การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

นางสาวทุติยรัตน์ รื่นเริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INTEGRATION OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN BACHELOR OF NURSING SCIENCE PROGRAMME OF PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE, THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Miss Tutiyarat Reunreang

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy, Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
โดย	นางสาวทุติยรัตน์ รื่นเริง
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์)

.....กรรมการ
(ดร.ศุกร์ใจ เจริญสุข)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุติยรัตน์ รื่นเริง : การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. (THE INTEGRATION OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN BACHELOR OF NURSING SCIENCE PROGRAMME OF PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE, THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ.ดร.ฉัฏฐพงศ์ ทองภักดี. 183 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ4) ประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น

งานวิจัยนี้ใช้การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร และนำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รายวิชาคือแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล การประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน และแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม และเมื่อนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์เหล่านี้มาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พบว่าปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ 2 ตัวบ่งชี้ และด้านความมีเหตุผล 1 ตัวบ่งชี้ จึงได้พัฒนาปรัชญา วัตถุประสงค์หลักสูตร และได้สร้างรายวิชาขึ้น 1 วิชาชื่อ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล เป็นวิชาที่บูรณาการเนื้อหาของการพยาบาลกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพ จำนวน 2 หน่วยกิต และทดลองใช้ในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3

การทดลองใช้รายวิชาที่สร้างขึ้นมาในเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า

1. ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลดีกว่าก่อนการเรียนการสอน

2. พฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลอยู่ในระดับดีมาก

3. ความรู้และพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอนมีด้านคุณธรรม และด้านความพอประมาณน้อยกว่าด้านอื่น

4. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการวิจัยสามารถนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์การวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการวิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ เพื่อสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียน

ภาควิชา ...นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา... ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา ....อุดมศึกษา..... ลายมือชื่อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา .....2552..... ลายมือชื่อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

#4884665027 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEYWORDS : SUFFICIENCY ECONOMY/ INTEGRATION/ BACHELOR NURSING SCICNCE PROGRAMME

TUTIYARAT REUNREANG : THE INTEGRATION OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN BACHELOR OF NURSING SCIENCE PROGRAMME OF PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE, THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : PROF. EMERITUS PATEEP MATHAKUNAVUDHI, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. NATTAPONG THONGPAKDE, Ph.D., 183 pp.

The objectives of this research were: 1) to develop indicators and criteria for the curriculum analysis in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy; 2) to analyze the Bachelor Degree's of Nursing Science programme of Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy; 3) to develop a new course of nursing curriculum in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy; and; 4) to evaluate the trial use of this newly developed course in the Bachelor of Nursing Science programme.

This research studied the fundamental principles of the Sufficiency Economy Philosophy and interviewed the experts in order to develop indicators and criteria for the curriculum analysis. The instruments used for the new course implementation were 1) Students' Understanding of the Sufficiency Economy Philosophy Questionnaire, 2) Students' Performance Evaluation according to the Sufficiency Economy Philosophy, 3) Students' Authentic Evaluation, and 4) Students' Course Evaluation. The data were analyzed using mean and standard deviations.

The rubric scoring indicators and criteria for the curriculum analysis in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy were composed of five areas: moderation, reasoning, self immunity, knowledge, and moral. The results of the curriculum analysis found that two moderation indicators and one reasoning indicator were not presented. The new two-credit nursing professional course titled "Nursing and Sufficiency Economy Philosophy" was created and delivered to third year nursing students for one semester.

The results at the end of teaching the new course were as follow:

1. The students' understanding of the Sufficiency Economy Philosophy was improved.
2. The students' performance in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy was at an excellent level.
3. The students' authentic evaluation of knowledge and behaviors were weak in the areas of moral and moderation.
4. The students' course evaluation was reported at an excellent level.

From the research results, the indicators and criteria of curriculum analysis in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy can be applied to other curriculum analysis and curriculum development with the intent of instilling the Sufficiency Economy Philosophy in learners.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department :...Education..Policy,..Management..and..Leadership... Student's Signature.....

Field of Study : ....Higher..Education..... Advisor's Signature.....

Academic Year :...2009..... Co-Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาจาก ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนช่วยตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และดร.ศุกร์ใจ เจริญสุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาอุดมศึกษาทุกท่าน คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฆวิไลกูล ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรชุลี อาชวอำรุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ทั้งหลายทั้งปวงแก่ผู้วิจัย และกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และโรงพยาบาลชลบุรี ที่อนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ และอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาในการทดลองใช้รายวิชาที่สร้างขึ้น

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิรัตน์ บรรยายกิจ ดร.เพ็ญพรรณ ขจรศิลป์ พี่อันเป็นที่รัก ผู้คอยเกื้อกูล ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดีเสมอมา ขอบคุณนาวาโทหญิงปฐมรัตน์ นายตรีรัตน์ รื่นเริง พี่สาวและน้องชายที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาอุดมศึกษา ที่ได้สนับสนุน ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาโดยตลอด และขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย

สุดท้าย คุณงามความดีอันเกิดจากงานวิจัยนี้ขอมอบเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตาแด่ นายหิรัญ และนางนพมาศ รื่นเริง บิดา มารดาผู้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างตลอดมาแก่ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย…… ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญ..... ช

สารบัญตาราง..... ฌ

สารบัญแผนภูมิ..... ฎ

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6

ขอบเขตของการวิจัย..... 7

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 8

กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 11

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย..... 23

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 24

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 25

การวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร..... 35

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.. 41

การปฏิรูประบบสุขภาพ..... 43

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 46

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 49

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 49

ขั้นตอนการวิจัย..... 50

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 60

การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 64

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 65

บทที่ หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 68

ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ..... 69

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 72

ส่วนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข..... 84

ส่วนที่ 4 ผลการทดลองชีรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 94

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย..... 105

สรุปผลการวิจัย..... 105

อภิปรายผลการวิจัย..... 108

ข้อเสนอแนะ..... 117

รายการอ้างอิง..... 119

ภาคผนวก..... 124

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ..... 125

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 127

ภาคผนวก ค รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล..... 138

ภาคผนวก ง ลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตร..... 172

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 183

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	54
2	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	61
3	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิ.....	69
4	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปรัชญาหลักสูตรกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	76
5	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์หลักสูตรกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	78
6	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในลักษณะวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	79
7	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน.....	81
8	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน.....	81
9	วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเลือกเสรีกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน.....	84
10	บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในปรัชญาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.....	85
11	บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวัตถุประสงค์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข...	87
12	คะแนนความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน.....	95

ตารางที่		หน้า
13	คะแนนพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน……...	96
14.1	การประเมินผลความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	97
14.2	การประเมินผลความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ.....	99
15.1	การประเมินผลพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน……...	101
15.2	การประเมินผลพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล…….	102
16	การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา.....	103
17	ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชา……...	104

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	50
2	ระบบสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง……	52
3	การปฏิรูประบบสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง……...	53
4	ปรัชญาหลักสูตร…….....	73
5	วัตถุประสงค์หลักสูตร……..	74

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี" (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปเป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไปเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2542)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้อัญเชิญ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนทัศน์การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจให้ลุล่วง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกันมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย แต่เศรษฐกิจไทยยังไม่เข้มแข็งและอ่อนไหวต่อการผันผวนของปัจจัยภายนอก ขณะเดียวกันยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

ภาครัฐที่ยังต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากไป ขาดความสมดุลในการบูรณาการที่พัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัยและการศึกษาของประชาชน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ให้ความสำคัญในอันดับต้นๆ การพัฒนาที่ขาดความสมดุลในการพัฒนาและขาดความรอบรู้อย่างเท่าทัน ทำให้สังคมไทยมีความซับซ้อน สับสนวุ่นวาย สถาบันทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ส่งผลต่อสุขภาพ เกิดโรคต่างๆ ตามมามากมาย ทั้งโรคทางกายและโรคทางจิต ดังนั้นการปรับกระบวนทัศน์และทิศทางการพัฒนาใหม่ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการผลักดันให้มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทิศทางการพัฒนาและการดำเนินการที่มีพลังและเข้มแข็ง มากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่บรรลุเป้าประสงค์ในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขหรือสุขภาวะของสังคมไทย และระบบสุขภาพพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสุขภาพ ด้วยการยึดหลักความพอประมาณ ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน พร้อมกับลดภัยคุกคามทางสุขภาพ ความมีเหตุผล การใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมเกี่ยวกับปัจจัยและผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้านและรอบคอบ การใช้หลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนบนพื้นฐานของความโปร่งใส เปิดกว้างและรับผิดชอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันถึงผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทั้งทางบวกและทางลบ และร่วมกันหาทางออกเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น นั่นคือการมีความรู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และข้อมูลหลักฐานอย่างมีจริยธรรม เสนอทางเลือกที่ปฏิบัติได้มีเหตุมีผล และพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงโดยมองผลกระทบต่อสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและนิเวศวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ มีคุณธรรมโดยยึดถือหลักการและวัฒนธรรมประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของประชาชนและชุมชน เน้นความเท่าเทียมกันของทุกฝ่ายในสังคม มีความร่วมมือระหว่าง

สาธารณะและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม มุ่งสู่ความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม (ปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์, 2549)

นอกจากนี้การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีการขับเคลื่อนความคิดเรื่องสุขภาพกว้างขวางออกไปสู่เรื่องสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวมทั้ง 4 มิติ คือกาย ใจ สังคม ปัญญา (จิตวิญญาณ) ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม โดยเน้นที่การสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินการด้านสุขภาพมีความหลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น ทั้งบุคลากรสาธารณสุข ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการทุกสาขา ข้าราชการ องค์กร หน่วยงานต่างๆ และตัวประชาชนเอง ซึ่งเป็นเจ้าของสุขภาพ ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาร่วมขับเคลื่อนเรื่องการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทยจนเกิดเป็นรูปธรรม และเกิดความรู้ใหม่ในเชิงระบบ ได้แก่ กระแสการสร้างสุขภาพขยายตัวไปทั่วสังคม ผู้คนตระหนักในเรื่องสุขภาพมากขึ้น เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น การสร้างสุขภาพถูกขยายอาณาเขตออกไปสู่เรื่องการสร้างสุขภาวะของชุมชนและสังคม เกิดกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพที่เปิดช่องทางให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดการปฏิรูประบบย่อยต่างๆ ในระบบสุขภาพแห่งชาติ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2549)

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้กล่าวถึงระบบสุขภาพพอเพียงว่าต้องมีรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน มีความรอบคอบและรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและใช้อย่างรู้เท่าทันโดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง มีบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสุขภาพ และคุ้มครองผู้บริโภค มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ซื่อตรง ไม่โลภมากและรู้จักพอ เป็นการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพ (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554, 2550)

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาภาวะสุขภาพนั้นจะต้องมีภูมิปัญญาด้านสุขภาพ ซึ่งภูมิปัญญาในการดูแลรักษาสุขภาพอยู่ที่การป้องกันมากกว่าการรักษา การดำรงชีวิตจะต้องสมดุลในทุกส่วนทุกด้าน และต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เช่น การสร้างบ้านก็ต้องสร้างในจุดที่สมดุลไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความขัดแย้งทั้งกับตนเองและบุคคลอื่น การรับประทานอาหารต้องรับประทานให้พอเหมาะพอดี ถูกต้องตามความต้องการของร่างกาย ซึ่งความรู้ในการดูแลสุขภาพนี้มีอยู่ในภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น แต่ปัจจุบันผู้คนเจ็บป่วย

กันมากขึ้นเพราะอยู่ในสังคมและระบบโครงสร้างที่ไม่สมดุล เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีต่อสุขภาพ สุขภาวะจึงควรจะได้มาด้วยระบบสังคมที่ดีและสมดุล ครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง และเป็นสิ่งที่ต้องร่วมกันสร้างดีกว่ารอการซ่อม (เสรี พงศ์พิศ, 2548)

การมีภูมิปัญญาด้านสุขภาพต้องอาศัยการศึกษาเป็นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้แสดงเจตนารมณ์ของชาติที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา และเพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงการสร้างคน ให้มีความรู้และคุณธรรม เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ทั้งในความคิดและในทางปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีแนวคิดทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ ซึ่งโดยมากจะคำนึงถึงแนวคิดของโลกตะวันตก แต่ความจริงแล้วปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิปัญญาที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตร สร้างรายวิชาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา เพราะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความพอดี พอเหมาะ พอควร มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงโดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิบัติ โดยในระดับอุดมศึกษานั้นการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนนั้นไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะคณะใดคณะหนึ่งเท่านั้น แต่ควรนำไปพัฒนาเป็นฐานรากความรู้ของทุกคณะวิชา หรือแม้แต่นำไปใช้ในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบก็ไม่น่าจะมีข้อเสียอย่างใด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสมบูรณ์ที่วงการศึกษาต้องนำไปใช้อยู่ในตัวเองอยู่แล้ว ต้องมีมาตรการที่จำเป็นอันจะนำไปสู่ความสำเร็จเริ่มตั้งแต่ทำความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาวิจัยรูปแบบเพื่อนำไปถ่ายทอด และพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพื่อรองรับแนวคิดนี้อย่างเป็นรูปธรรม (เปรม ติณสูลานนท์, 2549)

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เป็นปรัชญาที่สมควรนำไปใช้ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา เพราะสิ่งสำคัญคือผู้ที่จะนำไปใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญานั้นๆ ก่อน จึงจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง ทั้งในด้านส่วนตัว และงานอาชีพ แต่จากผลการวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชน 18 จังหวัด” ของทีมข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ภายใต้การสนับสนุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทปตท.จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล และได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนนำไปปฏิบัติว่าประชาชนมีความเข้าใจในนโยบายดังกล่าวมากน้อยเพียงใด และจะสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ภายใต้สถานภาพเศรษฐกิจของประชาชนในปัจจุบัน ผลสรุปจากการสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าคนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจใน

เศรษฐกิจพอเพียงระดับหนึ่ง แต่ความเข้าใจนั้นแตกต่างกัน ไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญจากการสำรวจครั้งนี้ จากผลการสำรวจสังเกตได้ว่าคนไทยพร้อมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและธุรกิจ โดยเปิดรับและพร้อมใจอย่างเต็มที่ในการเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีความเห็นว่าการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะประสบความสำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันใกล้หากมีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยมีภาครัฐบาลเป็นแกนนำส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ที่ถูกต้อง พร้อมหาแนวทางการประยุกต์ใช้กับภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน พร้อมทั้งให้ประชาชนได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป (ทีมข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2550)

นอกจากนี้จากการศึกษาพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระราชทานแก่สถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความพอเพียงที่ว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอเพียง พอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป” จึงถือเป็นภาระหน้าที่หนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในการเข้าร่วมเป็นพลังหนึ่งในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องกับภารกิจสำคัญอยู่ 2 ประการคือ การสร้างองค์ความรู้สำหรับขับเคลื่อนปรัชญาพอเพียงควรเป็นไปอย่างครอบคลุมทุกสาขาวิชา และการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะหรือจิตสำนึกในเรื่องความพอเพียง (จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา, 2549)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีภายใต้สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ถือเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสถาบันหนึ่ง ที่มีการผลิตบัณฑิตพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการปฏิรูประบบสุขภาพโดยเชื่อว่าการพยาบาลมีคุณค่าและจำเป็นต่อสังคม การพยาบาลเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วยในผู้ที่มีภาวะสุขภาพปกติ ให้การดูแลและการฟื้นฟูสภาพผู้ที่เจ็บป่วยแบบองค์รวมโดยยึดหลักสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์บนพื้นฐานของการดูแลอย่างเอื้ออาทร คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเองแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจก มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีอิสระในการเลือกการตัดสินใจ และมีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแลอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ สุขภาพเป็นความสมดุลของร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกช่วงวัยของชีวิต และตามการรับรู้

ของบุคคลซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเรียนการสอนเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ประชาชน และชุมชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ใช้ชุมชนเป็นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางปัญญา ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์ฉันกัลยาณมิตร และบัณฑิตพยาบาลเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสาร มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถบูรณาการความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นๆ ไปใช้ปฏิบัติงานระบบสุขภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะสุขภาพดี เจ็บป่วย จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และการพัฒนาศักยภาพประชาชนให้สามารถดูแล และพึ่งตนเองเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ เป็นพลเมืองดี และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (กระทรวงสาธารณสุข, 2546)

ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในทุกภาคส่วน และเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดไป ไม่ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม อีกทั้งการนำปรัชญานี้ไปใช้จะทำให้ผู้ใช้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในทุกยุคทุกสมัยได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ด้วยการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาล โดยนักศึกษาพยาบาลจะมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และในวิชาชีพเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และต่อสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในการวิจัยนี้ใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ที่ใช้ในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

2. การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขในงานวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร โดยในส่วนของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรนั้นทำการวิเคราะห์ตามลักษณะวิชาเท่านั้น

3. การประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น ในการวิจัยนี้ทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ซึ่งเป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยรายวิชาที่สร้างขึ้นต้องใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ผ่านการเรียนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 เนื่องจากรายวิชาที่สร้างขึ้นในส่วนของภาคทดลอง นักศึกษาต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย และวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลเป็นวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนเป็นพื้นฐานก่อนให้การพยาบาลผู้ป่วย และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ส่วนตัวแปรในการทดลองใช้รายวิชา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ตามที่ได้รับพระราชทานเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 และการอธิบายของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) หมายถึง แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียงประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดย 3 ห่วง คือ

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากจนเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

ส่วน 2 เงื่อนไข คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

- เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หมายถึง หลักสูตรพยาบาลระดับปริญญาตรี ที่มีการจัดการศึกษาโดยวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข เป็นเวลา 4 ปี เป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ที่มีปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตร โดยมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 144 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 37 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 101 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง ข้อความที่กำหนดขึ้นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดของข้อความเป็นเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้แต่ละด้านจากเกณฑ์ตามธรรมชาติ เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยในที่นี้กำหนดเกณฑ์เป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย ตามตัวบ่งชี้ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน ดังนี้

- ด้านความพอประมาณ ได้แก่ การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ให้การพยาบาลใดๆที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็นและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน

- ด้านความมีเหตุผล ได้แก่ ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง

- ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ได้แก่ สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่

- ด้านความรู้ ได้แก่ การรู้จักตนเอง มีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอกการเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลายสาขาวิชา การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ

- ด้านคุณธรรม ได้แก่ การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดอง การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 4 ปี ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การศึกษารายละเอียดของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข อย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ ด้วยการสร้างตัวบ่งชี้ และกำหนดเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทำการศึกษาเปรียบเทียบรายละเอียดของหลักสูตรกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่สร้างขึ้น โดยรายละเอียดของหลักสูตรที่ทำการศึกษา คือ ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขที่ใช้อยู่เดิม ด้วยการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร โดยการสร้างรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 รายวิชา ซึ่งการปรับหลักสูตรและสร้างรายวิชานั้นจะใช้ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์หลักสูตรมาเป็นแนวทาง

รูบริคสคอริง (Rubric scoring) หมายถึง เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร โดยแยกประเด็นรายการในเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ และเขียนคำบรรยายรายละเอียดของรายการในแต่ละประเด็น ซึ่งเครื่องมือนี้นำมาจากแนวคิดการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงตามสมรรถนะและความรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงที่สามารถใช้ข้อมูลจากผลการประเมินในแต่ละด้านของผู้เรียนแต่ละคนมาพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านที่ยังต่ำอยู่ให้สูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

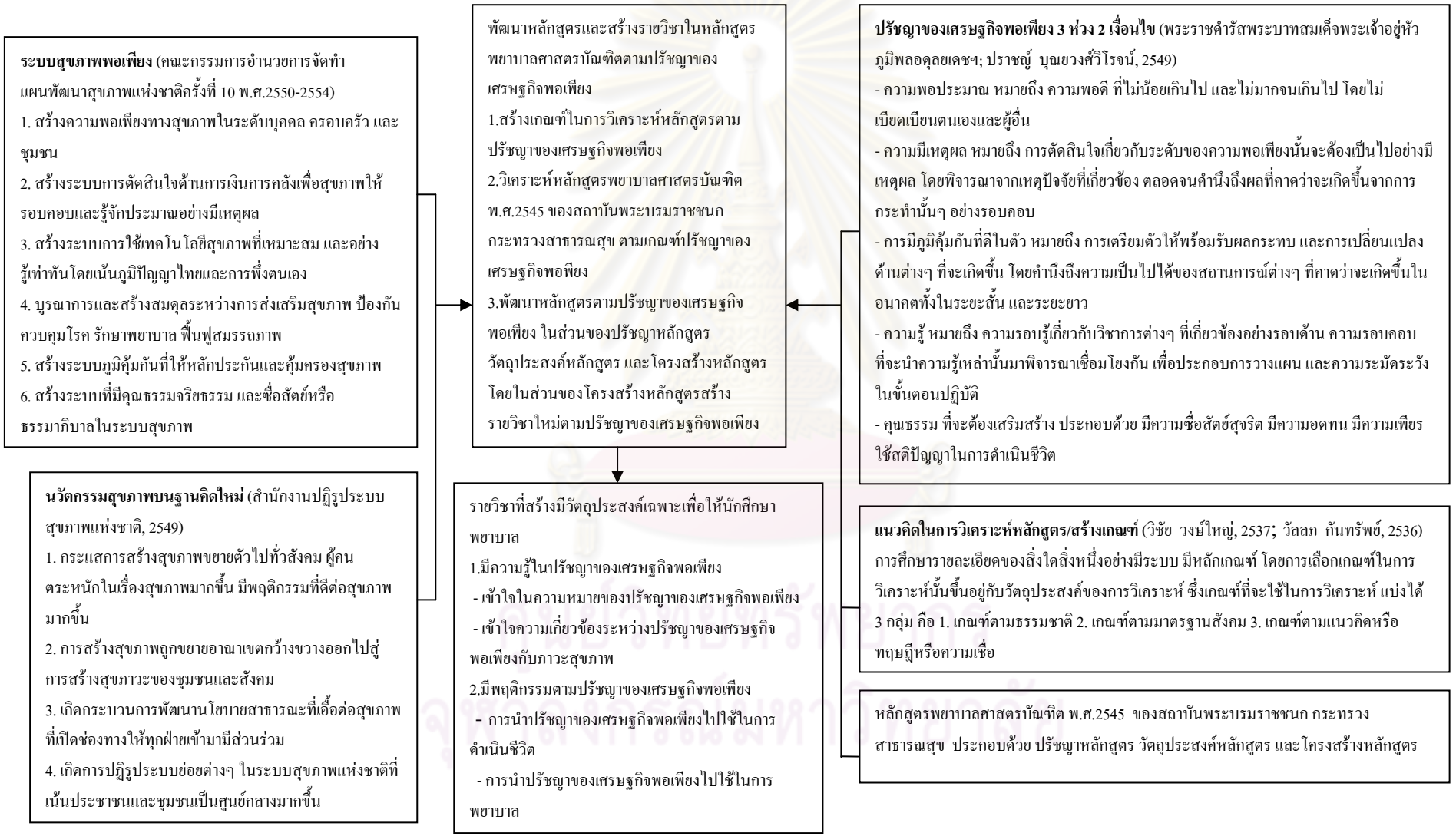

คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สารานุกรมเสรี, 2550)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้เสด็จทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศที่ทุรกันดารและทรงรับทราบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนทั่วทุกท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่พระราชวินิจฉัยในปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยพระราชทานแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่เน้นการพัฒนาให้ประชาชนและชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ภูมิพลอดุลยเดชฯ เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยทรงยึดหลักการในการพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตลอดเวลาหกทศวรรษที่ผ่านมาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2548)

ประการแรก: การพัฒนาต้องเอาคนเป็นตัวตั้ง และยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน โดยในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการ ทรงให้ยึดหลักประชาชนทุกคนต้องได้รับประโยชน์จากโครงการและคนส่วนใหญ่ต้องเสียสละดูแลช่วยเหลือคนส่วนน้อย คือการให้และการเสียสละอันมีผลกำไรคือความอยู่ดีมีสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนเป็นอย่างยิ่ง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในระยะแรกๆ ล้วนแต่เป็นการพัฒนาสุขภาพอนามัยและการศึกษาของประชาชน

ประการที่สอง: ยึดหลักภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น โดยการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจะต้องมีกระบวนการศึกษาและวางแผนที่สอดคล้องกับภูมิหรือลักษณะภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ คือสภาพธรรมชาติแวดล้อมรอบๆ ตัวคน และต้องอยู่บนพื้นฐานเดิมของสังคมหรือภูมิประเทศทางสังคมวิทยา ที่คำนึงถึงการดำเนินชีวิตของคนในสังคมหนึ่งๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อและศาสนา ประเพณี เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ ทรงให้ความสำคัญต่อการใช้หลักวิชาในการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และพัฒนาคนโดยสร้างความรู้ความเข้าใจของคนในพื้นที่ต่อหลักการและประโยชน์ของการพัฒนา รวมทั้งข้าราชการก็ยึดหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือต้องมีความรู้ความเข้าใจในสภาพภูมิสังคมของคนในพื้นที่นั้นๆ ว่ามีปัญหาเช่นไรและมีความต้องการอะไร ทั้งนี้ก็เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสามารถแก้ปัญหาและสอดรับกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด

ประการที่สาม: การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากการพึ่งตนเองให้ได้ก่อน โดยรู้จักประมาณตนและดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชาชนและครอบครัวให้พอมี พอกิน พอใช้ โดยใช้วิธีการที่ประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระแล้วจึงพัฒนาเครือข่ายเชื่อมสู่สังคมภายนอกเพื่อความเจริญก้าวหน้าในลำดับต่อไป

ดังนั้น “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปเป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไปเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2542)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้กล่าวถึงระบบสุขภาพพอเพียงว่าต้องมีรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน มีความรอบคอบและรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและใช้อย่างรู้เท่าทันโดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง มีบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสภาพและคุ้มครองผู้บริโภค มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ซื่อตรง ไม่โลภมากและรู้จักพอ เป็นการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพ (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554, 2550)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสุขภาพ ด้วยการยึดหลักความพอประมาณ ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน พร้อมกับลดภัยคุกคามทางสุขภาพ ความมีเหตุผล การใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมเกี่ยวกับปัจจัยและผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้านและรอบคอบ การใช้หลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนบนพื้นฐานของความโปร่งใส เปิดกว้างและรับผิดชอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันถึงผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทั้งทางบวกและทางลบ และร่วมกันหาทางออกเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น นั่นคือการมีความรู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลหลักฐานอย่างมีจริยธรรม เสนอทางเลือกที่ปฏิบัติได้ มีเหตุมีผล และพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงโดยมองผลกระทบต่อสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและนิเวศวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ มีคุณธรรมโดยยึดถือหลักการและวัฒนธรรมประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของประชาชนและชุมชน เน้นความเท่าเทียมกันของทุกฝ่ายในสังคม มีความร่วมมือระหว่างสาธารณะและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม มุ่งสู่ความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม (ปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์, 2549)

โดยสรุปการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต การพัฒนาดังกล่าวนี้จะเป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจได้อย่างดี อันจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งชาติ

การปฏิรูประบบสุขภาพ

แนวคิดการปฏิรูประบบสุขภาพ

การปฏิรูประบบสุขภาพ หมายถึง กระบวนการใดๆ อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการจัดระบบสุขภาพแห่งชาติ ให้เป็นระบบที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณ ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพตามความจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หลักใหญ่ ก็คือ การปรับสมดุลของระบบสุขภาพมาเน้นที่การสร้างสุขภาพดีให้นำหน้าการซ่อมสุขภาพเสีย คือการย้ายศูนย์กลางของเรื่องสุขภาพมาอยู่ที่ประชาชน ครอบครัว ชุมชนและสังคม (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ 3 สิงหาคม พ.ศ.2543)

เนื่องจากระบบสุขภาพแห่งชาติในปัจจุบัน ยังไม่สามารถช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีพอ ปัญหาโรคและภยันตรายหลายประการ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ระบบการบริหารจัดการด้านสุขภาพยังขาดประสิทธิภาพไม่ทั่วถึง จึงเห็นควรมีการปฏิรูประบบสุขภาพเพื่อสร้างระบบสุขภาพให้มีมาตรฐานคุณภาพและค่าใช้จ่ายที่ยุติธรรม และดำเนินการให้มีกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติเป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูประบบสุขภาพ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2543)

คณะกรรมการการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือทางสังคม ยุทธศาสตร์การสื่อสารสร้างพลัง และยุทธศาสตร์การจัดการ และได้ตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวดังนี้

1. คณะอนุกรรมการวิชาการ เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบสุขภาพ รวมทั้งนำสาระหลักที่สำคัญไปสู่การยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการสังเคราะห์องค์ความรู้และพิจารณาข้อเสนอทางวิชาการที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ

2. คณะอนุกรรมการสร้างความร่วมมือทางสังคม เพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่างๆ องค์กร ประชาคม ในการผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ และการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการซ่อมสุขภาพเสีย ไปเป็นการสร้างสุขภาพดี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญคือ เตรียมโครงสร้างการทำงานร่วมกับภาคี จัดเวทีระดมความคิด สำรวจความคิดเห็นผ่านโพลล์ รณรงค์ปฏิรูประบบสุขภาพเครือข่ายวิทยุชุมชน และเตรียมการประชาพิจารณ์ร่าง พ.ร.บ.

3. คณะอนุกรรมการสื่อสารสาธารณะเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเข้าใจแนวคิดเรื่องสุขภาพ ตลอดจนร่วมผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ

ซึ่งขณะนี้ได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนในหลายรูปแบบ การจัดทำจดหมายข่าวเวทีปฏิรูป และกำลังแสวงหาและสร้างความร่วมมือกับภาคีสื่อและภาคีอื่น ๆ

4. คณะอนุกรรมการยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อยกร่างและผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้กำลังจัดทำกรอบความคิดของการยกร่าง พ.ร.บ. และจะยกร่าง พ.ร.บ. เพื่อเริ่มประชาพิจารณ์

การปฏิรูประบบสุขภาพเบื้องต้น

การเคลื่อนไหวเพื่อจัดทำ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเริ่มอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ทำให้เกิดกระบวนการสมัชชาสุขภาพ และในปี 2549 นี้ได้มีการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” พบว่า ผลการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ.2540-2549) มีการปฏิรูประบบสุขภาพเบื้องต้นดังนี้ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2549)

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายประชาชนที่เกี่ยวกับการทำงานด้านสุขภาพ และการสร้างสุขภาพในหลายมิติจากรูปธรรม การปฏิบัติของประชาชน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ

2. การพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับชุมชน ระดับองค์กร และระดับชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

การเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา มีผลกระทบให้เกิดการขับเคลื่อนความคิดเรื่องสุขภาพกว้างขวางออกไปสู่เรื่องสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวม ทั้ง 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม ปัญญา (จิตวิญญาณ) ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม โดยเน้นที่การสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ ผู้มีบทบาทหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ และดำเนินงานด้านสุขภาพมีความหลากหลาย และกว้างขวางมากขึ้น ทั้งบุคลากรสาธารณสุข ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการทุกสาขา ข้าราชการ องค์กร หน่วยงานต่างๆ และตัวประชาชนเอง ซึ่งเป็นเจ้าของสุขภาพ ซึ่งในกระบวนการทำงานของสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาร่วมขับเคลื่อนเรื่องการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทยจนเกิดเป็นรูปธรรม และเกิดนวัตกรรมสุขภาพบนฐานคิดใหม่ คือ

1. กระแสการสร้างสุขภาพขยายตัวไปทั่วสังคม ผู้คนตระหนักในเรื่องสุขภาพมากขึ้น

2. การสร้างสุขภาพถูกขยายอาณาเขตกว้างออกไปสู่การสร้างสุขภาวะของชุมชนและสังคม

3. เกิดกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพที่ปิดช่องทางให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม

4. เกิดการปฏิรูประบบย่อยต่างๆ ในระบบสุขภาพแห่งชาติที่เน้นประชาชน และชุมชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

โดยสรุปการปฏิรูประบบสุขภาพเป็นการขับเคลื่อนความคิดเรื่องสุขภาพออกไปสู่เรื่องสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวม โดยเน้นที่การสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ โดยให้กระแสการสร้างสุขภาพขยายตัวไปทั่วสังคม ให้ผู้คนตระหนักในเรื่องสุขภาพมากขึ้น เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น การสร้างสุขภาพถูกขยายอาณาเขตออกไปสู่เรื่องการสร้างสุขภาวะของชุมชนและสังคม ไปสู่เรื่องการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข และครอบคลุมทุกเรื่องอย่างเป็นองค์รวม มีผลทำให้การปฏิรูประบบสุขภาพสามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาสังคม

ระบบสุขภาพพอเพียง

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสุขภาพพอเพียง และยึดหลักสุขภาพดีมาจากสังคมดี โดยถือว่าสุขภาพดีของทุกคนเป็นศีลธรรมขั้นพื้นฐานของสังคม ซึ่งได้นำเสนอวิสัยทัศน์อันเป็นอุดมคติ “ระบบสุขภาพไทยที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียง เพื่อสร้างให้เกิดสุขภาพดี บริการดี ชีวิตพอเพียง สังคมสันติสุข” โดยถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยผลักดันทุกวิถีทางให้วิสัยทัศน์เกิดเป็นจริง โดยมีแนวคิดทิศทางการพัฒนาและจุดเน้นประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาสุขภาพ (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 10 พ.ศ.2550-2554, 2550)

ทิศทางการพัฒนาสุขภาพ

ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์การพัฒนาสุขภาพ ได้มีการกำหนดหลักการสำคัญของทิศทางการพัฒนาสุขภาพในด้านต่างๆ 6 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาระบบสุขภาพจะต้องเน้นกลยุทธ์ในการสร้างความพอเพียงทางสุขภาพให้เกิดขึ้นในระดับพื้นที่แต่ละระดับโดยเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาสุขภาพมีความมั่นคงและสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้น

2. การตัดสินใจด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ จะต้องคิดอย่างรอบคอบและให้เหมาะสมกับอัตภาพ โดยจะต้องรู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล

3. ระบบสุขภาพต้องเน้นการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่ก้าวกระโดดไปใช้เทคโนโลยีที่สูงเกินไป และควรพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่มีพื้นฐานจากภูมิปัญญาไทยเพื่อสร้างความยั่งยืนและให้สามารถพึ่งตนเองได้

4. หลักทางสายกลาง และความสมดุลพอดี ต้องมีบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย และการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสุขภาพ

5. ระบบสุขภาพจะต้องเป็นระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและช่วยคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากผลกระทบทั้งจากภายนอกและภายใน โดยมีการนำวิชาการต่างๆ มาใช้อย่างรอบรู้และรอบคอบ

6. ระบบสุขภาพจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญ หรือธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาสุขภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาสุขภาพเพื่อให้ทิศทางการสร้างระบบสุขภาพพอเพียงในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีจุดเน้นประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. สร้างระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่มีความสุขทั้งผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ

2. สร้างวัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่พอเพียงเพื่อสังคมแห่งสุขภาวะ

3. สร้างภูมิคุ้มกันและความพร้อมเพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคาม

4. สร้างทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากลอย่างรู้เท่าทันเพื่อการพึ่งตนเอง

5. สร้างระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้อย่างทั่วถึง

6. สร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการระบบสุขภาพ

โดยสรุปการสร้างความพอเพียงทางสุขภาพในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน การสร้างระบบการตัดสินใจด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพให้รอบคอบ และรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล การสร้างระบบการใช้เทคโนโลยีสุขภาพที่เหมาะสมและอย่างรู้เท่าทันโดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง การบูรณาการและสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสมรรถภาพ การสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ และการสร้างระบบสุขภาพที่มีคุณธรรมจริยธรรมและซื่อสัตย์หรือธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพ นำไปสู่การพัฒนาสุขภาพที่สอดคล้องกัน คือ ระบบสุขภาพพอเพียง

การวิเคราะห์หลักสูตร

ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ให้ความหมายว่าการวิเคราะห์หลักสูตร คือการศึกษารายละเอียดสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีระบบมีหลักเกณฑ์ ด้วยความระมัดระวังมีเหตุผลและมีเทคนิค ให้ความสนใจต่อรายละเอียดโดยวางแผนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน พยายามรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ก่อนการตัดสินใจ มีวิธีการใช้เกณฑ์หรือกรอบของการวิเคราะห์เข้ามาจำแนก สิ่งที่เราต้องการศึกษาวิเคราะห์ให้แจ่มชัดขึ้น การตรวจสอบสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

วัลลภ กันทรัพย์ (2536) ให้ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร คือการทำความรู้จักกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมอย่างมีจุดประสงค์เฉพาะและอย่างมีระบบหรือมีขั้นตอน โดยการเลือกใช้เกณฑ์ต่างๆ เข้ามาจัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักนั้น จนในที่สุดสามารถนำผลการจัดจำแนกหรือจัดประเภทด้วยเกณฑ์ต่างๆ นั้นมาสรุปเป็นคำพรรณนาสิ่งที่ต้องการทำความรู้จักนั้นได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องหรือตอบรับกับจุดประสงค์เฉพาะที่กำหนดได้

กรอบการวิเคราะห์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์หลักสูตรว่าจำเป็นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะทำการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและแน่นอน เพื่อที่จะได้เลือกใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ได้ถูกต้องเหมาะสม จุดประสงค์ในการวิเคราะห์หลักสูตรส่วนใหญ่ที่กระทำกันในปัจจุบันนี้ได้มุ่งเน้นอยู่ 2 ประการใหญ่ๆ คือ

1. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการสอน ประกอบด้วย
   1.1 การวิเคราะห์จุดประสงค์และการประเมินผล
   1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา
   1.3 การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน
2. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย
   2.1 การประเมินเอกสารหลักสูตร
   2.2 การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร
   2.3 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร
   2.4 การประเมินระบบหลักสูตรหรือการประเมินโครงการทั้งหมด

Posner (1995) ได้ร่างกรอบแนวคิดการวิเคราะห์หลักสูตร โดยดูจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ผลการเรียนรู้ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งดูจากแผนการสอน โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล

แนวทางในการวิเคราะห์

วัลลภ กันทรัพย์ (2536) ได้เสนอถึงสิ่งที่ต้องมีในการวิเคราะห์ เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ในลักษณะดังนี้

1. จุดประสงค์ของการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ เพราะจุดประสงค์ของการวิเคราะห์จะเป็นตัวกำหนดการเลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ การหาข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการสรุปผลการวิเคราะห์อันเป็นขั้นตอนต่อๆ ไป หมายความว่า แม้จะวิเคราะห์เรื่องเดียวกัน แต่ถ้ามีจุดประสงค์ของการใช้ผลการวิเคราะห์ที่ต่างกันย่อมมีผลทำให้การทำงานในขั้นต่อๆ ไป ของการวิเคราะห์ต่างกันไปด้วย

2. เกณฑ์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ การจำแนก หรือจัดประเภทของสิ่งที่จะทำการวิเคราะห์ได้จะต้องใช้เกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์และการเลือกใช้เกณฑ์ดูจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์

เพราะถ้าเลือกใช้เกณฑ์ผิด หรือไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ก็จะไม่ได้ผลการวิเคราะห์ออกมา หรือได้ออกมาก็เชื่อถือไม่ได้ เกณฑ์ที่จะนำมาใช้เพื่อจำแนกหรือจัดประเภทของสิ่งที่เราจะทำความรู้จักนั้นมีมากมาย แต่อาจจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มคือ

2.1 เกณฑ์ตามธรรมชาติ คือสิ่งที่เป็นการกำหนดขึ้นตามธรรมชาติ และเราสามารถนำมาใช้จัดจำแนก หรือจัดประเภทได้ เกณฑ์ตามธรรมชาติได้แก่ สิ่งต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เพศ อายุ สี ความยาว น้ำหนัก ความสูง สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติและเข้าใจง่ายที่สุด

2.2 เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม คือสิ่งที่คนเรากำหนดขึ้นเป็นข้อตกลงร่วมกันในสังคม ถือว่าเป็นมาตรฐานในสังคม ซึ่งอาจจะเป็นสังคมโลกหรือสังคมเฉพาะชาติหรือเผ่าก็ได้เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อจัดระเบียบ ในความรู้สึกของคนโดยเฉพาะ เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคมมีมากมายและแตกต่างกันไปในสังคมต่างๆ เพราะ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ในแต่ละสังคม ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม ที่เราอาจนำมาใช้จัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักได้ทั้งสิ้น

2.3 เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ คือสิ่งที่มนุษย์คิดค้นกันขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ หรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่เชื่อกันต่อๆ มา ทั้งนี้คนได้สร้างแนวคิดหรือทฤษฎีขึ้นมาจัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ ตามที่ตนเชื่อ เมื่อเป็นเรื่องของแนวคิดหรือความเชื่อก็อาจมีความแตกต่างกันไปแม้จะเป็นเรื่องเดียวกัน เราจึงมีแนวคิดหรือทฤษฎีมากมายมาอธิบาย และใช้ในการจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น สติปัญญา บุคลิกภาพ ความดี ความชั่ว คุณธรรม ประโยชน์ใช้งานของสิ่งของ คุณลักษณะของสิ่งของ กลุ่มของสิ่งมีชีวิต หลักวิชาการ ตลอดจนแนวคิดและปรัชญาทางศาสนา ซึ่งล้วนเป็นเกณฑ์ในกลุ่มนี้

ข้อที่ควรสังเกตคือ จากการแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 กลุ่มนี้ เกณฑ์ตามธรรมชาติจัดเป็นเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายและรู้จักกันแพร่หลายมากที่สุด จึงเป็นเกณฑ์ที่ถูกใช้บ่อย เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคมนั้นจัดเป็นเกณฑ์ที่ค่อนข้างจะเฉพาะเรื่อง เฉพาะกลุ่ม ส่วนเกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีนั้นอาจเรียกว่าเป็นเกณฑ์ทางวิชาการก็ได้ เพราะเป็นเกณฑ์ที่คงต้องร่ำเรียนกันมามากพอควรกว่าจะรู้และเข้าใจ

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสิ่งที่จะทำการวิเคราะห์หรือทำความรู้จัก ข้อมูลดังกล่าวอาจจะมีอยู่แล้วหรืออาจจะต้องทำการรวบรวม เมื่อตัดสินใจเลือกเกณฑ์แล้ว

ขั้นตอนการวิเคราะห์

การที่จะวิเคราะห์หรือทำความรู้จักสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะต้องมีขั้นตอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะทำความรู้จักให้ชัดเจน นั่นคือ ต้องตอบคำถามให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์อะไร

2. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่า จะวิเคราะห์เพื่ออะไร หมายถึง การกำหนดว่าเมื่อทำความรู้จักสิ่งนั้นด้วยเกณฑ์ต่างๆ ดีแล้วจะนำผลไปใช้ทำอะไรหรือจะทำอะไรกับสิ่งนั้นต่อไป

3. เลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้จำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักหรือวิเคราะห์ สามารถเลือกได้หลายๆ เกณฑ์ และจากกลุ่มใดก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ และสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์

4. ลงมือจำแนกหรือจัดประเภท คือลงมือจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่จะทำความรู้จักทีละเกณฑ์จนครบเกณฑ์ที่เลือกไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถหาข้อมูลมาได้ครบถ้วนตามที่ต้องการใช้เกณฑ์แต่ละเกณฑ์ ดังนั้นในขั้นตอนนี้อาจมีการตัดเกณฑ์บางเกณฑ์ออกเพราะหาข้อมูลไม่ได้ หรือไม่ก็ต้องปรับเกณฑ์ให้ลดความละเอียดลงเท่าที่ข้อมูลจะเอื้อได้ และอาจจะต้องเพิ่มเติมเกณฑ์บางเกณฑ์ เพราะเห็นสมควรเพิ่มเติม

5. สรุปผลจากการใช้เกณฑ์ทั้งหมด ขั้นตอนนี้ควรจะประกอบด้วย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากเกณฑ์ต่างๆ ในรูปแบบที่เห็นชัดและเข้าใจง่ายๆ ถ้าเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้เกณฑ์มากอาจนำเสนอในรูปของตารางหรือแผนภาพต่างๆ ตามความเหมาะสม และอีกขั้นตอนหนึ่งคือการเอาผลการใช้เกณฑ์ทุกเกณฑ์มารวมสรุปเป็นคำพรรณนา จะโดยละเอียดหรือโดยย่อก็แล้วแต่ต้องการ เพื่อให้ได้คำตอบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นกับขั้นตอนการใช้เกณฑ์ประการหนึ่งกับขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความรอบคอบในการสรุปของผู้วิเคราะห์อีกประการหนึ่ง

โดยสรุปการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรอย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ มีจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ เพราะจุดประสงค์ของการวิเคราะห์จะเป็นตัวกำหนดการเลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ โดยเกณฑ์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต้องชัดเจน ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือเกณฑ์ตามธรรมชาติ เกณฑ์ตามมาตรฐานชองสังคม และเกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนาหลักสูตร

คำว่า “การพัฒนา” ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “Development” มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น อีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร จึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะ เช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอีกความหมายหนึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย (สงัด อุทรานันท์, 2532)

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาอาจจะทำได้โดยผู้สอนรายวิชานั้นๆ หรืออาจจะเป็นการดำเนินงานของสถาบัน (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2532)

การพัฒนาหลักสูตร ได้แนวคิดมาจากคำถาม 4 ข้อของ Tyler (1949) ได้แก่

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่ต้องจัดให้กับผู้เรียน

2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้น เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. จะจัดประสบการณ์การศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

4. จะทราบได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้ว

จากคำถามเหล่านี้พอจะประมวลได้ว่า ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน และจากคำถามทั้ง 4 ข้อนี้เอง นักการศึกษาหลายท่านได้สร้างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

Taba (1962) เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเหมือนไทเลอร์ และได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากล่างขึ้นไปสู่บน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ

1. วินิจฉัยความต้องการของสังคมและของผู้เรียน

2. กำหนดจุดประสงค์

3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ

4. จัดเนื้อหาสาระ

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้

7. การประเมินผลและวิธีการประเมินผล

โดยสรุปการพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ด้วยการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรได้

2. ได้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ สามารถนำไปปรับให้เป็นหลักสูตรที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากรายวิชาที่สร้างขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
   1.1 ความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
   1.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของคนไทย
   1.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ
   1.4 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา
   1.5 การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร
   2.1 ความหมายของหลักสูตร
   2.2 การวิเคราะห์หลักสูตร
   2.3 การพัฒนาหลักสูตร
3. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
   3.1 ปรัชญาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
   3.2 วัตถุประสงค์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
   3.3 โครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
4. การปฏิรูประบบสุขภาพ
   4.1 แนวคิดการปฏิรูประบบสุขภาพ
   4.2 การปฏิรูประบบสุขภาพเบื้องต้น
5. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ศึกษามาตามลำดับของหัวข้อที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าในพระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจนานัปการที่ได้ทรงกระทำเพื่อสร้างความผาสุกแก่พสกนิกรชาวไทย ทั้งยังทรงดำรงไว้ซึ่งธรรมทั้งปวง ทรงเปรียบเหมือนแสงทองที่คอยส่องนำทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนมาโดยตลอด ด้วยทรงมีพระปณิธานอันแกร่งกล้าที่จะเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์เพื่อพสกนิกรชาวไทย สมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ทั้งทรงพระราชทานคำสอนและทรงคิดรูปแบบกระบวนการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ยึดหลักผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชนและภูมิสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งทรงพระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นแนวปฏิบัติตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้มีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่างๆ เนื่องในวโรกาสต่างๆ ดังนี้ (มูลนิธิพระดาบส, 2552)

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่บัณฑิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18-19 กรกฎาคม พ.ศ.2517 “…การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอจะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้แน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540 “…ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมี

ความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไหร่ ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องการมีเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจแบบการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สึกว่าไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้..."

"...ประเทศไทยจะสามารถพ้นวิกฤตการณ์ได้ดีกว่าหลายประเทศ เพราะแผ่นดินนี้ยังเหมาะสมกับความอยู่ได้ อย่างที่เคยพูดมาหลายปีแล้วว่า ภูมิประเทศยังให้ คือเหมาะสมแต่ความเป็นอยู่ไม่ฟุ่งเฟ้อ ต้องอยู่อย่างประหยัด และต้องไปในทางที่ถูกต้อง..."

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2541 "...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้ปฏิบัติเพียงครึ่งเดียวคือไม่ต้องทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ..."

"...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน...เมื่อปี 2517 วันนั้นเราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่ทำให้ทุกคนมีพอเพียงได้..."

"...บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้ยืนบนขาตัวเอง คำว่ายืนบนขาตัวเองนี่มีคนบางคนพูดว่าชอบกล ใครจะมายืนบนขา คนอื่นมายืนบนขาเรา เราก็โกรธ แต่ตัวเองยืนบนขาตัวเองก็ต้องเสียหลักหกล้มหรือล้มลง อันนี้ก็เป็นความคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย แต่ว่าเป็นตามที่เขาเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่าสองขาของเรานี่ยืนบนพื้นให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน แต่พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง..."

"...ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล..."

"...เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่แล้ว ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง คนที่ทำนี้ต้องไม่ฟุ้งซ่านไม่ฟุ้งเฟ้อ ได้เขียนไว้ในทฤษฎีนั้นว่าลำบาก เพราะผู้ที่ปฏิบัติต้องมีความเพียรและต้องอดทน..."

“…ไม่ใช่บอกว่าเป็นทฤษฎีใหม่ของในหลวง แล้วจะทำได้สะดวก และไม่ใช่ว่าทำได้ทุกแห่ง ต้องเลือกที่ ถ้าค่อยๆ ทำไปก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎีใหม่นี้ไปได้...ความจริงทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติที่สระบุรีนั้น ได้คิดก่อนที่บัญญัติทฤษฎี ที่สระบุรีนั้นได้ตั้งโครงการก่อนที่ตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา โครงการนี้เป็นคล้ายๆ โครงการแรกของมูลนิธิและก่อนที่เขื่อนป่าสักได้เริ่มต้น นึกว่าที่ตรงนั้นถ้าหากเขื่อนป่าสักสำเร็จ จะสามารถนำน้ำมาผ่านใกล้ที่ของทฤษฎีใหม่นั้นได้ ถ้าคลองส่งน้ำผ่านทฤษฎีใหม่นี้ก็จะสมบูรณ์ เพราะมีโครงการรองรับไว้แล้ว...”

“…เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำโดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้...”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2543 “…เศรษฐกิจพอเพียงนี้ขอย้ำว่าเป็นทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผลคือ เกิดผลนั้นมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดี ผลที่ออกมาคือสิ่งที่ติดตามเหตุ การกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดีดี แปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดีแปลว่าทำให้มีความสุข...”

“…เศรษฐกิจพอเพียงแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy ใครต่อใครต่อว่าว่าไม่มี Sufficiency Economy แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ คือหมายความว่าประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรมีความอะลุ้มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุด้วยผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข...”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2546 “…ความสะดวกจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือเศรษฐกิจพอเพียง สำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอน ถ้านึกจะทำอะไรให้เร็วเกินไปไม่พอเพียง ถ้าไม่เร็ว ช้าไปก็ไม่พอเพียง ต้องรู้จักก้าวหน้าโดยไม่ทำให้คนเดือดร้อน อันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคงได้ศึกษามาแล้ว เราพูดมาแล้ว 10 ปี ต้องปฏิบัติด้วย...”

จากประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปเป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป โดยมีเนื้อหาดังนี้

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง

มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ปรัชญานี้ได้รับการยอมรับทั้งในแง่กรอบความคิดและการปฏิบัติในสังคมไทย เพราะปรัชญานี้มาจากประสบการณ์ที่เป็นจริงของการพัฒนาทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ เพราะกลั่นกรองมาจากพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทอันมีพื้นฐานมาจากพระราชกรณียกิจและการดำเนินงานโครงการหลวงที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพัฒนาในภูมิสังคมต่างๆ ทั่วประเทศ จึงเป็นประสบการณ์ที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการมุ่งให้คนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยยึดหลักทางสายกลางและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ไม่สุดโต่ง ไม่ปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ให้รู้เท่าทันเพื่อที่จะได้สามารถรับความผันผวนของการเปลี่ยนแปลงได้ เป็นการพัฒนาที่เป็นองค์รวมโดยมุ่งความสุขของบุคคลอันเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่เหมาะสมกับพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล เจริญมั่นคงและมีความยั่งยืนในระยะยาวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ

1.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของคนไทย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผลที่ตกผลึกจากประสบการณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ในโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นข้อสรุปที่เกิดจากการปฏิบัติจริงว่าสิ่งใดได้ผลสิ่งใดไม่ได้ผลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ การสังเกต การประเมิน แต่ในขณะเดียวกันพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงก็มีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติชีวิตของมนุษย์ เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการสร้างความผสมกลมกลืนระหว่างหลักการและการปฏิบัติ การประยุกต์เข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงกับปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังทำให้แนวทางดังกล่าวมีพลังอย่างยิ่ง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำรงชีวิตที่มีลักษณะของการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของ

สังคมไทยที่เชื่อมโยงทุกมิติของวิถีชีวิตเข้าด้วยกัน จึงเป็นทฤษฎีแบบบรูณาการเป็นองค์รวม ทั้งเป็นปรัชญาที่มองสถานการณ์โลกเชิงระบบที่มีพลวัตร มีความเป็นสากล เข้าใจง่าย และสามารถนำมาปฏิบัติได้ผลจริง จึงมีพลังสูงในการให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน โดยประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตลอดเวลา ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งมีความร่วมสมัยในการชี้นำสังคมให้สามารถรอดพ้นวิกฤติ และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

กระบวนทัศน์การพัฒนาประเทศในระยะ 10-15 ปีข้างหน้า ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของดุลยภาพเชิงพลวัตรที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการทั้งมิติตัวคน สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง ขณะเดียวกันยอมรับความแตกต่างระหว่างระบบเศรษฐกิจและสังคมในชนบทกับในเมือง โดยมุ่งสร้างดุลยภาพการพัฒนาระหว่างความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในชนบทที่เป็นรากฐานของสังคม และความสมดุลในประโยชน์ของการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม กับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจในเมืองและการสร้างเครือข่ายพันธมิตรการพัฒนาในเวทีโลก โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพ และความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์คุณค่าของชาติทั้งทุนสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนเศรษฐกิจใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งเป็นเสมือนเสาเข็มหลักในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสมดุลควบคู่ไปกับการเสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยใช้ความรอบรู้ คุณธรรมและความเพียร ในกระบวนการพัฒนาที่อยู่บนหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่สังคมไทยที่พึงปรารถนาคือสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยมีบริบทการพัฒนาประเทศที่สำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ (ประเวศ วะสี, 2547)

1. การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมแห่งศีลธรรมและฐานความรู้

2. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่ระดับจังหวัดและภายนอก

3. การพัฒนาเศรษฐกิจไทยบนรากฐานการผลิตที่แข็งแกร่งของประเทศ

4. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5. การเสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในสังคมไทย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพันธมิตรตามธรรมชาติกับการพัฒนาคนเพราะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การมีชีวิตที่ดี มิใช่ความมั่งคั่ง มีเรื่องของความยั่งยืนเป็นความคิดแกนกลาง เข้าใจถึงความจำเป็นในความมั่นคงของคนและการเพิ่มขีดความสามารถให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

จะเห็นได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำรงชีวิตโดยใช้หลักความพอเพียงเป็นกระบวนการวางแผนและการพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ด้วยการอาศัยความรอบรู้ ทั้งความรู้ในหลักวิชา และความรู้ในตัวคนที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิตจริงเป็นภูมิปัญญา และมีความรอบคอบในการนำความรู้เหล่านี้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างรอบด้าน ระมัดระวัง และมีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของวิถีชีวิตสังคมไทย เพื่อป้องกันความผิดพลาดและล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ

1.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

ผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลกาภิวัตน์ทำให้คนไทยมีวิถีชีวิตที่เป็นภัยต่อสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริโภคที่ไม่ปลอดภัย การสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์ คนไทยยังไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพส่วนใหญ่อย่างเท่าเทียมกัน บุคลากรสาธารณสุขกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และเขตเมือง ซึ่งทำให้บุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดที่ห่างไกลและเขตชนบทต้องรับภาระหนัก การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางที่สำคัญที่ต้องนำมาใช้เพื่อพัฒนาสุขภาพของคนไทยที่เริ่มต้นจากตนเอง และเป็นแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและทำให้เกิดภาวะสุขภาพดีได้อย่างแท้จริง

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้กล่าวถึงระบบสุขภาพพอเพียงว่าต้องมีรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน มีความรอบคอบและรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและใช้อย่างรู้เท่าทันโดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง มีบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสภาพและคุ้มครองผู้บริโภค มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ซื่อตรง ไม่โลภมากและรู้จักพอ เป็นการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพ (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554, 2550)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสุขภาพ ด้วยการยึดหลักความพอประมาณ ที่ให้ความสำคัญกับ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน พร้อมกับลดภัยคุกคามทางสุขภาพ ความมีเหตุผล การใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมเกี่ยวกับปัจจัยและผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้านและรอบคอบ การใช้หลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนบนพื้นฐานของความโปร่งใส เปิดกว้างและรับผิดชอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันถึงผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทั้งทางบวกและทางลบ และร่วมกันหาทางออกเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น นั่นคือการมีความรู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลหลักฐานอย่างมีจริยธรรม เสนอทางเลือกที่ปฏิบัติได้ มีเหตุมีผล และพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง โดยมองผลกระทบต่อสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและนิเวศวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ มีคุณธรรมโดยยึดถือหลักการและวัฒนธรรมประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของประชาชนและชุมชน เน้นความเท่าเทียมกันของทุกฝ่ายในสังคม มีความร่วมมือระหว่างสาธารณะและภาคส่วนต่างๆในสังคม มุ่งสู่ความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม (ปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์, 2549)

กระทรวงสาธารณสุขได้น้อมรับพระราชกระแสเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนไทยโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงใน 4 ยุทธศาสตร์ คือ (เตชะพล จิตยารักษ์, 2549)

1. การส่งเสริมสุขภาพ ดำเนินงานให้ประชาชนออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพดีและแข็งแรง

2. การป้องกันโรค ใช้วัคซีนในการป้องกันโรค ซึ่งสามารถป้องกันไม่ให้เกิดโรคในอนาคต

3. การรักษาพยาบาล ใช้ปรัชญาเป็นพื้นฐานในการรักษาพยาบาล

4. การฟื้นฟูสภาพ ใช้หลักการฟื้นฟูประชากรไทยผ่านตัวแทน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล รวมทั้งสร้างตัวแทนในหมู่บ้านที่เรียกว่าอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อให้การอบรบในการป้องกันโรคและการรักษาพยาบาลอย่างง่าย

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระบบสุขภาพโดยพื้นฐานคือการพึ่งตนเอง ต้องมีสุขภาพที่พึ่งตนเองได้ หมายความว่าต้องสร้างสุขภาพของตนให้แข็งแรงอยู่เสมอด้วยการมีพฤติกรรมที่พอเพียง ทั้งพฤติกรรมในการบริโภค พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมในการออกกำลังกาย พฤติกรรมความเสี่ยง พฤติกรรมสุขภาพจิต และพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถทำได้ด้วยตนเอง เพื่อป้องกันสุขภาพที่ไม่แข็งแรง และป้องกันโรคภัยต่างๆ การทำอะไรก็ตามต้องคำนึงถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผลของภาวะร่างกาย เช่น ร่างกายสามารถทำงานหนักอย่างต่อเนื่องได้แค่ไหน ต้องพักผ่อนให้เพียงพออย่างไร ต้องบริโภคอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์และการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น เมื่ออายุมากขึ้นสุขภาพย่อมเสื่อมโทรม ควรบำรุงรักษาอย่างไร การเดินไปในสถานที่ต่างๆ ต้องศึกษาข้อมูลภูมิอากาศหรือโรคท้องถิ่นเพื่อเตรียมตัว เตรียมยาที่เหมาะสม

โดยสรุปการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต และการพัฒนาคนส่วนที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในการพัฒนาคือด้านสุขภาพ โดยการพัฒนาดังกล่าวนี้จะเป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างดี อันจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งชาติ

1.4 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางสำหรับการตัดสินใจตั้งแต่เรื่องเล็กๆ ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนไปจนถึงเรื่องใหญ่ระดับชาติ การที่จะทำให้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคม จำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างอัตโนมัติ และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

ได้มีความพยายามที่จะนำแนวคิดและความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุไว้ในหลักสูตรทุกระดับอย่างเป็นระบบ เพื่อสอนให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง และใช้ชีวิตแบบมีสมดุลทุกด้านตั้งแต่เด็กจนโต สามารถสร้างคุณประโยชน์ให้สังคมและปรับตัวอยู่กับโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีผลกระทบน้อยที่สุด การเรียนการสอนจะเน้นภาคปฏิบัติและกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจที่ค่อนข้างจำกัดว่าหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้เฉพาะในการทำเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองเท่านั้น ดังนั้นจึงมีกระบวนการในการดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขอบเขตที่กว้างขวางและถูกต้องยิ่งขึ้น (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2550)

จากที่ผ่านมาพบว่าความพยายามในการบูรณาการหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในระบบการศึกษานั้นยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และส่วนใหญ่ยังเป็นการบูรณาการในระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นความสำเร็จในเรื่องนี้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความจริงใจและตั้งใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในทุกระดับในการน้อมรับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้มาปฏิบัติ ดังที่เปรม ติณสูลานนท์ (2549) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาไว้ว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิปัญญาที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตรสร้างรายวิชาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพราะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความพอดี พอเหมาะ พอควร มีเหตุผล และ

มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงโดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิบัติ โดยในระดับอุดมศึกษานั้นการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนนั้นไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะคณะใดคณะหนึ่งเท่านั้น แต่ควรนำไปพัฒนาเป็นฐานรากความรู้ของทุกคณะวิชา"

โดยสรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกกำหนดให้เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาของประเทศไทยในระดับบุคคล โดยมีการปลูกฝังแนวคิดนี้ผ่านหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆโดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะกลายเป็นหัวใจของวิถีชีวิตคนไทยได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าคนไทยมีความเข้าใจในเรื่องนี้แค่ไหน จึงควรมีการสอนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ในหลักสูตรทุกระดับชั้นซึ่งรวมถึงระดับอุดมศึกษาด้วย

1.5 การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจที่สามารถประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตได้ทุกระดับตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติตลอดจนโลกทั้งโลก โดยในระดับที่ง่ายที่สุดคือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทุกคน ส่วนในระดับที่ซับซ้อนกว่านั้นคือใช้ในระดับประเทศ แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จะเป็นปรัชญานำทางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติที่ทำให้บุคคลจนถึงประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้มุ่งเน้นแต่การทำเกษตรหรือการให้แนวคิดกับการเกษตรเท่านั้น แต่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต และหลักในการปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไปในทุกอาชีพ สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประนีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่ลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

จากหลักการพึ่งตนเองโดยยึดทางสายกลางนั้น สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) กล่าวถึงหลักในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต มีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ให้ความหมายชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลอีกจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น...”

โดยสรุปการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นเป็นการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลางนั่นเอง คือการอยู่กินตามฐานะของตนเอง การไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ และไม่แสวงหาในสิ่งที่เกินความพอดี

2. การวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร

2.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีจะสามารถตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมในสังคมและสามารถพัฒนาผู้ที่ผ่านหลักสูตรให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมนั้นๆ อย่างมีความสุข

หลักสูตร (curriculum) ได้มีการอธิบายความหมายไว้หลากหลายดังนี้ คือ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) หลักสูตร หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติการในอนาคต

Saylor and Alexander (1981) ได้ให้ความหมายหลักสูตรว่าเป็นประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ หรือกล่าวอย่างรวบรัดไว้ว่า หลักสูตร คือโปรแกรมของโรงเรียนที่จัดให้กับผู้เรียน

Pratt (1980) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรใน 5 ลักษณะ คือ

1. หลักสูตรคือแผนงานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

2. หลักสูตรไม่ใช่กิจกรรม หลักสูตรเป็นแผนงานหรือพิมพ์เขียว สำหรับการทำกิจกรรมหรือหมายถึงโปรแกรมที่กำหนดกิจกรรมการเรียน

3. หลักสูตรจะกำหนดสิ่งสำคัญต่างๆ เช่น การเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาแนวทางการประเมินความสำเร็จในการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้และคุณภาพของครูผู้สอน

4. หลักสูตรเป็นความมุ่งมั่นให้เกิดการเรียนรู้อย่างตั้งใจ หลักสูตรที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงว่ากิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นถูกกำหนดโดยหลักสูตร

5. หลักสูตรเป็นการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหา และการประเมินผล เป็นต้น รวมทั้งการผสมผสานองค์ประกอบเหล่านั้นให้เป็นหนึ่งเดียว

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้รวบรวมความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึงและใช้กันมากว่า หลักสูตรมีความหมายใน 5 ประการคือ

1. หลักสูตร คือรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน หลักสูตรในความหมายนี้เป็นการมองว่าหลักสูตรคือรายวิชาที่จัดเตรียมไว้ผู้เรียนในระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือสาขาใดสาขาหนึ่ง

2. หลักสูตรคือจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ หลักสูตรในความหมายนี้ หมายถึงสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

3. หลักสูตรคือแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน เป็นความหมายของหลักสูตรที่เน้นแสดงเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร แผนลักษณะนี้จะรวมถึงแผนย่อยที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ที่คาดหวังร่วมด้วย

4. หลักสูตร คือประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน เป็นความหมายของหลักสูตรที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทุกอย่างที่จัดให้กับเด็ก โดยอยู่ในความดูแลของครู ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำจนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ และมีการพัฒนาการตามที่ได้กำหนดไว้ มิใช่เน้นสอนตามเนื้อหารายวิชา

5. หลักสูตร คือกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน เป็นความหมายของหลักสูตรในแง่ของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้กับผู้เรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

โดยสรุปแล้วหลักสูตรจึงเป็นโปรแกรม หรือแผนงานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

2.2 การวิเคราะห์หลักสูตร

ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ให้ความหมายว่าการวิเคราะห์หลักสูตร คือการศึกษารายละเอียดสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีระบบมีหลักเกณฑ์ ด้วยความระมัดระวังมีเหตุผลและมีเทคนิค ให้ความสนใจต่อรายละเอียดโดยวางแผนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน พยายามรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ก่อนการตัดสินใจ มีวิธีการใช้เกณฑ์หรือกรอบของการวิเคราะห์เข้ามาจำแนก สิ่งที่เราต้องการศึกษาวิเคราะห์ให้แจ่มชัดขึ้น การตรวจสอบสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

วัลลภ กันทรัพย์ (2536) ให้ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตรคือ การทำความรู้จักกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมอย่างมีจุดประสงค์เฉพาะและอย่างมีระบบหรือมีขั้นตอนโดยการเลือกใช้เกณฑ์ต่างๆ เข้ามาจัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักนั้นจนในที่สุดสามารถนำผลการจัดจำแนกหรือจัดประเภทด้วยเกณฑ์ต่างๆ นั้นมาสรุปเป็นคำพรรณนาสิ่งที่ต้องการทำความรู้จักนั้นได้อย่างชัดเจนและสอดคล้อง หรือตอบรับกับจุดประสงค์เฉพาะที่กำหนดได้

กรอบการวิเคราะห์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์หลักสูตรว่าจำเป็นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะทำการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและแน่นอน เพื่อที่จะได้เลือกใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ได้ถูกต้องเหมาะสม จุดประสงค์ในการวิเคราะห์หลักสูตรส่วนใหญ่ที่กระทำกันในปัจจุบันนี้ได้มุ่งเน้นอยู่ 2 ประการใหญ่ๆ คือ

1. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการสอน ประกอบด้วย
   1.1 การวิเคราะห์จุดประสงค์และการประเมินผล
   1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา
   1.3 การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน
2. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย
   2.1 การประเมินเอกสารหลักสูตร
   2.2 การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร
   2.3 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร
   2.4 การประเมินระบบหลักสูตรหรือการประเมินโครงการทั้งหมด

Posner (1995) ได้ร่างกรอบแนวคิดการวิเคราะห์หลักสูตร โดยดูจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ผลการเรียนรู้ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งดูจากแผนการสอน โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล

แนวทางในการวิเคราะห์

วัลลภ กันทรัพย์ (2536) ได้เสนอถึงสิ่งที่ต้องมีในการวิเคราะห์ เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ในลักษณะดังนี้

1. จุดประสงค์ของการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ เพราะจุดประสงค์ของการวิเคราะห์จะเป็นตัวกำหนดการเลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ การหาข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการสรุปผลการวิเคราะห์อันเป็นขั้นตอนต่อๆ ไป หมายความว่า แม้จะวิเคราะห์เรื่องเดียวกัน แต่ถ้ามีจุดประสงค์ของการใช้ผลการวิเคราะห์ที่ต่างกันย่อมมีผลทำให้การทำงานในขั้นต่อๆ ไป ของการวิเคราะห์ต่างกันไปด้วย

2. เกณฑ์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ การจำแนก หรือจัดประเภทของสิ่งที่จะทำการวิเคราะห์ได้จะต้องใช้เกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์และการเลือกใช้เกณฑ์ดูจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ เพราะถ้าเลือกใช้เกณฑ์ผิด หรือไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ก็จะไม่ได้ผลการวิเคราะห์ออกมา หรือได้ออกมาก็เชื่อถือไม่ได้ เกณฑ์ที่จะนำมาใช้เพื่อจำแนกหรือจัดประเภทของสิ่งที่เราจะทำความรู้จักนั้นมีมากมาย แต่อาจจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มคือ

2.1 เกณฑ์ตามธรรมชาติ คือสิ่งที่เป็นการกำหนดขึ้นตามธรรมชาติ และเราสามารถนำมาใช้จัดจำแนก หรือจัดประเภทได้ เกณฑ์ตามธรรมชาติได้แก่ สิ่งต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เพศ อายุ สี ความยาว น้ำหนัก ความสูง สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติและเข้าใจง่ายที่สุด

2.2 เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม คือสิ่งที่คนเรากำหนดขึ้นเป็นข้อตกลงร่วมกันในสังคม ถือว่าเป็นมาตรฐานในสังคม ซึ่งอาจจะเป็นสังคมโลกหรือสังคมเฉพาะชาติหรือเผ่าก็ได้เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อจัดระเบียบ ในความรู้สึกของคนโดยเฉพาะ เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคมมีมากมายและแตกต่างกันไปในสังคมต่างๆ เพราะ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ในแต่ละสังคม ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม ที่เราอาจนำมาใช้จัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักได้ทั้งสิ้น

2.3 เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ คือสิ่งที่มนุษย์คิดค้นกันขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ หรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่เชื่อกันต่อๆ มา ทั้งนี้คนได้สร้างแนวคิดหรือทฤษฎีขึ้นมาจัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ ตามที่ตนเชื่อ เมื่อเป็นเรื่องของแนวคิดหรือความเชื่อก็อาจมีความแตกต่างกันไปแม้จะเป็นเรื่องเดียวกัน เราจึงมีแนวคิดหรือทฤษฎีมากมายมาอธิบาย และใช้ในการจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น สติปัญญา บุคลิกภาพ ความดี ความชั่ว คุณธรรม ประโยชน์ใช้งานของสิ่งของ คุณลักษณะของสิ่งของ กลุ่มของสิ่งมีชีวิต หลักวิชาการ ตลอดจนแนวคิดและปรัชญาทางศาสนา ซึ่งล้วนเป็นเกณฑ์ในกลุ่มนี้

ข้อที่ควรสังเกตคือ จากการแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 กลุ่มนี้ เกณฑ์ตามธรรมชาติจัดเป็นเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายและรู้จักกันแพร่หลายมากที่สุด จึงเป็นเกณฑ์ที่ถูกใช้บ่อย เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคมนั้นจัดเป็นเกณฑ์ที่ค่อนข้างจะเฉพาะเรื่อง เฉพาะกลุ่ม ส่วนเกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีนั้นอาจเรียกว่าเป็นเกณฑ์ทางวิชาการก็ได้ เพราะเป็นเกณฑ์ที่คงต้องร่ำเรียนกันมามากพอควรกว่าจะรู้และเข้าใจ

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสิ่งที่จะทำการวิเคราะห์หรือทำความรู้จัก ข้อมูลดังกล่าวอาจจะมีอยู่แล้วหรืออาจจะต้องทำการรวบรวม เมื่อตัดสินใจเลือกเกณฑ์แล้ว

ขั้นตอนการวิเคราะห์

การที่จะวิเคราะห์หรือทำความรู้จักสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะต้องมีขั้นตอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะทำความรู้จักให้ชัดเจน นั่นคือ ต้องตอบคำถามให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์อะไร

2. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่า จะวิเคราะห์เพื่ออะไร หมายถึง การกำหนดว่าเมื่อทำความรู้จักสิ่งนั้นด้วยเกณฑ์ต่างๆ ดีแล้วจะนำผลไปใช้ทำอะไรหรือจะทำอะไรกับสิ่งนั้นต่อไป

3. เลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้จำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักหรือวิเคราะห์สามารถเลือกได้หลายๆ เกณฑ์ และจากกลุ่มใดก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ และสิ่งที่ต้องการ

วิเคราะห์ การเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์

4. ลงมือจำแนกหรือจัดประเภท คือลงมือจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่จะทำความรู้จักทีละเกณฑ์จนครบเกณฑ์ที่เลือกไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถหาข้อมูลมาได้ครบถ้วนตามที่ต้องการใช้เกณฑ์แต่ละเกณฑ์ ดังนั้นในขั้นตอนนี้อาจมีการตัดเกณฑ์บางเกณฑ์ออกเพราะหาข้อมูลไม่ได้ หรือไม่ก็ต้องปรับเกณฑ์ให้ลดความละเอียดลงเท่าที่ข้อมูลจะเอื้อได้ และอาจต้องเพิ่มเติมเกณฑ์บางเกณฑ์ เพราะเห็นสมควรเพิ่มเติม

5. สรุปผลจากการใช้เกณฑ์ทั้งหมด ขั้นตอนนี้ควรจะประกอบด้วย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากเกณฑ์ต่างๆ ในรูปแบบที่เห็นชัดและเข้าใจง่ายๆ ถ้าเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้เกณฑ์มากอาจนำเสนอในรูปของตารางหรือแผนภาพต่างๆ ความเหมาะสมและอีกขั้นตอนหนึ่งคือการเอาผลการใช้เกณฑ์ทุกเกณฑ์มารวมสรุปเป็นคำพรรณนา จะโดยละเอียดหรือโดยย่อก็แล้วแต่ต้องการเพื่อให้ได้คำตอบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นกับขั้นตอนการใช้เกณฑ์ประการหนึ่ง กับขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความรอบคอบในการสรุปของผู้วิเคราะห์อีกประการหนึ่ง

โดยสรุปการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรอย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ มีจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ เพราะจุดประสงค์ของการวิเคราะห์จะเป็นตัวกำหนดการเลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ โดยเกณฑ์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต้องชัดเจน ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ เกณฑ์ตามธรรมชาติ เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม และเกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ

2.3 การพัฒนาหลักสูตร

คำว่า “การพัฒนา” ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “Development” มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น อีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร จึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอีกความหมายหนึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย (สงัด อุทรานันท์, 2532)

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาอาจจะทำได้โดยผู้สอนรายวิชานั้นๆ หรืออาจจะเป็นการดำเนินงานของสถาบัน (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2532)

การพัฒนาหลักสูตร ได้แนวคิดมาจากคำถาม 4 ข้อของ Tyler (1949) ได้แก่

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่ต้องจัดให้กับผู้เรียน

2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้น เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. จะจัดประสบการณ์การศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

4. จะทราบได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้ว

จากคำถามเหล่านี้พอจะประมวลได้ว่า ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน และจากคำถามทั้ง 4 ข้อนี้เอง นักการศึกษาหลายท่านได้สร้างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

Taba (1962) เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเหมือนไทเลอร์ และได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากล่างขึ้นไปสู่บน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ

1. วินิจฉัยความต้องการของสังคมและของผู้เรียน : สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคมและผู้เรียน

2. กำหนดจุดประสงค์ : เมื่อได้วินิจฉัยความต้องการแล้วจะกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรให้ชัดเจน

3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ : จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

4. จัดเนื้อหาสาระ : เนื้อหาสาระที่เลือกได้ต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ : คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดม่งหมายของหลักสูตร

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. การประเมินผลและวิธีการประเมินผล : ประเมินเพื่อตรวจสอบว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร

โดยสรุปการพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ด้วยการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน

3. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

3.1 ปรัชญาของหลักสูตร

สถาบันพระบรมราชชนกมีความเชื่อว่าการพยาบาลมีคุณค่าและจำเป็นต่อสังคม

การพยาบาล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกันการเจ็บป่วยในผู้มีภาวะสุขภาพปกติ ให้การดูแลและการฟื้นฟูสภาพผู้ที่เจ็บป่วยแบบองค์รวม โดยยึดหลักสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์บนพื้นฐานของการดูแลอย่างเอื้ออาทร คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเอง แก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจก มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีอิสระในการเลือก การตัดสินใจ และมีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแลอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

สุขภาพ เป็นความสมดุลของร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกช่วงวัยของชีวิต และตามการรับรู้ของบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การเรียนการสอน เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ประชาชน และชุมชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ใช้ชุมชนเป็นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางปัญญา ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์ฉันกัลยาณมิตร

บัณฑิตพยาบาล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสาร มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถบูรณาการความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นๆไปใช้ปฏิบัติงานในระบบสุขภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะสุขภาพดี เจ็บป่วย จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และการพัฒนาศักยภาพประชาชนให้สามารถดูแลและพึ่งตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ เป็นพลเมืองดี และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

3.2 วัตถุประสงค์หลักสูตร

ผู้สำเร็จการศึกษา จะมีความสามารถดังต่อไปนี้

1. แสดงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลดังต่อไปนี้
   1.1 เคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรี และความเป็นปัจเจกทั้งของตนเองและผู้อื่น
   1.2 มีจิตสำนึกในการให้บริการ
   1.3 มีสุขภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์
   1.4 ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.5 มีภาวะผู้นำและสามารถบริหารจัดการตนเองและงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

1.6 ทำงานได้โดยอิสระ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.7 แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.8 เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพและเป็นพลเมืองดีของสังคม

2. ปฏิบัติการพยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ทั้งในภาวะสุขภาพปกติ และภาวะที่มีปัญหาสุขภาพได้อย่างมีคุณภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทรยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรมแบบองค์รวมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทรยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรม

3. รักษาพยาบาลเบื้องต้น ตามขอบเขตวิชาชีพการพยาบาล

4. พัฒนาศักยภาพบุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชนให้สามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้

5. ติดต่อสื่อสาร ให้ความรู้และให้คำปรึกษาทางสุขภาพได้

6. ร่วมทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ได้

7. เลือกใช้แหล่งทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นในปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

8. ร่วมมือในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ

3.3 โครงสร้างหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 144 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 37 หน่วยกิต
   - 1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 7 หน่วยกิต
   - 1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 7 หน่วยกิต
   - 1.3 กลุ่มวิชาภาษา 15 หน่วยกิต
   - 1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 8 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ 101 หน่วยกิต
   - 2.1 กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ 29 หน่วยกิต
   - 2.2 กลุ่มวิชาชีพ 72 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การปฏิรูประบบสุขภาพ

4.1 แนวคิดการปฏิรูประบบสุขภาพ

การปฏิรูประบบสุขภาพ หมายถึง กระบวนการใดๆ อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการจัดระบบสุขภาพแห่งชาติ ให้เป็นระบบที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพตามความจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หลักใหญ่ ก็คือ การปรับสมดุลของระบบสุขภาพมาเน้นที่การสร้างสุขภาพดีให้นำหน้าการซ่อมสุขภาพเสีย คือการย้ายศูนย์กลางของเรื่องสุขภาพมาอยู่ที่ประชาชน ครอบครัว ชุมชนและสังคม (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ 3 สิงหาคม พ.ศ.2543)

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูประบบสุขภาพของชาติจึงเป็นเรื่องใหญ่และยาก ในการที่จะเปลี่ยนแปลงให้เกิดเป็นรูปธรรม เป็นระบบสุขภาพที่พึงประสงค์คือสุขภาพดีถ้วนหน้า ดังนั้น หน่วยงานและองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็นต้องหาแนววิธีในการปรับเปลี่ยนระบบที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูประบบสุขภาพด้วยการหาแนวทางในการดำเนินการปฏิรูประบบสุขภาพที่เหมาะสม แต่การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ผ่านมาอยู่ภายใต้การดูแลของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมาตลอด การมองว่าสุขภาพเป็นเรื่องซับซ้อนที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในการดูแล ทำให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขไม่เคยปล่อยให้การดูแลสุขภาพอยู่ในความดูแลของประชาชนและชุมชน ชุมชนไม่มีโอกาสร่วมกำหนดหรือแม้กระทั่งร่วมรับรู้กับการตัดสินใจที่จะมีผลต่อชีวิตของพวกเขาเลย และนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบบริการสุขภาพปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้เพียงพอ

ระบบบริการสุขภาพที่ผ่านมายังไม่สามารถช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีพอ ปัญหาโรคและภยันตรายหลายประการ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ระบบการบริหารจัดการด้านสุขภาพยังขาดประสิทธิภาพไม่ทั่วถึง จึงเห็นควรมีการปฏิรูประบบสุขภาพ เพื่อสร้างระบบสุขภาพให้มีมาตรฐานคุณภาพและค่าใช้จ่ายที่ยุติธรรม และดำเนินการให้มีกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติเป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูประบบสุขภาพ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2543) การเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่ให้สุขภาพเป็นเรื่องของชุมชน จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบบริการสุขภาพ เป็นการปฏิรูปแนวคิดการดูแลสุขภาพใหม่ แนวคิดที่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีบทบาทเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนและชุมชน แต่ประชาชนและชุมชนจะมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดวิธีของระบบการดูแลสุขภาพของตนเอง

คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์

การสร้างความร่วมมือทางสังคม ยุทธศาสตร์การสื่อสารสร้างพลัง และยุทธศาสตร์การจัดการ และได้ตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวดังนี้

1. คณะอนุกรรมการวิชาการ เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบสุขภาพ รวมทั้งนำสาระหลักที่สำคัญไปสู่การยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการสังเคราะห์องค์ความรู้และพิจารณาข้อเสนอทางวิชาการที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ

2. คณะอนุกรรมการสร้างความร่วมมือทางสังคม เพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ องค์กร ประชาคมในการผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ และการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการซ่อมสุขภาพเสียไปเป็นการสร้างสุขภาพดี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมการในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือ เตรียมโครงสร้างการทำงานร่วมกับภาคี จัดเวทีระดมความคิด สำรวจความคิดเห็นผ่านโพลล์ รณรงค์ปฏิรูประบบสุขภาพเครือข่ายวิทยุชุมชน และเตรียมการประชาพิจารณ์ร่าง พ.ร.บ.

3. คณะอนุกรรมการสื่อสารสาธารณะเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเข้าใจแนวคิดเรื่องสุขภาพ ตลอดจนร่วมผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้ได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนในหลายรูปแบบ การจัดทำจดหมายข่าวเวทีปฏิรูป และกำลังแสวงหาและสร้างความร่วมมือกับภาคีสื่อและภาคีอื่น ๆ

4. คณะอนุกรรมการยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อยกร่างและผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้กำลังจัดทำกรอบความคิดของการยกร่าง พ.ร.บ. และจะยกร่าง พ.ร.บ. เพื่อเริ่มประชาพิจารณ์

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูประบบสุขภาพจะเน้นการบริการสุขภาพเชิงรุก ส่งเสริมสุขภาพดี และพัฒนาศักยภาพของประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ซึ่งจะทำให้คนไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้า ทั้งกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพตามความจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

4.2 การปฏิรูประบบสุขภาพเบื้องต้น

การเคลื่อนไหวเพื่อจัดทำ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเริ่มอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ทำให้เกิดกระบวนการสมัชชาสุขภาพ และในปี 2549 นี้ได้มีการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” พบว่า ผลการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ.2540-2549) มีการปฏิรูประบบสุขภาพเบื้องต้นดังนี้ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2549)

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายประชาชนที่เกี่ยวกับการทำงานด้านสุขภาพ และการสร้างสุขภาพในหลายมิติจากรูปธรรม การปฏิบัติของประชาชน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ

2. การพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับชุมชน ระดับองค์องค์กร และระดับชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ายังไม่เป็นระบบมากนัก แต่ก็นับได้ว่าเริ่มเกิดผลในทางที่ดีต่อการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยมุ่งเน้นไปในทิศทางสร้างนำซ่อม และเริ่มมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม

การเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา มีผลกระทบให้เกิดการขับเคลื่อนความคิดเรื่องสุขภาพกว้างขวางออกไปสู่เรื่องสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวม ทั้ง 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม ปัญญา (จิตวิญญาณ) ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม โดยเน้นที่การสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ ผู้มีบทบาทหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ และดำเนินงานด้านสุขภาพมีความหลากหลาย และกว้างขวางมากขึ้น ทั้งบุคลากรสาธารณสุข ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการทุกสาขา ข้าราชการ องค์กร หน่วยงานต่างๆ และตัวประชาชนเองซึ่งเป็นเจ้าของสุขภาพ ซึ่งในกระบวนการทำงานของสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาร่วมขับเคลื่อนเรื่องการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทยจนเกิดเป็นรูปธรรม และเกิดนวัตกรรมสุขภาพบนฐานคิดใหม่ คือ

1. กระแสการสร้างสุขภาพขยายตัวไปทั่วสังคม ผู้คนตระหนักในเรื่องสุขภาพมากขึ้น

2. การสร้างสุขภาพถูกขยายอาณาเขตกว้างออกไปสู่การสร้างสุขภาวะของชุมชน และสังคม

3. เกิดกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพที่เปิดช่องทางให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม

4. เกิดการปฏิรูประบบย่อยต่างๆ ในระบบสุขภาพแห่งชาติที่เน้นประชาชน และชุมชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

โดยสรุปการปฏิรูประบบสุขภาพเป็นการขับเคลื่อนความคิดเรื่องสุขภาพออกไปสู่เรื่องสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวม โดยเน้นที่การสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ โดยให้กระแสการสร้างสุขภาพขยายตัวไปทั่วสังคม ให้ผู้คนตระหนักในเรื่องสุขภาพมากขึ้น เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น การสร้างสุขภาพถูกขยายอาณาเขตออกไปสู่เรื่องการสร้างสุขภาวะของชุมชนและสังคม ไปสู่เรื่องการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข และครอบคลุมทุกเรื่องอย่างเป็นองค์รวม มีผลทำให้การปฏิรูประบบสุขภาพสามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชน 18 จังหวัด” ของทีมข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ภายใต้การสนับสนุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทปตท.จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล และได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนนำไปปฏิบัติว่าประชาชนมีความเข้าใจในนโยบายดังกล่าวมากน้อยเพียงใด และจะสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ภายใต้สถานภาพเศรษฐกิจของประชาชนในปัจจุบัน ผลสรุปจากการสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าคนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงระดับหนึ่ง แต่ความเข้าใจนั้นแตกต่างกัน ไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญจากการสำรวจครั้งนี้ จากผลการสำรวจสังเกตได้ว่าคนไทยพร้อมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและธุรกิจ โดยเปิดรับและพร้อมใจอย่างเต็มที่ในการเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีความเห็นว่าการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ จะประสบความสำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันใกล้หากมีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยมีภาครัฐบาลเป็นแกนนำส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ที่ถูกต้อง พร้อมหาแนวทางการประยุกต์ใช้กับภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน พร้อมทั้งให้ประชาชนได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป (ทีมข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2550)

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของสหัทยา พลปัถพี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 1) พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน พอประมาณกับสภาพแวดล้อม และไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น 2) มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงผลที่กระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางสังคม คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 3 ประการจะเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความรู้และคุณธรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน

คือ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 2 รูปแบบคือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และแนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ การพัฒนาความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง (สหัทยา พลปัถพี, 2548)

การวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์” ของเทพวาณี วินิจกำธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความรอบคอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยม และจากแบบบันทึกการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เขียนบรรยายสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึกของการเข้าร่วมกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระของค่านิยม รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของการมีค่านิยม และนักเรียนสามารถบอกและแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการมีค่านิยมทั้ง 4 เรื่องได้ (เทพวาณี วินิจกำธร, 2548)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ของกาญจนา บุญเรือง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ค่าเฉลี่ยของคะแนนมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (กาญจนา บุญเรือง, 2542)

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังพบงานวิจัยที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระบบการศึกษาค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำเพียงบางด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้ได้มองเห็นความสำคัญของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และได้สร้างรายวิชาที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในชีวิตประจำวันและในการทำงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขที่ผ่านการเรียนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 มาแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กล่าวมาแล้ว จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ส่วนนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เลือกนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ที่ผ่านการเรียนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และความสมัครใจของนักศึกษาพยาบาล ได้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร ดังนี้คือ

1. ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังแผนภูมิที่ 1

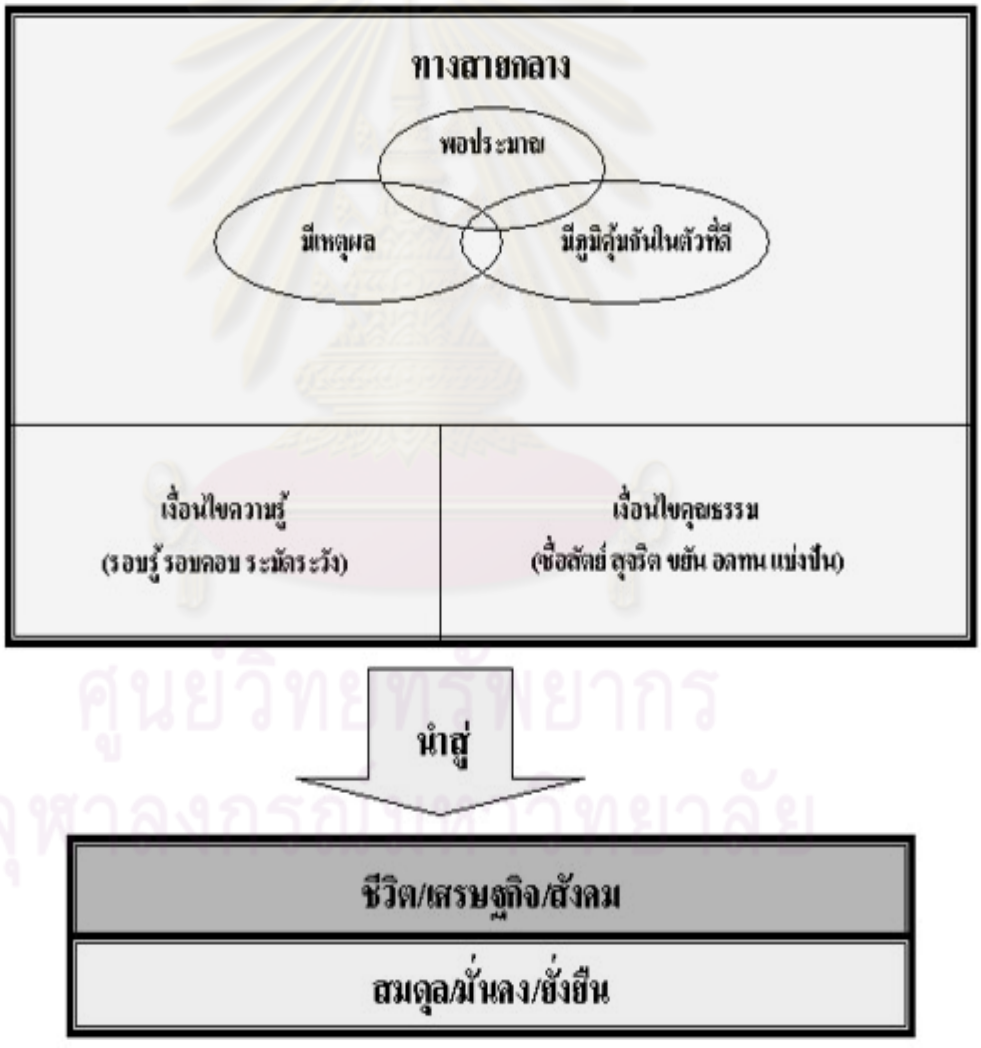

แผนภูมิที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

โดย 3 ห่วง คือ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ได้แก่ ความพอประมาณที่เกิดจากการพิจารณาร่างกาย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ สถานภาพ ฐานะ และข้อจำกัดของตนเองและตัดสินใจกระทำการใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตัวเอง และไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน ความพอประมาณที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อมทั้งส่วนที่เป็นข้อได้เปรียบ ข้อจำกัด ผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อส่วนตัวและส่วนรวม และตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคม โดยไม่สร้างผลกระทบต่อส่วนรวมหรือทำให้ชุมชน/สังคมเสียประโยชน์ การไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมโดยบุคคลที่มีความโลภน้อยจะเน้นการตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันผลประโยชน์ในลักษณะที่ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์เพื่อให้สังคมโดยรวมได้รับประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ ได้แก่ การไม่ประมาท การรู้ถึงสาเหตุด้วยการมีความสามารถที่จะจับประเด็นปัญหา และเข้าใจถึงสาเหตุเบื้องต้นหรือที่มาของปัญหา/เรื่องราวที่เกิดขึ้นว่ามาจากสิ่งใด การมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยการมีความตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองว่าจะส่งผลต่อเนื่องไปอย่างไร

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ การพึ่งตนเองด้วยการมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีเงินออม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การคำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น การรู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการที่บุคคลนั้นมีการเรียนรู้อยู่เสมอ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่จะเข้ามากระทบได้

ส่วน 2 เงื่อนไข คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ ได้แก่ การรู้จักตนเอง การมีความรู้ในเรื่องภายนอก การเชื่อมโยงปัจจัย

ที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา มีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ

<u>เงื่อนไขคุณธรรม</u> หมายถึง มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดอง การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ การมีสติระลึกและรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

2. ศึกษาแนวคิดและทิศทางการพัฒนาสุขภาพพอเพียงในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 2

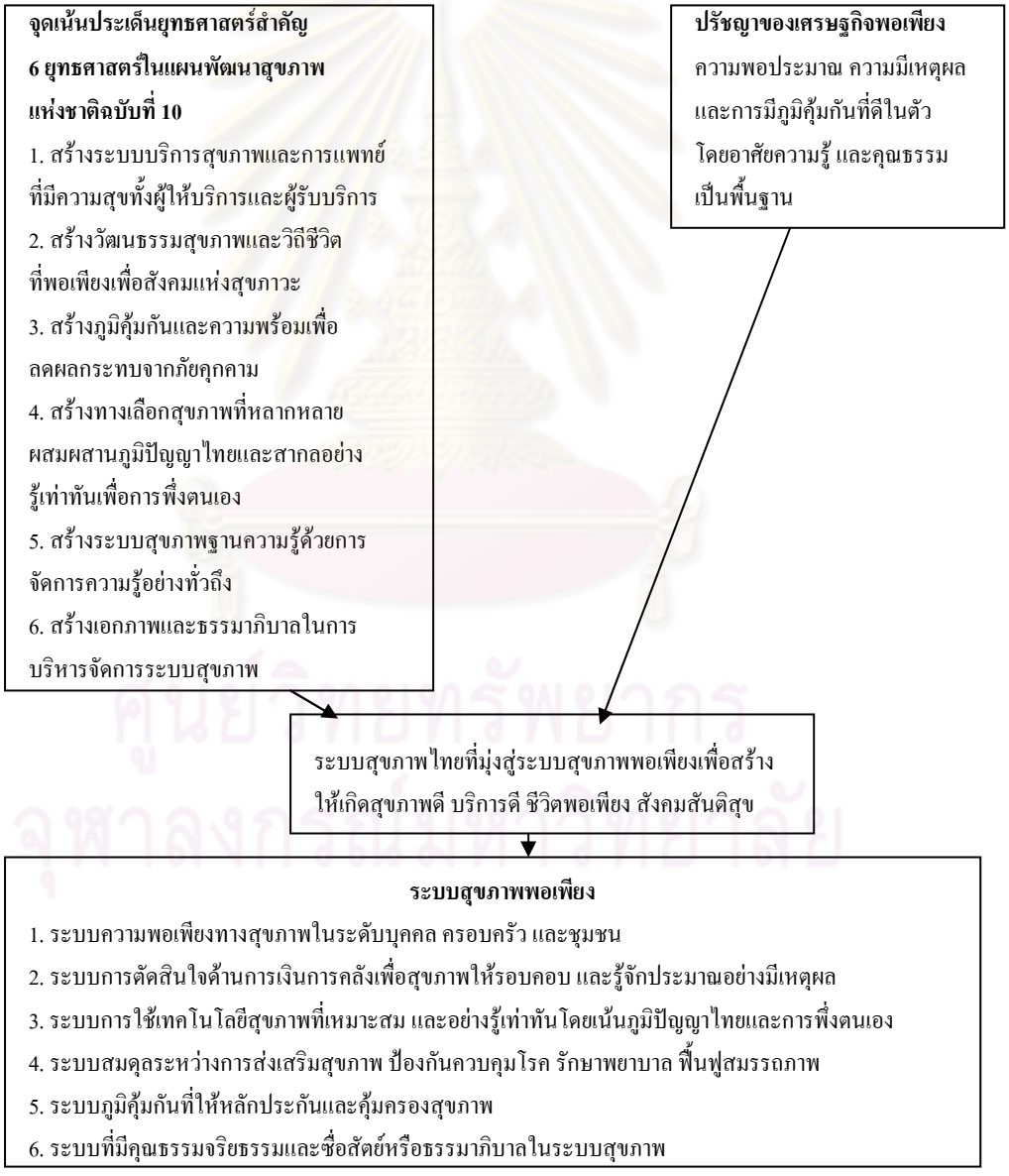

แผนภูมิที่ 2 ระบบสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศึกษาผลการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ.2540-2549) ที่เสนอต่อที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 6 พ.ศ.2549 วันที่ 27-29 ตุลาคม 2549 ในประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 3

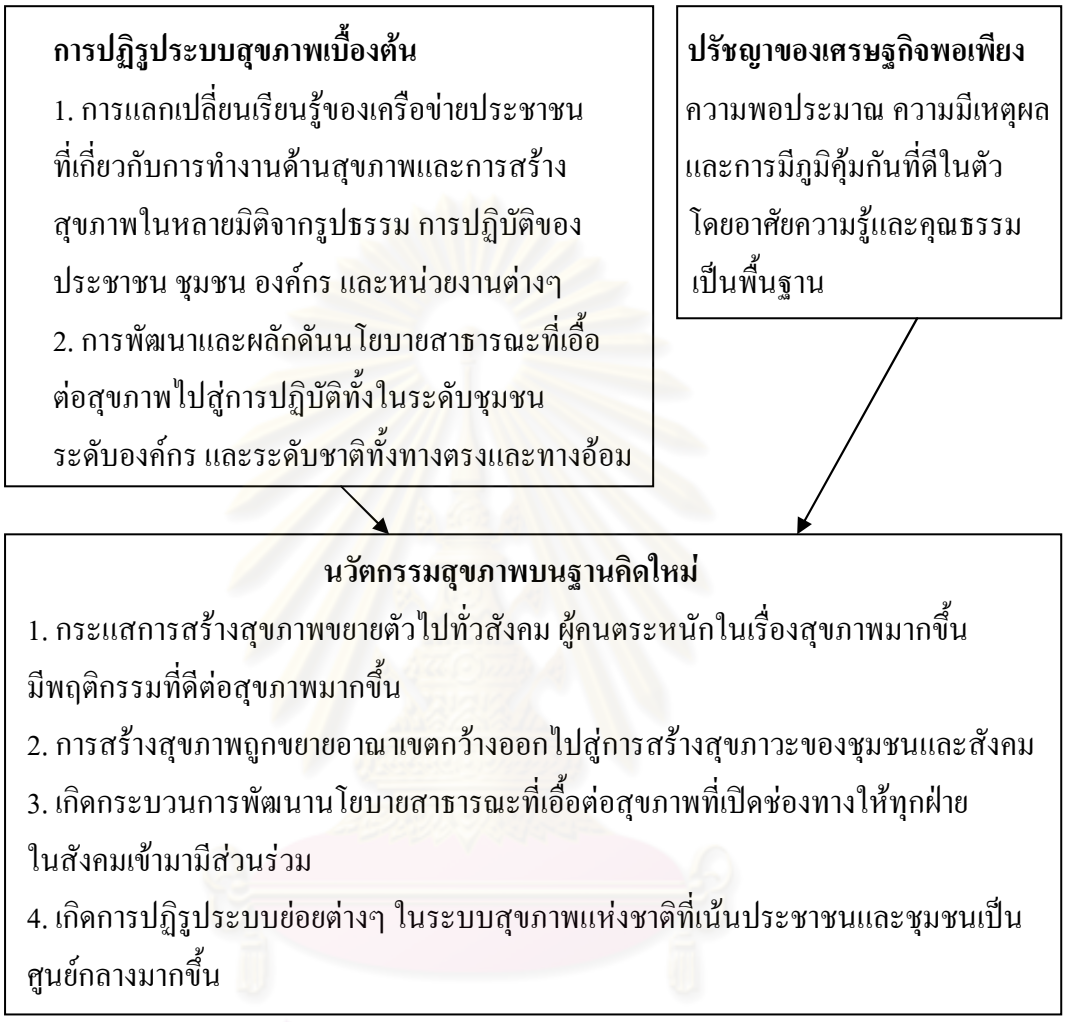

แผนภูมิที่ 3 การปฏิรูประบบสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งเนื้อหาการสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วนตามเกณฑ์การวิเคราะห์หลักสูตร โดยส่วนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อเป็นแนวทาง และส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เกณฑ์ตามธรรมชาติ และเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคมเป็นแนวทาง โดยเกณฑ์ตามธรรมชาติจะใช้อายุเป็นเกณฑ์ ส่วนเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคมจะใช้วิชาชีพพยาบาลเป็นเกณฑ์

ขั้นที่ 2 สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนดังนี้

1. ประมวลผลจากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นที่ 1
2. สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์แบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความพอประมาณ 1. การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	1.ตัดสินใจเลือกปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดีที่สุด 2.นำทางเลือกที่ดีที่สุดนี้ไปปฏิบัติอย่างครบถ้วน 3.พฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัตินั้นไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่นำทางเลือกไปปฏิบัติไม่ครบถ้วน	มีเฉพาะข้อ 1
2. การรู้ศักยภาพของตนเอง และตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	1.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการ 2.ให้การพยาบาลอย่างเต็มความสามารถ 3.ให้การพยาบาลโดยไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น	มีข้อ1 และข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
3. ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม	1.ใช้ข้อมูลด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน/สังคมเป็นพื้นฐานในการให้การพยาบาล 2.กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การฟื้นฟูสุขภาพ และการปรับพฤติกรรมสุขภาพ 3.ให้การพยาบาลอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ของชุมชน/สังคม	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีข้อ 1 แต่มีข้อมูลไม่ครบทุกด้าน
4. ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็น และให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	1.ใช้อุปกรณ์ทางการพยาบาลที่สอดคล้องถูกต้องกับผู้รับบริการ 2.ใช้อุปกรณ์ทางการพยาบาลโดยเกิดประโยชน์กับผู้รับบริการ 3.ไม่มีการสูญเสียอุปกรณ์ทางการพยาบาลไปในทางที่ไม่เกิดประโยชน์	มีข้อ1 และข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
5. ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน	1.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ 2.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการก่อนหลังตามความจำเป็นแก่กรณี โดยไม่คำนึงว่าผู้รับบริการจะร้องขอความช่วยเหลือหรือไม่	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่เลือกปฏิบัติ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความมีเหตุผล 1. ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท	1.มีการวางแผนก่อนให้การพยาบาล 2.มีการติดตามผลหลังให้การพยาบาล	มีเฉพาะข้อ 1	ไม่มีทุกข้อ
2. รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	1.รวบรวมข้อมูลของผู้รับบริการได้ชัดเจนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2.วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวมได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่รวบรวมข้อมูลได้ไม่ชัดเจน
3. คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง	1.มีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากการให้การพยาบาล 2.มีการแสดงถึงการติดตามและป้องกันผลกระทบนั้น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่วิเคราะห์ไม่ครอบคลุม	มีเฉพาะข้อ 1
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 1. สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	1.มีส่วนร่วมในการทำงานและร่วมทำกิจกรรมการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม/ชุมชน 2.ให้ความสำคัญกับสมาชิกกลุ่ม/ชุมชน 3.มีการกระทำเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการอยู่ร่วมกัน ทำให้บรรยากาศการอยู่ร่วมกันราบรื่น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
2. คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น	1.มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำของตนเองอันจะส่งผลกระทบกับตนเองอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2.มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำของตนเองอันจะส่งผลกระทบกับผู้อื่นอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่วิเคราะห์ไม่ครอบคลุมทุกด้าน	มีเฉพาะข้อ 1
3.มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น	1.มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แต่ละเรื่องนอกจากอ่านหนังสือแล้วยังใช้วิธีการอื่นๆเช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ เข้าอินเตอร์เน็ต ซักถามผู้รู้ 2.สรุปข้อความรู้ ข้อคิด ข้อสังเกตที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยคำพูด ภาษาของตนเองให้เข้าใจง่ายและมีเหตุผล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ	มีเฉพาะข้อ 1
4. สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่	1.แสดงกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพที่สามารถดำเนินการได้จริง 2.แสดงกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาที่พบ	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่ครอบคลุมทุกปัญหา	มีเฉพาะข้อ 1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความรู้ 1. การรู้จักตนเอง	1.มีการวิเคราะห์บุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ 2.บอกถึงบุคลิกภาพของตนเองได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่กระทำเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
2. การมีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอก	1.อธิบายหลักการและเทคนิคการปฏิบัติทางการพยาบาลได้ 2.อธิบายหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในเรื่องภายนอกที่มีผลต่อการพยาบาลได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่อธิบายได้ไม่ชัดเจน
3. การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลายสาขาวิชา	1.อธิบายสรุปข้อความรู้ทางการพยาบาลที่ได้จากการอ่าน การฟัง การสังเกต การทดลอง และการปฏิบัติต่างๆ ได้ 2.อธิบายสรุปข้อความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลที่ได้จากการอ่าน การฟัง การสังเกต การทดลอง และการปฏิบัติต่างๆ ได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่อธิบายได้ไม่ชัดเจน
4. การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ	1.นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องไม่เกิดข้อผิดพลาด 2.นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าไปปฏิบัติได้ครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่ครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาล	มีเฉพาะข้อ 1
ด้านคุณธรรม 1. การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง	1.ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน 2.ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 3.เป็นพลเมืองดีของสังคม	มีข้อ1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
2. การมีความซื่อสัตย์สุจริต	1.มีความซื่อตรงในการทำงาน 2.มีความประพฤติดี 3.ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
3. การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว	ปฏิบัติตามศีล 5 ได้ 5 ข้อ	ปฏิบัติตามศีล 5 ได้ 4 ข้อ	ปฏิบัติตามศีล 5 ได้น้อยกว่า 4 ข้อ
4. การมีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1.มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ 2.ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนจากการกระทำในข้อ 1 3.ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจากการกระทำในข้อ 1	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การมีความสามัคคีปรองดอง	1.ร่วมประชุมกลุ่มและวางแผนการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 2.ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 3.แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
6.การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ	1.ปฏิบัติงานได้เรียบร้อย 2.ปฏิบัติงานได้ครบถ้วน 3.ปฏิบัติงานได้เสร็จตามกำหนดเวลา	มีข้อ 1 และข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
7. การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ	1.รู้หน้าที่ของตนเอง 2.มีการวางแผนล่วงหน้าก่อนทำงาน 3.ทำงานโดยไม่มีข้อผิดพลาด	มีข้อ 1 และข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
8. ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง	1.ใช้ข้อมูลที่มีอยู่จริงในการพิจารณา 2.ตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุผล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1

3. สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยแบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. นำตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่สร้างไว้มารวมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแบบรูบิคสคอริง (Rubric scoring) ที่สมบูรณ์ขึ้น นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและนำไปใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรต่อไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของ 1) ปรัชญาหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์หลักสูตร ด้วยการนำข้อมูลไปเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นว่าข้อความที่ปรากฏอยู่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ และตรงกับเกณฑ์ในระดับใด

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร วิเคราะห์รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของลักษณะ

วิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีทุกรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยนำข้อมูลไปเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นว่าข้อความที่ปรากฏอยู่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ และตรงกับเกณฑ์ในระดับใด

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบผลการวิเคราะห์หลักสูตร ส่งผลการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์หลักสูตร

ขั้นที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตร นำเสนอผลการวิเคราะห์หลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

ตอนที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 พัฒนาหลักสูตรในส่วนของปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรมาพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการปรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขที่มีอยู่เดิม ให้เป็นหลักสูตรใหม่ที่มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในส่วนของปรัชญาหลักสูตร และวัตถุประสงค์หลักสูตร

ขั้นที่ 2 สร้างรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรมาใช้ในการสร้างรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 รายวิชา โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดชื่อวิชา
2. กำหนดหน่วยกิต
3. สร้างรายวิชาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเขียนประมวลรายวิชาตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ลักษณะวิชา

3.2 วัตถุประสงค์การเรียนรู้

3.3 สาระการเรียนรู้

3.4 การประเมินผล

3.5 เอกสารประกอบรายวิชา ได้แก่ แผนการสอน และเอกสารประกอบการสอน

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบการพัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชา ส่งผลการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่สร้างขึ้นในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 4 สรุปผลการพัฒนาหลักสูตร นำเสนอหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรายวิชาที่สร้างขึ้นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมวดวิชาเฉพาะในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ตอนที่ 4 การทดลองใช้รายวิชา

การทดลองใช้รายวิชาที่สร้างขึ้นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 เตรียมการสอน เตรียมสอนโดยการเลือกวิทยาลัยพยาบาลสำหรับการทดลองใช้รายวิชา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ซึ่งเป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่มีการเรียนการด้วยหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรีที่ผ่านการเรียนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาล โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และความสมัครใจของนักศึกษาพยาบาล ได้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน

ขั้นที่ 2 ดำเนินการเรียนการสอน ผู้วิจัยสอนรายวิชาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นให้แก่นักศึกษาพยาบาล และประเมินผลการเรียนตามแผนการสอน

ขั้นที่ 3 ประเมินผล ทำการประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินผลด้านความรู้ใช้แบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลในเรื่องความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความเกี่ยวข้องของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ ก่อนและหลังการเรียนการสอนตามแผนการสอน

2. การประเมินผลด้านพฤติกรรมใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลในเรื่องการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล หลังการเรียนการสอนตามแผนการสอน

3. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา หลังการเรียนการสอนตามแผนการสอน

4. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลในด้านความรู้และด้านพฤติกรรม จากการให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ บัตรการนำไปใช้ แบบบันทึกสั้น ใบงานจากการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก บันทึกกิจกรรมการให้การพยาบาล โครงการ สารบัญว่าง การสร้างบทสนทนา แผนที่ความคิด และแผนการพยาบาล ซึ่งทำการประเมินในระหว่างการเรียนการสอนตามแผนการสอน

ขั้นที่ 4 แก้ไขปรับปรุงรายวิชา หลังการทดลองใช้รายวิชาที่สร้างขึ้น นำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขรายวิชาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แบบตรวจสอบความรู้ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

2.3 การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนตามแผนการสอน

3. แบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

1. แบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับภาวะสุขภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และการปฏิรูประบบสุขภาพ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์สรุปคำหรือข้อความเพื่อใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ	เกณฑ์ตามธรรมชาติและเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคม
ความพอประมาณ ยึดหลักทางสายกลาง ตามอัตภาพ ต้องประมาณตนเอง รู้จักตนเอง และปรับตัวให้เหมาะสมตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป	**ความพอประมาณ** พอประมาณให้เหมาะสมกับวัย รู้ศักยภาพของตนเอง ยึดหลักทางสายกลาง เช่น ออกกำลังกาย รับประทานอาหาร เพื่อให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
ความมีเหตุผล มีเหตุผลในเรื่องที่ทำ มีการคิดวิเคราะห์ มีการวางแผน	**ความมีเหตุผล** ต้องพิสูจน์ได้ มีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ มีการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลในทุกสิ่งที่ทำ มีเหตุผลในการให้การพยาบาล
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เป็นการมองหาความเสี่ยง เพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันแก้ไข	**การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** เน้นการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพ
ความรู้ มีความรอบรู้ในทุกเรื่องอย่างรอบด้าน และนำไปสู่การปฏิบัติได้	**ความรู้** มีความรู้ทางวิชาชีพพยาบาล และความรู้ในเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
คุณธรรม อดทน ซื่อสัตย์ ไม่โลภมาก เอื้ออาทร การเข้าใจสิ่งต่างๆ บนพื้นฐานของความจริง รู้ว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ มีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา	**คุณธรรม** เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซื่อสัตย์ เอื้ออาทร รับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพ

2. แบบตรวจสอบความรู้ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และการปฏิรูประบบสุขภาพ

2.1.2 สร้างแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ในลักษณะของการให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อความและบอกว่าข้อความดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของนักศึกษาพยาบาลใช่หรือไม่ใช่ โดยจะมีข้อความทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นข้อความที่ถูกต้องและนักศึกษาตอบว่าใช่ หรือถ้าเป็นข้อความที่ไม่ถูกต้องและนักศึกษาตอบว่าไม่ใช่ จึงจะให้คะแนน 1 คะแนน แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 23 ข้อ โดยในข้อ 1,3,4,6,7,9,10,11,12,13,14,16,17,19,22 และ 23 เป็นข้อความที่ถูกต้อง และข้อ 2,5,8,15,18,20 และ 21 เป็นข้อความที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อความ	ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการดำเนินชีวิตในทุกระดับของสังคม	✓	
2.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น		✓
3.การกระทำที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม	✓	

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ จำนวน 18 ข้อ โดยในข้อ 3,4,5,6,7,9,10,11,12,14,15 และ 16 เป็นข้อความที่ถูกต้อง และข้อ 1,2,8,13,17 และ 18 เป็นข้อความที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

ข้อความ	ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1.เมื่อเจ็บป่วยควรเลือกรักษาในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อความปลอดภัย		✓
2.การดูแลรักษาสุขภาพให้ได้ผลต้องใช้เงินในการลงทุน		✓
3.ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน	✓	

2.1.3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง ส่วนที่ 1 เท่ากับ .8543 และส่วนที่ 2 เท่ากับ .8667

2.1.5 นำแบบสอบถามไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และการปฏิรูประบบสุขภาพ

2.2.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ในลักษณะของการให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อความและพิจารณาว่าข้อความดังกล่าวเป็นลักษณะพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลหรือไม่ โดยจะมีข้อความทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นข้อความที่ถูกต้องและนักศึกษาตอบว่าปฏิบัติ หรือถ้าเป็นข้อความที่ไม่ถูกต้องและนักศึกษาตอบว่าไม่ปฏิบัติ จึงจะให้คะแนน 1 คะแนน แบบประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความที่แสดงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต จำนวน 20 ข้อ โดยในข้อ 1,2,3,4,6,8,9,11,12,14,15,16,17,19 และ 20 เป็นข้อความที่ถูกต้อง และข้อ 5,7,10,13 และ 18 เป็นข้อความที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อความ	พฤติกรรม	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.ทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ยกเลิกกลางคัน	✓	
2.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองหรือครอบครัว	✓	
3.ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน	✓	

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความที่แสดงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล จำนวน 19 ข้อ โดยในข้อ 1,2,3,6,8,9,10,12,13,14,17,18 และ 19 เป็นข้อความที่ถูกต้อง และข้อ 4,5,7,11,15 และ 16 เป็นข้อความที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล

ข้อความ	พฤติกรรม	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงกับผู้ป่วย	✓	
2.ไม่เตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางการพยาบาลมากเกินความจำเป็นกับอาการของผู้ป่วย	✓	
3.อธิบายเหตุผลในการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยทราบก่อนทุกครั้ง	✓	

2.2.3 นำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง ส่วนที่ 1 เท่ากับ .8237 และส่วนที่ 2 เท่ากับ .7829

2.2.5 นำแบบประเมินไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนตามแผนการสอน ซึ่งผู้วิจัยใช้ประเมินผลการเรียนตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลในระหว่างการเรียนการสอนตามรายวิชาที่สร้างขึ้น โดยการให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ บัตรการนำไปใช้ แบบบันทึกสั้น ใบงานจากการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก บันทึกกิจกรรมการให้การพยาบาล โครงการ สารบัญว่าง การสร้างบทสนทนา แผนที่ความคิด และแผนการพยาบาล

3. แบบประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชา ใช้แบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ซึ่งเป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ในลักษณะของการให้นักศึกษาบอกระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาที่เรียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ดีมาก, 4 หมายถึง ดี, 3 หมายถึง ค่อนข้างดี, 2 หมายถึง พอใช้ และ 1 หมายถึง ควรปรับปรุง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลำดับ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	วัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจน					
2	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิด					
3	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน					

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวมรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์หลักสูตร การตรวจสอบความรู้ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล การตรวจสอบพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้

2. วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการวิเคราะห์ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรโดยวิเคราะห์ลักษณะวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีแต่ละรายวิชา ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร ทำการวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นว่าในปรัชญาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เน้นหรือไม่เน้นข้อความที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าเน้นตรงกับตัวบ่งชี้ด้านใดและอยู่ในเกณฑ์ระดับใด

2.2 การวิเคราะห์ในส่วนของวัตถุประสงค์หลักสูตร ทำการวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นว่าในวัตถุประสงค์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เน้นหรือไม่เน้นข้อความที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าเน้นตรงกับตัวบ่งชี้ด้านใดและอยู่ในเกณฑ์ระดับใด

2.3 การวิเคราะห์รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยทำการวิเคราะห์ในส่วนของลักษณะวิชา ด้วยการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นว่าในลักษณะวิชาแต่ละรายวิชา เน้นหรือไม่เน้นข้อความที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าเน้นตรงกับตัวบ่งชี้ด้านใด และอยู่ในเกณฑ์ระดับใด

นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรมาพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการปรับจากหลักสูตรเดิมให้เป็นหลักสูตรใหม่ที่มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้จากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการเรียนการสอน และด้านพฤติกรรมจากแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล หลังการเรียน

การสอน โดยวิเคราะห์จากคะแนนการตอบแบบสอบถามและแบบประเมินของนักศึกษา ถ้าข้อใดตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน ถ้าข้อใดตอบไม่ถูกต้องให้ 0 คะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนทั้งรายข้อและโดยรวม โดยมีการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

0.83 – 1.00	หมายถึง	ระดับดีมาก
0.63 - 0.82	หมายถึง	ระดับดี
0.43 – 0.62	หมายถึง	ระดับปานกลาง
0.21 – 0.42	หมายถึง	ระดับน้อย
0 - 0.20	หมายถึง	ระดับน้อยมาก

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจากการประเมินของนักศึกษา แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งรายข้อและโดยรวม โดยมีการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับดีมาก
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับดี
2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับค่อนข้างดี
1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับพอใช้
1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับควรปรับปรุง

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินนักศึกษาพยาบาลด้านความรู้และพฤติกรรมตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอนตามแผนการสอน เพื่อแสดงถึงความเข้าใจและการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การแปลผลทำได้โดยการนำคะแนนจากงานที่นักศึกษาทำระหว่างการเรียนการสอนมาสรุปเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปขั้นตอนการวิจัย

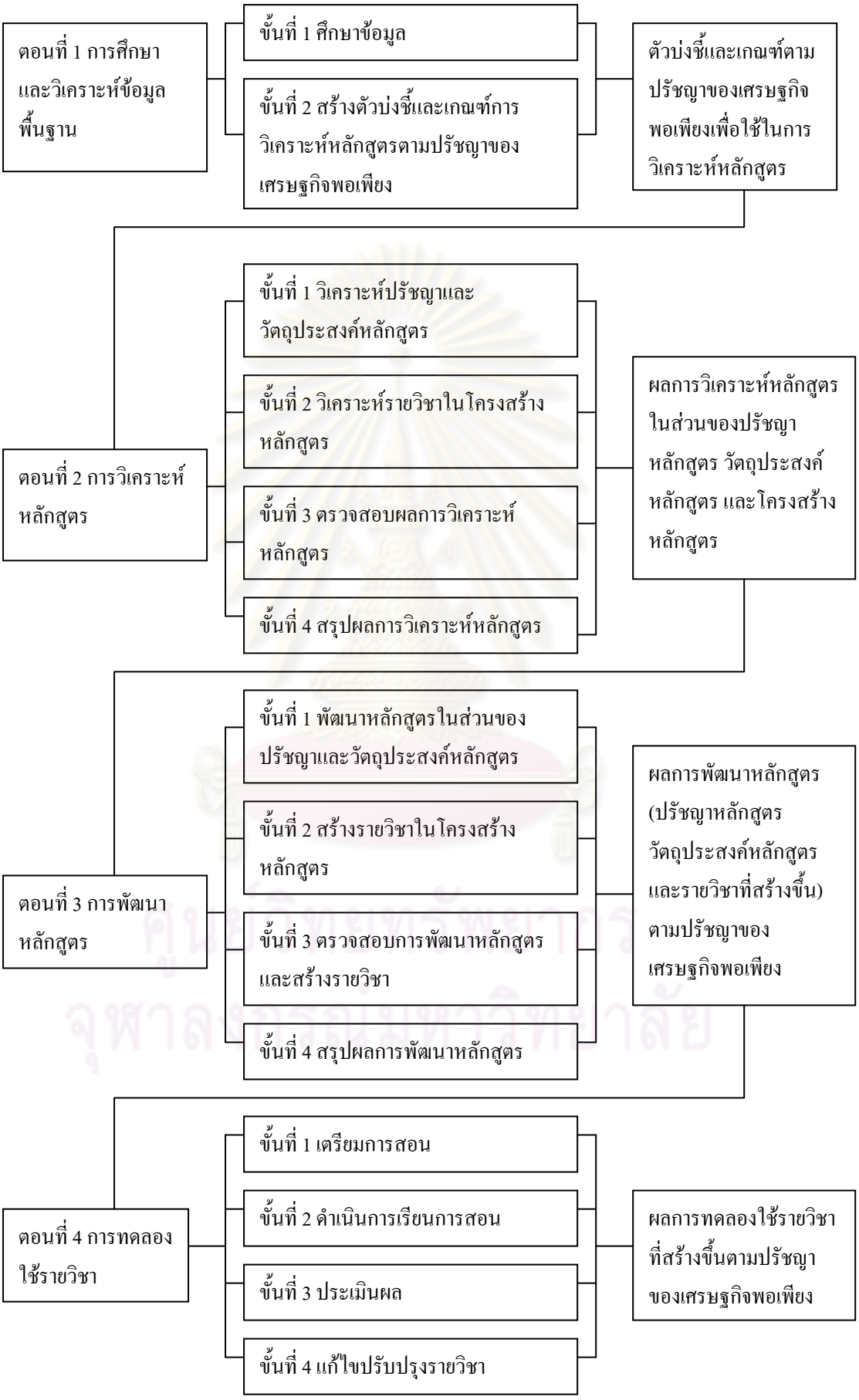

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมี 4 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี

ส่วนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 4 ผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประมวลและสรุปข้อมูลจากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความพอประมาณ 1. การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	1.ตัดสินใจเลือกปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดีที่สุด 2.นำทางเลือกที่ดีที่สุดนี้ไปปฏิบัติอย่างครบถ้วน 3.พฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัตินั้นไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่นำทางเลือกไปปฏิบัติไม่ครบถ้วน	มีเฉพาะข้อ 1
2. การรู้ศักยภาพของตนเอง และตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	1.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการตามกระบวนการพยาบาล 2.ให้การพยาบาลอย่างเต็มความสามารถ 3.ให้การพยาบาลโดยไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น	มีข้อ1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
3. ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม	1.ใช้ข้อมูลด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน/สังคมเป็นพื้นฐานในการให้การพยาบาล 2.กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาสุขภาพโดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การฟื้นฟูสุขภาพ และการปรับพฤติกรรมสุขภาพ 3.ให้การพยาบาลอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ของชุมชน/สังคม	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีข้อ 1 แต่มีข้อมูลไม่ครบทุกด้าน
4. ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็น และให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	1.ใช้อุปกรณ์ทางการพยาบาลที่สอดคล้องถูกต้องกับผู้รับบริการ 2.ใช้อุปกรณ์ทางการพยาบาลโดยเกิดประโยชน์กับผู้รับบริการและไม่มีการสูญเสียอุปกรณ์ทางการพยาบาลไปในทางที่ไม่เกิดประโยชน์ 3.เลือกใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยเน้นทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการให้การพยาบาล	มีข้อ1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
5. ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน	1.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ 2.ให้การพยาบาลกับผู้รับบริการก่อนหลังตามความจำเป็นแก่กรณี	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่เลือกปฏิบัติ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความมีเหตุผล 1. ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท	1.มีการวางแผนก่อนให้การพยาบาล 2.มีเหตุผลในการให้การพยาบาล โดยเป็นเหตุผลที่พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 3.มีการติดตามผลหลังให้การพยาบาล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
2. รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	1.รวบรวมข้อมูลของผู้รับบริการได้ชัดเจนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2.วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวมได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่รวบรวมข้อมูลได้ไม่ชัดเจน
3. คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง	1.มีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากการให้การพยาบาล 2.มีการติดตามและป้องกันผลกระทบนั้น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2แต่วิเคราะห์ไม่ครอบคลุม	มีเฉพาะข้อ 1
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 1. สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	1.มีส่วนร่วมในการทำงานและร่วมทำกิจกรรมการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม/ชุมชน 2.ให้ความสำคัญกับสมาชิกกลุ่ม/ชุมชน 3.มีการกระทำเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการอยู่ร่วมกัน ทำให้บรรยากาศการอยู่ร่วมกันราบรื่น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
2. คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น	1.มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำของตนเองอันจะส่งผลกระทบกับตนเองอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2.มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำของตนเองอันจะส่งผลกระทบกับผู้อื่นอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่วิเคราะห์ไม่ครอบคลุมทุกด้าน	มีเฉพาะข้อ 1
3.มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น	1.มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แต่ละเรื่องนอกจากอ่านหนังสือ ทำวิจัย แล้วยังใช้วิธีการอื่นๆเช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ เข้าอินเตอร์เน็ต ซักถามผู้รู้ 2.สรุปข้อความรู้ ข้อคิด ข้อสังเกตที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยคำพูด ภาษาของตนเองให้เข้าใจง่ายและมีเหตุผล และสามารถนำไปใช้ได้	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ	มีเฉพาะข้อ 1
4. สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่	1.ให้การพยาบาลที่มุ่งการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่สามารถดำเนินการได้จริง 2.ให้การพยาบาลที่มุ่งการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาที่พบ	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่ครอบคลุมทุกปัญหา	มีเฉพาะข้อ 1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความรู้ 1. การรู้จักตนเอง	1.มีการวิเคราะห์บุคลิกภาพตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์อยู่เสมอ 2.บอกถึงศักยภาพ ลักษณะบุคลิกภาพ และความรู้สึกของตนเองได้	มีเฉพาะข้อ 1	ข้อ 1 แต่กระทำเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
2. การมีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอก	1.อธิบายหลักการ เทคนิค และแนวคิดทฤษฎีในการปฏิบัติทางการพยาบาลได้ 2.อธิบายหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในเรื่องภายนอกที่มีผลต่อการพยาบาลได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่อธิบายได้ไม่ชัดเจน
3. การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา	1.อธิบายสรุปข้อความรู้ทางการพยาบาลที่ได้จากการอ่าน การฟัง การสังเกต การทดลอง และการปฏิบัติต่างๆ ได้ 2.อธิบายสรุปข้อความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลที่ได้จากการอ่าน การฟัง การสังเกต การทดลอง และการปฏิบัติต่างๆ ได้	มีเฉพาะข้อ 1	มีข้อ 1 แต่อธิบายได้ไม่ชัดเจน
4. การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ	1.นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าไปปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้องไม่เกิดข้อผิดพลาด 2.นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าไปปฏิบัติการพยาบาลได้ครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2 แต่ไม่ครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาล	มีเฉพาะข้อ 1
ด้านคุณธรรม 1.การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง	1.ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน 2.ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 3.เป็นพลเมืองดีของสังคม	มีข้อ1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
2. การมีความซื่อสัตย์สุจริต	1.มีความซื่อตรงในการทำงาน 2.มีความประพฤติดี 3.ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
3. การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว	1.เมตตา 2.กรุณา 3.มุฑิตา 4.อุเบกขา	มี 3 ข้อ	มีน้อยกว่า 3 ข้อ
4. การมีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1.มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ 2.ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนจากการกระทำในข้อ 1 3.ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจากการกระทำในข้อ 1	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การมีความสามัคคีปรองดอง	1.ร่วมประชุมกลุ่มและวางแผนการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 2.ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 3.แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
6. การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ	1.ปฏิบัติงานได้เรียบร้อย 2.ปฏิบัติงานได้ครบถ้วน 3.ปฏิบัติงานได้เสร็จตามกำหนดเวลา	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
7. การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ	1.รู้หน้าที่ของตนเอง 2.มีการวางแผนล่วงหน้าก่อนทำงาน 3.ทำงานโดยไม่มีข้อผิดพลาด	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1
8. ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง	1.ใช้ข้อมูลที่มีอยู่จริงในการพิจารณา 2.ตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุผล	มีข้อ 1 และมีข้อ 2	มีเฉพาะข้อ 1

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี

วิเคราะห์ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรเพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. นำข้อความในปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์หลักสูตรแยกมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ ดังแผนภูมิที่ 4 และแผนภูมิที่ 5 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4 ปรัชญาหลักสูตร

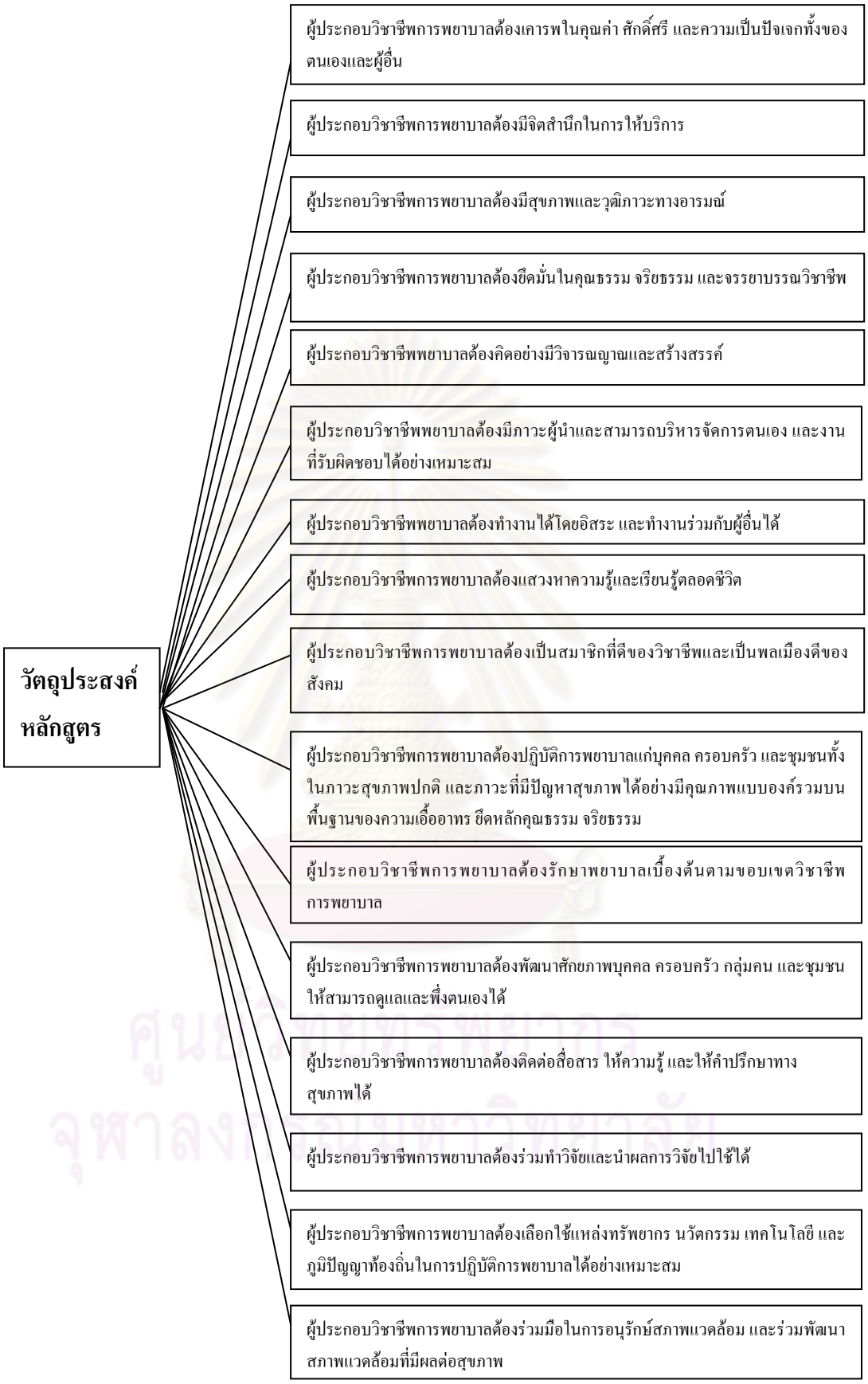

แผนภูมิที่ 5 วัตถุประสงค์หลักสูตร

2. รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรทั้งหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์) มีจำนวน 14 วิชา หมวดวิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และกลุ่มวิชาชีพ) มีจำนวน 39 วิชา และหมวดวิชาเลือกเสรี มีจำนวน 12 วิชา (ให้เลือกเรียนจำนวน 3 วิชา)จากการตรวจสอบพบว่ามีรายวิชาที่เน้นและไม่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไปรายวิชาที่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 7 วิชาคือ วิชาสังคมไทย วิชาจิตวิทยา วิชาพลศึกษา วิชาปรัชญาและศาสนา วิชามนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม วิชาเคมี และวิชาฟิสิกส์

รายวิชาที่ไม่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 7 วิชาคือ วิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ 1-4 และวิชาคณิตศาสตร์และสถิติเบื้องต้น

2.2 หมวดวิชาเฉพาะรายวิชาที่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 35 วิชาคือ วิชาจุลชีวและปรสิตวิทยา วิชากายวิภาคศาสตร์และ สรีรวิทยา 1-2 วิชาเคมี วิชาโภชนศาสตร์ วิชาเศรษฐศาสตร์กับระบบสุขภาพ วิชาเภสัชวิทยา วิชาพยาธิสรีรวิทยา วิชาการสื่อสารทางการพยาบาล วิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล วิชามโนมติทฤษฎีและกระบวนการพยาบาล วิชาการประเมินภาวะสุขภาพ วิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาล วิชาฝึกปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ วิชาการเสริมสร้างสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย วิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย วิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1-2 วิชาการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1-2 วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1-3 วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1-3 วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1-2 วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1-2 วิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

รายวิชาที่ไม่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 4 วิชาคือ วิชาชีพการพยาบาลและแนวโน้ม วิชาการบริหารการพยาบาล วิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล และวิชาวิจัยทางการพยาบาล

2.3 หมวดวิชาเลือกเสรีรายวิชาที่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 7 วิชาคือ วิชาพลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม วิชาสารสนเทศทางการพยาบาลและการสืบค้น วิชาการคิดและการใช้เหตุผล วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์ วิชาภูมิปัญญาไทยกับการดูแลสุขภาพ วิชาการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และวิชาพืชสมุนไพร

รายวิชาที่ไม่เน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 5 วิชาคือ วิชาหลักรัฐศาสตร์และการเมืองการปกครองของไทย วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา วิชาธุรกิจเบื้องต้นในการบริการสุขภาพและการตลาด วิชาหัตถเวชศาสตร์ และวิชาการศึกษาอิสระ

3. นำข้อความแต่ละข้อในปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และลักษณะวิชาที่รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรเน้นสาระเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ด้านใด ข้อใด และในเกณฑ์ระดับใด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในปรัชญาหลักสูตร (หน้า 73) กับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ว่าเน้นตัวบ่งชี้ด้านใด ข้อใด และเกณฑ์ระดับใด จำนวนเท่าใดตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปรัชญาหลักสูตรกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์	ความถี่
ความพอประมาณ		
ข้อ 1 การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	-	0
ข้อ 2 การรู้ศักยภาพของตนเอง และตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	-	0
ข้อ 3 ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม	มาก	6
ข้อ 4 ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็น และให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	มาก	1
ข้อ 5 ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน	มาก	1
ความมีเหตุผล		
ข้อ 1 ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท	มาก	1
ข้อ 2 รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	มาก	2
ข้อ 3 คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง	-	0
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว		
ข้อ 1 สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	มาก	2
ข้อ 2 คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น	มาก	1
ข้อ 3 มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น	มาก	3
ข้อ 4 สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่	มาก	5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์	ความถี่
ความรู้		
ข้อ 1 การรู้จักตนเอง	มาก	1
ข้อ 2 การมีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอก	มาก	4
ข้อ 3 การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา	มาก	4
ข้อ 4 การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ	มาก	2
คุณธรรม		
ข้อ 1 การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง	มาก	1
ข้อ 2 การมีความซื่อสัตย์สุจริต	มาก	1
ข้อ 3 การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว	มาก	1
ข้อ 4 การมีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	2
ข้อ 5 การมีความสามัคคีปรองดอง	มาก	1
ข้อ 6 การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ	มาก	1
ข้อ 7 การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ	มาก	1
ข้อ 8 ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง	มาก	3

จากตารางที่ 4 พบว่าปรัชญาหลักสูตรไม่ปรากฏข้อความที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณข้อ 1 “การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น” และข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” และด้านความมีเหตุผลข้อ 3 “คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง” ส่วนในด้านและข้ออื่นๆ จะปรากฏข้อความที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไปในเกณฑ์ระดับมาก

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในวัตถุประสงค์หลักสูตร (หน้า 74) กับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ว่าเน้นตัวบ่งชี้ด้านใด ข้อใด และเกณฑ์ระดับใด จำนวนเท่าใดตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์หลักสูตรกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์	ความถี่
ความพอประมาณ		
ข้อ 1 การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	มาก	3
ข้อ 2 การรู้ศักยภาพของตนเอง และตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	มาก	6
ข้อ 3 ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม	มาก	1
ข้อ 4 ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็น และให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	มาก	3
ข้อ 5 ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน	มาก	3
ความมีเหตุผล		
ข้อ 1 ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท	มาก	3
ข้อ 2 รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	มาก	1
ข้อ 3 คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง	มาก	1
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว		
ข้อ 1 สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	มาก	2
ข้อ 2 คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น	มาก	2
ข้อ 3 มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น	มาก	3
ข้อ 4 สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่	มาก	3
ความรู้		
ข้อ 1 การรู้จักตนเอง	มาก	1
ข้อ 2 การมีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอก	มาก	2
ข้อ 3 การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา	มาก	1
ข้อ 4 การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ	มาก	3
คุณธรรม		
ข้อ 1 การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง	มาก	4
ข้อ 2 การมีความซื่อสัตย์สุจริต	มาก	3
ข้อ 3 การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว	มาก	3
ข้อ 4 การมีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	3
ข้อ 5 การมีความสามัคคีปรองดอง	มาก	4
ข้อ 6 การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ	มาก	4
ข้อ 7 การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ	มาก	4
ข้อ 8 ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง	มาก	4

จากตารางที่ 5 พบว่าวัตถุประสงค์หลักสูตรปรากฏข้อความที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน และทุกข้อ ในเกณฑ์ระดับมากในจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป โดยมีด้านความพอประมาณข้อ 2 มากที่สุด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี(ภาคผนวก ง) กับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ว่าเน้นตัวบ่งชี้ด้านใด ข้อใด และเกณฑ์ระดับใด จำนวนเท่าใดตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในลักษณะวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์	ความถี่		
		วิชาศึกษาทั่วไป	วิชาเฉพาะ	วิชาเลือกเสรี
ความพอประมาณ				
ข้อ 1 การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	มาก	3	1	0
ข้อ 2 การรู้ศักยภาพของตนเอง และตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	-	0	0	0
ข้อ 3 ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม	มาก	0	14	0
ข้อ 4 ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็นและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	มาก	2	11	2
ข้อ 5 ให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน	มาก	0	12	0
ความมีเหตุผล				
ข้อ 1 ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท	มาก	0	0	1
ข้อ 2 รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการทางการพยาบาลว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	มาก	0	7	0
ข้อ 3 คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง	มาก	0	1	0
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว				
ข้อ 1 สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	มาก	1	0	2
ข้อ 2 คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น	-	0	0	0
ข้อ 3 มีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้น	มาก	1	0	1
ข้อ 4 สร้างสุขภาวะของผู้รับบริการให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่	มาก	2	10	1
ความรู้				
ข้อ 1 การรู้จักตนเอง	มาก	0	0	1
ข้อ 2 การมีความรู้ทางการพยาบาล และมีความรู้ในเรื่องภายนอก	มาก	7	25	5
ข้อ 3 การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา	-	0	0	0
ข้อ 4 การมีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ	มาก	1	4	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์	ความถี่		
		วิชาศึกษาทั่วไป	วิชาเฉพาะ	วิชาเลือกเสรี
คุณธรรม				
ข้อ 1 การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง	มาก	1	13	0
ข้อ 2 การมีความซื่อสัตย์สุจริต	มาก	1	13	0
ข้อ 3 การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว	มาก	1	13	0
ข้อ 4 การมีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	1	13	0
ข้อ 5 การมีความสามัคคีปรองดอง	มาก	1	13	1
ข้อ 6 การมีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ	มาก	1	13	0
ข้อ 7 การมีสติระลึก และการรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ	มาก	1	13	0
ข้อ 8 ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง	มาก	1	13	0

จากตารางที่ 6 พบว่ารายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวข้อ 2 “คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น” และด้านความรู้ข้อ 3 “การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา” ในทุกหมวดวิชา ส่วนในด้านและข้ออื่นๆ จะปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละหมวดวิชาในเกณฑ์ระดับมาก นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือพบว่าไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผลข้อ 1 “ให้การพยาบาลด้วยความมีสติไม่ประมาท” และด้านความรู้ข้อ 1 “การรู้จักตนเอง” ในรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นวิชาบังคับในการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

4. นำรายวิชาแต่ละรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี มาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชากับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างข้อความที่ปรากฏในลักษณะวิชาแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี(ภาคผนวก ง) กับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ว่าเน้นและไม่เน้นตัวบ่งชี้ด้านใด

ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 7 ตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน

รายวิชา	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	ความรู้	คุณธรรม
1.สังคมไทย	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
2.จิตวิทยา	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
3.พลศึกษา	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
4.ปรัชญาและศาสนา	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น
5.มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
6.เคมี	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
7.ฟิสิกส์	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น

จากตารางที่ 7 พบว่ารายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาในรายวิชาใดที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน

ตารางที่ 8 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน

รายวิชา	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	ความรู้	คุณธรรม
1.จุลชีวและปรสิตวิทยา	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
2.กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
3.กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 2	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
4.ชีวเคมี	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
5.โภชนศาสตร์	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
6.เศรษฐศาสตร์กับระบบสุขภาพ	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
7.เภสัชวิทยา	เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
8.พยาธิสรีรวิทยา	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายวิชา	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	ความรู้	คุณธรรม
9.การสื่อสารทางการพยาบาล	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
10.จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น
11.มโนมติ ทฤษฎีและกระบวนการพยาบาล	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น
12.การประเมินภาวะสุขภาพ	เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น
13.หลักการและเทคนิคการพยาบาล	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
14.ฝึกปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
15.การสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
16.การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
17.ปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย	เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น
18.การพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
19.การปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น
20.การพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
21.การปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
22.การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
23.ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ1	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายวิชา	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	ความรู้	คุณธรรม
24. การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
25.ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ3	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
26.การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
27.ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ3	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
28.การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
29.ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
30.การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
31.ปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1	เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น
32.การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
33.ปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น
34.การรักษาพยาบาลเบื้องต้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
35.ปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น

จากตารางที่ 8 พบว่ารายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาในรายวิชาใดที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน และพบว่าในรายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน โดยรายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางรายวิชาพบว่าปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตาม

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้านเมื่อเรียนคู่กัน คือวิชาการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยกับวิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย และวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 กับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างลักษณะวิชาของรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเลือกเสรีกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน

รายวิชา	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	ความรู้	คุณธรรม
1.พลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	เน้น
2.สารสนเทศทางการพยาบาลและการสืบค้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
3.การคิดและการใช้เหตุผล	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
4.การพัฒนาบุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์	ไม่เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
5.ภูมิปัญญาไทยกับการดูแลสุขภาพ	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น
6.การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	เน้น	ไม่เน้น
7.พืชสมุนไพร	เน้น	ไม่เน้น	ไม่เน้น	เน้น	ไม่เน้น

จากตารางที่ 9 พบว่ารายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเลือกเสรีไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาในรายวิชาใดที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน

ส่วนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พัฒนาหลักสูตรโดยใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตรมาปรับปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร รวมถึงสร้างรายวิชาเพิ่มขึ้นในโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

1. บูรณาการปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์หลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 10 และตารางที่ 11 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในปรัชญาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ปรัชญาหลักสูตรเดิม	ปรัชญาหลักสูตรที่ปรับใหม่
การพยาบาล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วยในผู้มีภาวะสุขภาพปกติ ให้การดูแลและการฟื้นฟูสภาพผู้ที่เจ็บป่วยแบบองค์รวม โดยยึดหลักสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์บนพื้นฐานของการดูแลอย่างเอื้ออาทร คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเอง แก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจก มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีอิสระในการเลือก การตัดสินใจ และมีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแลอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ	**การพยาบาล** เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วยในผู้ที่มีภาวะสุขภาพปกติ ให้การดูแลและฟื้นฟูสภาพผู้ที่เจ็บป่วยแบบองค์รวม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเอง แก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน *โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลายสาขาวิชา ตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ให้การพยาบาลใดๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม ใช้ทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความจำเป็น และให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และให้การพยาบาลกับบุคคลทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน*
สุขภาพ เป็นความสมดุลของร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกช่วงวัยของชีวิต และตามการรับรู้ของบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	**สุขภาพ** เป็นความสมดุลของร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกช่วงวัยของชีวิต *ให้มีภาวะสุขภาพที่พอเพียงสัมพันธ์กับบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม*
การเรียนการสอน เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ประชาชน และชุมชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ใช้ชุมชนเป็นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางปัญญา ผู้สอนเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์ฉันกัลยาณมิตร	**การเรียนการสอน** เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ประชาชน และชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย*ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานการณ์จริงของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อยู่เสมอ* ด้วยกระบวนการทางปัญญา และผู้สอนเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์ฉันกัลยาณมิตร

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปรัชญาหลักสูตรเดิม	ปรัชญาหลักสูตรที่ปรับใหม่
บัณฑิตพยาบาล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสาร มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถบูรณาการความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นๆ ไปใช้ปฏิบัติงานในระบบสุขภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะสุขภาพดี เจ็บป่วย จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และการพัฒนาศักยภาพประชาชนให้สามารถดูแล และพึ่งตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ เป็นพลเมืองดี และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	**บัณฑิตพยาบาล** *เป็นผู้ที่มีความรู้ทางการพยาบาล ความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้ในเรื่องภายนอก สามารถเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลายสาขาวิชา รู้และเข้าใจที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการว่ามาจากสิ่งใด รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้จักตนเอง มีสติ ไม่ประมาท มีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ มีการตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง โดยคำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น บัณฑิตพยาบาลต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ รู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลง รวมถึงสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข บัณฑิตพยาบาลต้องมีความศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดอง มีความอดทนพากเพียรที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง*

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวัตถุประสงค์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์หลักสูตรเดิม	วัตถุประสงค์หลักสูตรที่ปรับใหม่
1. แสดงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ดังต่อไปนี้ 1.1 เคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรี และความเป็นปัจเจกทั้งของตนเองและผู้อื่น 1.2 มีจิตสำนึกในการให้บริการ 1.3 มีสุขภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์ 1.4 ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 1.5 มีภาวะผู้นำและสามารถจัดการตนเองและงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม 1.6 ทำงานได้โดยอิสระ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 1.7 แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต 1.8 เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพและเป็นพลเมืองดีของสังคม 2. ปฏิบัติการพยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนทั้งในภาวะสุขภาพปกติ และภาวะที่มีปัญหาได้อย่างมีคุณภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทร ยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรม 3. รักษาพยาบาลเบื้องต้น ตามขอบเขตวิชาชีพการพยาบาล 4. พัฒนาศักยภาพบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนให้สามารถดูแลและพึ่งตนเองได้ 5. ติดต่อสื่อสาร ให้ความรู้ และให้คำปรึกษาทางสุขภาพได้ 6. ร่วมทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ได้ 7. เลือกใช้แหล่งทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นในปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม 8. ร่วมมือในการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อม และร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ	1. แสดงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ดังต่อไปนี้ 1.1 เคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรี และความเป็นปัจเจกทั้งของตนเองและผู้อื่น 1.2 มีจิตสำนึกในการให้บริการ 1.3 มีสุขภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์ 1.4 ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ *มีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดอง มีความอดทนและพากเพียรที่จะปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ มีสติ และรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ มีความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง* 1.5 มีภาวะผู้นำและสามารถจัดการตนเองและงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม 1.6 ทำงานได้โดยอิสระ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ *และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข* 1.7 แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต 1.8 เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพและเป็นพลเมืองดีของสังคม 2. ปฏิบัติการพยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนทั้งในภาวะสุขภาพปกติ และภาวะที่มีปัญหาสุขภาพแบบองค์รวม *โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* (หมายเหตุ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมในเรื่องความเอื้ออาทร คุณธรรมและจริยธรรม ส่วนวัตถุประสงค์หลักสูตรข้อ 3 ถึงข้อ 8 คงเดิมไม่มีการปรับ)

2. ปรับโครงสร้างหลักสูตรโดยการเพิ่มรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพขึ้นมา 1 รายวิชา

จากการวิเคราะห์รายวิชาตามลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตร พบว่าส่วนที่ไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นส่วนที่ต้องพัฒนาในการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล จึงมีความจำเป็นต้องสร้างรายวิชาเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพ และเนื่องจากไม่สามารถปรับเปลี่ยนรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรที่มีอยู่เดิมได้ ผู้วิจัยจึงได้สร้างรายวิชาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพเพิ่มขึ้นมาใหม่เพื่อเป็นทางเลือกในการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่มีเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะเพื่อจะได้ให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการให้เรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนที่จะนำไปสู่การนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและในการพยาบาล

รายวิชาที่สร้างเพิ่มขึ้นนี้ใช้ผลการวิเคราะห์ลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตรมาเป็นแนวทางในการสร้างเพื่อเน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการเพิ่มสาระการเรียนรู้ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ไม่ปรากฏในลักษณะวิชาจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 79-80) ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ข้อ 2 ที่กล่าวว่า การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ในส่วนนี้ให้ประเมินตนเองด้วยแบบประเมินตนเองของกรมสุขภาพจิต เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพของตนเองก่อนการตัดสินในการให้การพยาบาลกับผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของตนเอง

2. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ข้อ 2 ที่กล่าวว่า คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น ในส่วนนี้ให้เรียนเรื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียงด้วยการเน้นการสร้างสุขภาพของตนเองและผู้อื่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านความรู้ ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ข้อ 3 ที่กล่าวว่า การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา ในส่วนนี้ให้เรียนเกี่ยวกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และในการพยาบาลซึ่งต้องอาศัยการเชื่อมโยงความรู้ในด้านต่างๆ

นอกจากนี้รายวิชาที่สร้างขึ้นได้เพิ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่ปรากฏในลักษณะวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะซึ่งถือเป็นวิชาบังคับ ดังนี้

1. ด้านความมีเหตุผล ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ข้อ 1 ที่กล่าวว่า ให้การพยาบาลด้วยความมีสติ ไม่ประมาท ในส่วนนี้ให้เรียนเรื่องการฝึกสมาธิ

2. ด้านความรู้ ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ข้อ 1 ที่กล่าวว่า การรู้จักตนเอง ในส่วนนี้ให้เรียนเรื่องการรู้จักตนเอง และการพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพตามลักษณะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายวิชาที่สร้างขึ้นนำมาเขียนในแบบของประมวลรายวิชา ได้ดังนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล

(Sufficiency Economy Philosophy in Nursing)

หน่วยกิต 2(1-2-3)

ลักษณะวิชา

ความเป็นมา โครงสร้าง และเนื้อหาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัสและโครงการตามพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและในการพยาบาล

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบวิชานี้ นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายโครงสร้าง และเนื้อหาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้
3. ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติการพยาบาลได้

สมรรถนะการเรียนรู้

1. สรุปแผนภูมิโครงสร้างพร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาตามโครงสร้างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. วิเคราะห์ อภิปราย และนำเสนอข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

3. สรุปสิ่งที่ได้รับจากโครงการตามพระราชดำริที่แสดงถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

4. วิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้

5. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย และนำเสนอแนวทางการปรับพฤติกรรมตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

6. ระบุแนวทางการดำเนินชีวิตที่แสดงถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้

7. ระบุลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

8. สร้างบทสนทนาและแสดงบทบาทสมมุติที่แสดงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

9. ยกตัวอย่างความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพได้

10. ระบุปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาล และแนวทางการแก้ไขโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

11. นำเสนอโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพของผู้ป่วยได้

12. นำเสนอการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามกระบวนการพยาบาลโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

สาระการเรียนรู้

ภาคทฤษฎี

สาระที่ 1 แนวคิดและหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4 ชั่วโมง)

1.1 ความเป็นมา โครงสร้าง และเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 พระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 โครงการตามพระราชดำริตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยศึกษาดูงานที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

สาระที่ 2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต (6 ชั่วโมง)

2.1 มิติ 4 ด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2.1.1 มิติด้านเศรษฐกิจ

2.1.2 มิติด้านจิตใจ

2.1.3 มิติด้านสังคม

2.1.4 มิติด้านวัฒนธรรม

2.2 การรู้จักตนเอง

2.2.1 การประเมินตนเอง

2.2.2 การฝึกสมาธิ

2.2.3 การพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล (6 ชั่วโมง)

3.1 จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง

3.1.1 ความพอประมาณ

3.1.2 ความมีเหตุผล

3.1.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

3.1.4 ความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

3.1.5 ความตระหนักในคุณธรรม

3.2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาสุขภาพ

3.3 การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกระบวนการพยาบาล

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 การวินิจฉัยปัญหา

3.3.3 การวางแผนการพยาบาล

3.3.4 การปฏิบัติการพยาบาล

3.3.5 การประเมินผลการพยาบาล

ภาคทดลอง

ฝึกการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (32 ชั่วโมง)

1. ฝึกการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ด้านร่างกาย

1.2 ด้านจิตใจ

1.3 ด้านสังคม

1.4 ด้านจิตวิญญาณ

2. ฝึกการวินิจฉัยปัญหา

3. ฝึกการวางแผนการพยาบาล

4. ฝึกปฏิบัติการพยาบาล

5. ฝึกประเมินผลการพยาบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อการเรียนการสอน

1. Power point
2. วิดิทัศน์
3. Scenario
4. Case Study
5. หอผู้ป่วย

การประเมินผล

1. งานรายบุคคล
   1.1 อนุทินการเรียนรู้
   1.2 บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์
   1.3 บัตรการนำไปใช้
   1.4 แบบบันทึกสั้น
   1.5 ใบงาน
   1.6 บันทึกกิจกรรมการให้การพยาบาล
2. งานกลุ่ม
   2.1 โครงการ
   2.2 บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์
   2.3 สารบัญว่าง
   2.4 การสร้างบทสนทนา
   2.5 แผนที่ความคิด
   2.6 แผนการพยาบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสาร/หนังสืออ่านประกอบ

กรมพัฒนาที่ดิน. **ผลงาน/ข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง** [Online]. 2550-2551. แหล่งที่มา: http://www.ldd.go.th

กระทรวงสาธารณสุข. **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติ** [Online]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.moph.go.th

ประเวศ วะสี. **พระเจ้าอยู่หัวกับรหัสพัฒนาใหม่.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, 2549.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. **จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง.** กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2549.

สมพร เทพสิทธา. **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต.** กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร จำกัด, 2549.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือยูเอ็นดีพี (UNDP). **รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทยปี 2550** [Online]. 2550. แหล่งที่มา: htpp://www.undp.or.th

เอก อนันต์. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Road to Sustainable Economy.** กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง, 2550.

อุดมพร อมรธรรม. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร: แสงดาว, 2537.

หมายเหตุ แผนการสอน และเอกสารประกอบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 4 ผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการทดลองใช้รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน

2. การประเมินผลจากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล และแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

3. การประเมินผลจากแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

1. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน

การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนด้านความรู้ตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจากกิจกรรมที่เป็นงานกลุ่มและงานรายบุคคลตามแผนการสอน (ภาคผนวก ค) โดยการประเมินจะให้คะแนนในแต่ละด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกณฑ์การให้คะแนนประเมินจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ถ้าประเมินแล้วปรากฏความรู้ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด จะให้คะแนนในด้านนั้น 1 คะแนน ถ้าประเมินแล้วไม่ปรากฏความรู้ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด จะให้คะแนนในด้านนั้น 0 คะแนน โดยจะประเมินและให้คะแนนนักศึกษาจำนวน 23 คนในแต่ละกิจกรรม ดังตารางที่ 12

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 คะแนนความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กิจกรรมที่ใช้ประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริง (คะแนน)														คะแนนความรู้	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	$\bar{X}$	S.D.
ด้านความพอประมาณ	23	14	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	22.36	2.41
ด้านความมีเหตุผล	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23.00	0
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23.00	0
ด้านความรู้	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23.00	0
ด้านคุณธรรม	23	9	23	23	23	23	22	23	5	23	0	23	23	17	18.57	7.90
รวม															21.99	1.81

1. อนุทินการเรียนรู้ “สรุปโครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
2. บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ “ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
3. สารบัญว่าง “โครงการตามพระราชดำริตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
4. บันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ “ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ”
5. แผนที่ความคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต”
6. ระบุจุดสำคัญ “ลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
7. บัตรการนำไปใช้ “สมาธิกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
8. บทบาทสมมุติ “นักศึกษาพยาบาลกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
9. ยกตัวอย่าง “ความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ”
10. บันทึกสั้น “ปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาลและแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
11. เขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย”
12. บันทึกเชิงวิเคราะห์ “การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
13. ใบงาน “การให้การพยาบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการใช้ปัญหาเป็นหลัก”
14. บันทึกเชิงวิเคราะห์ “ข้อวินิจฉัยและการพยาบาลผู้ป่วยโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากกรณีศึกษาผู้ป่วย”

จากตารางที่ 12 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 21.99 โดยมีด้านคุณธรรมน้อยที่สุด ($\bar{X}$=18.57) และรองลงมาคือด้านความพอประมาณ ($\bar{X}$ = 22.36) และพบประเด็นที่น่าสนใจคือในกิจกรรมที่ 11 ที่ให้นักศึกษาเขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” ได้คะแนนด้านคุณธรรมเท่ากับ 0 คะแนน

การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนตามแผนการสอน (ภาคผนวก ค) โดยในส่วนของกิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วยจะประเมินจากกิจกรรมที่นักศึกษาแต่ละคนให้การพยาบาลผู้ป่วยคนละ 5 กิจกรรมจากทั้งหมด 12 กิจกรรม โดยการให้คะแนนในแต่ละด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกณฑ์การให้คะแนนประเมินจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หน้า 69-72) ถ้าประเมินแล้วปรากฏพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด จะให้คะแนนในด้านนั้น 1 คะแนน ถ้าประเมินแล้วไม่ปรากฏพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด จะให้คะแนนในด้านนั้น

0 คะแนน โดยจะประเมินและให้คะแนนนักศึกษาจำนวน 23 คนในกิจกรรมที่ 1 และในกิจกรรมที่ 2 จะประเมินและให้คะแนนนักศึกษาจำนวน 23 คนเป็นรายบุคคลจากการให้การพยาบาลผู้ป่วยคนละ 5 กิจกรรม ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 คะแนนพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กิจกรรมที่ใช้ประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริง (คะแนน)													คะแนนพฤติกรรม	
	1	2.กิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วย												$\bar{X}$	S.D.
		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	2.11	2.12		
ด้านความพอประมาณ	23	18	17	8	13	13	3	2	1	3	20	3	3	9.77	7.88
ด้านความมีเหตุผล	23	20	21	13	13	13	3	2	1	3	20	3	3	10.62	8.43
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	23	17	21	13	13	13	3	2	1	3	20	3	3	10.38	8.19
ด้านความรู้	23	20	21	13	12	13	3	2	1	3	20	3	3	10.54	8.41
ด้านคุณธรรม	23	13	9	5	4	13	2	1	1	2	20	3	2	7.54	7.49
รวม														9.77	7.90

1. บันทึก “สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย และวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย”

2. บันทึกเชิงวิเคราะห์ “กิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย”

2.1 การประเมินสภาพ
2.2 การทำความสะอาดเตียงและสิ่งแวดล้อมรอบเตียง
2.3 การตรวจวัดสัญญาณชีพ
2.4 การทำแผล
2.5 การให้ยาทางปาก
2.6 การสระผม
2.7 การให้อาหารทางสายยาง
2.8 การตรวจระดับน้ำตาลในเลือด
2.9 การฉีดยา
2.10 การให้คำแนะนำเรื่องสุขภาพ
2.11 การพลิกตัว
2.12 การเช็ดตัว

จากตารางที่ 13 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 9.77 โดยมีด้านคุณธรรมน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 7.54) และรองลงมาคือด้านความพอประมาณ ($\bar{X}$ = 9.77)

2. การประเมินผลจากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล และแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

การประเมินผลจากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล ดังตารางที่ 14.1 และตารางที่ 14.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 14.1 การประเมินผลความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อความ	ก่อน		ความหมาย	หลัง		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
1.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการดำเนินชีวิตในทุกระดับของสังคม	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก
2.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น	.57	.51	ปานกลาง	1	0	ดีมาก
3.การกระทำที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
4.การมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก
5.การไม่ยืมเงินคนอื่น	.09	.29	น้อยมาก	1	0	ดีมาก
6.การสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม และบ้านเมืองตามควรแก่ฐานะ	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
7.การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
8.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการเกษตรเท่านั้น	.65	.49	ดี	1	0	ดีมาก
9.การเข้าใจถึงสถานการณ์ของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็น จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีที่สุด	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
10.การคิดวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
11.การพัฒนาอย่างบูรณาการในทุกๆด้านพร้อมกันไป	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14.1 (ต่อ)

ข้อความ	ก่อน		ความหมาย	หลัง		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
12.การวินิจฉัยตัดสินโดยอาศัยการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาอย่างถี่ถ้วน ให้ประจักษ์ความจริงทุกแง่ทุกมุม ตามหลักวิชา หลักเหตุผล และหลักจริยธรรม	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
13.การไม่ใช้จ่ายซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
14.การปฏิบัติสิ่งใดก็ตามต้องมีการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มาใช้	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก
15.การมุ่งประโยชน์สุขส่วนตัวเป็นที่ตั้ง	.87	.34	ดีมาก	1	0	ดีมาก
16.การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
17.การคำนึงถึงความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของความพอเพียง	.87	.34	ดีมาก	1	0	ดีมาก
18.เศรษฐกิจพอเพียงเป็นความรับผิดชอบของภาครัฐเป็นหลัก ส่วนประชาชนเป็นผู้กระทำตามนโยบาย	.87	.34	ดีมาก	1	0	ดีมาก
19.การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
20.การคิดพิจารณาและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น	.39	.50	น้อย	1	0	ดีมาก
21.มุ่งศึกษาหาความรู้ที่ทันสมัยจากต่างประเทศเพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก	.83	.39	ดีมาก	1	0	ดีมาก
22.การคิด พูด และทำด้วยความเมตตามุ่งดีต่อกัน	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก
23.การอดทนเพียรพยายามเพื่อความดีและความสำเร็จในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
รวม	.86	.06	ดีมาก	1	0	ดีมาก

จากตารางที่ 14.1 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของความรู้จากการประเมินผลด้วยแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการสอนตามรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลเพิ่มขึ้น โดยก่อนการสอนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยมาก ($\bar{X}$ = .09) และน้อย ($\bar{X}$ = .39) คือข้อ 5 การไม่ยืมเงินคนอื่น และข้อ 20 การคิดพิจารณาและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 14.2 การประเมินผลความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล ส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

ข้อความ	ก่อน		ความหมาย	หลัง		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ						
1.เมื่อเจ็บป่วยควรเลือกรักษาในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อความปลอดภัย	.87	.34	ดีมาก	1	0	ดีมาก
2.การดูแลรักษาสุขภาพให้ได้ผลต้องใช้เงินในการลงทุน	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก
3.ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก
4.การบริโภคอาหารอย่างเพียงพอและตามความจำเป็นของร่างกาย	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
5.การให้บริการสุขภาพด้วยการดูแลผู้ป่วยโดยพิจารณาทั้งด้านร่างกาย สภาพแวดล้อม และจิตใจ	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
6.การใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมเกี่ยวกับปัจจัย และผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้านและรอบคอบ	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
7.การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้มีผลกระทบต่อสุขภาพ	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก
8.ควรออมเงินไว้เพื่อรักษาสุขภาพมากกว่าการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ	.87	.34	ดีมาก	1	0	ดีมาก
9.การดูแลสุขภาพของตนเองโดยสม่ำเสมอ	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
10.การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงนอกจากจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเป็นส่วนสำคัญในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
11.การให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเป็นธรรม	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
12.การใช้ชีวิตและการดูแลตนเองให้พ้นจากโรคด้วยการรู้จักป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพ	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14.2 (ต่อ)

ข้อความ	ก่อน		ความหมาย	หลัง		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
13.การดูแลสุขภาพต้องปฏิบัติตามบุคคลส่วนใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมและการมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ	.22	.42	น้อย	1	0	ดีมาก
14.การเรียนรู้ร่วมกันถึงผลกระทบทางสุขภาพ และร่วมกันแสวงหาทางออกเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น	1	0	ดีมาก	1	0	ดีมาก
15.การดูแลรักษาสุขภาพตนเองโดยไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก
16.การอาศัยความรู้ในด้านต่างๆ อย่างระมัดระวังในการดูแลสุขภาพ	.96	.21	ดีมาก	1	0	ดีมาก
17.การออกกำลังกายควรทำเมื่อจำเป็นเท่านั้น	.91	.29	ดีมาก	1	0	ดีมาก
18.โรงพยาบาลทุกโรงพยาบาลควรมีเครื่องมือที่ทันสมัยรักษาได้ทุกโรค	.78	.42	ดี	1	0	ดีมาก
รวม	.91	.05	ดีมาก	1	0	ดีมาก

จากตารางที่ 14.2 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของความรู้จากการประเมินผลด้วยแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพหลังการสอนตามรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลเพิ่มขึ้น โดยก่อนการสอนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ($\bar{X}$= .22) คือข้อ 13 การดูแลสุขภาพต้องปฏิบัติตามบุคคลส่วนใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมและการมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประเมินผลจากแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลหลังการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล ดังตารางที่ 15.1 และตารางที่ 15.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 15.1 การประเมินผลพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
<u>การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต</u>			
1.ทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ยกเลิกกลางคัน	1	0	ดีมาก
2.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองหรือครอบครัว	1	0	ดีมาก
3.ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน	1	0	ดีมาก
4.ใช้คอมพิวเตอร์ของสถาบันเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา	1	0	ดีมาก
5.ซื้อเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ตามเพื่อน	1	0	ดีมาก
6.เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	1	0	ดีมาก
7.เมื่อทำงานในส่วนของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่ควรไปช่วยงานผู้อื่นเพราะอาจทำให้งานเขาเสียหายได้	1	0	ดีมาก
8.ดัดแปลงใช้ข้าวของที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะซื้อของใหม่	1	0	ดีมาก
9.ปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าและน้ำหลังเลิกใช้งานทุกครั้ง	1	0	ดีมาก
10.เลือกที่จะทำงานคนเดียวเพราะไม่ชอบความวุ่นวาย	1	0	ดีมาก
11.พูดแต่ความเป็นจริง	1	0	ดีมาก
12. มีการเก็บออมเงิน	1	0	ดีมาก
13.ใช้ของประเภทที่ใช้แล้วทิ้งเพื่อความสะดวก	1	0	ดีมาก
14.มีการวางแผนการทำงานโดยจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง	1	0	ดีมาก
15.พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนที่จะพึ่งพาผู้อื่น	1	0	ดีมาก
16.มีการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาในแต่ละวัน	1	0	ดีมาก
17.มีการวางแผนการใช้จ่ายในแต่ละเดือน	1	0	ดีมาก
18.มุ่งสร้างผลงานใหม่โดยไม่ยึดติดกับของเก่าเพื่อความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้า	1	0	ดีมาก
19.เมื่อมีสิ่งที่ไม่เข้าใจจะค้นคว้าหาข้อมูลจนกว่าจะเข้าใจ	1	0	ดีมาก
20.มีหลักประกันสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ	1	0	ดีมาก
รวม	1	0	ดีมาก

จากตารางที่ 15.1 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมจากการประเมินผลด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตดีมาก ($\bar{X}$ = 1) หลังการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล

ตารางที่ 15.2 การประเมินผลพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลส่วนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล			
1.ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงกับผู้ป่วย	1	0	ดีมาก
2.ไม่เตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางการพยาบาลมากเกินความจำเป็นกับอาการของผู้ป่วย	1	0	ดีมาก
3.อธิบายเหตุผลในการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยทราบก่อนทุกครั้ง	1	0	ดีมาก
4.ให้คำแนะนำกับผู้ป่วยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยการใช้ชีวิตของผู้ป่วยไม่เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา	1	0	ดีมาก
5.ไม่บอกข้อผิดพลาดจากการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยทราบเพราะจะทำให้ผู้ป่วยไม่สบายใจ	1	0	ดีมาก
6.บอกเหตุผลของกิจกรรมการพยาบาลที่ทำได้	1	0	ดีมาก
7.ตัดสินใจแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วยตามที่เห็นว่าเป็นปัญหา	1	0	ดีมาก
8.ปฏิบัติการพยาบาลครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาลอย่างมีหลักวิชา	1	0	ดีมาก
9.ค้นหาสาเหตุของปัญหาและช่วยเหลือแก้ไขความเจ็บป่วยของผู้ป่วยอย่างเต็มกำลังความสามารถโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	1	0	ดีมาก
10.ให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเสมอภาคกันโดยคำนึงถึงความรุนแรงของปัญหา	1	0	ดีมาก
11.เป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้ป่วย	1	0	ดีมาก
12.ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพตามสภาพความเป็นอยู่ของผู้ป่วย	1	0	ดีมาก
13.ส่งเสริมให้ผู้ป่วยใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักในการดูแลสุขภาพ	1	0	ดีมาก
14.เก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของผู้ป่วย	1	0	ดีมาก
15.ค้นคว้าหาความรู้ในการให้การพยาบาลผู้ป่วยเท่าที่จะสามารถทำได้ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาบุคคลอื่น	1	0	ดีมาก
16.เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการให้การพยาบาลเผื่อไว้มากๆ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจในการพยาบาล	1	0	ดีมาก
17.มีการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล	1	0	ดีมาก
18.เขียนบันทึกทางการพยาบาลตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นหลังให้การพยาบาล	1	0	ดีมาก
19.มีแผนรองรับหากผลการพยาบาลไม่เป็นไปตามที่คาดไว้	1	0	ดีมาก
รวม	1	0	ดีมาก

จากตารางที่ 15.2 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมจากการประเมินผลด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาลดีมาก ($\bar{X}$ = 1) หลังการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การประเมินผลจากแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลและความคิดเห็นต่อรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลหลังการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล ซึ่งประเมินจากแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ดังตารางที่ 16 และตารางที่ 17 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ลำดับ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	วัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจน	4.83	.39	ดีมาก
2	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิด	4.87	.34	ดีมาก
3	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน	4.96	.21	ดีมาก
4	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.61	.58	ดีมาก
5	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	4.65	.49	ดีมาก
6	การจัดการเรียนการสอนมีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ	4.83	.39	ดีมาก
7	การจัดการเรียนการสอนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม	4.91	.29	ดีมาก
8	งานที่ให้ปฏิบัติเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.65	.49	ดีมาก
9	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย (มากกว่า 1 วิธี) เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน ความประพฤติ	4.83	.39	ดีมาก
10	แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ	4.43	.51	ดีมาก
11	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.96	.21	ดีมาก
12	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษารักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้	4.70	.47	ดีมาก
13	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.83	.49	ดีมาก
	รวม	4.77	.18	ดีมาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยรวม เท่ากับ 4.77 ในระดับดีมาก และผลการประเมินรายข้อ มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.96) 2 ข้อคือ ข้อ 3 กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน และข้อ 11 กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43) คือข้อ 10 แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ข้อคิดเห็น	ความถี่
1. มีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น	11
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้	15
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นหนี้ได้หากมีความสามารถในการใช้คืน	11
4. นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการใช้จ่าย	19
5. นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการให้การพยาบาลได้ดีขึ้น	8
6. สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง	10

จากตารางที่ 17 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพบความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการใช้จ่าย และรองลงมาคือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้ มีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นหนี้ได้หากมีความสามารถในการใช้คืน สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการให้การพยาบาลได้ดีขึ้น ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขนี้ ใช้การวิเคราะห์หลักสูตรโดยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่สร้างขึ้น และนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์หลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. ปรัชญาหลักสูตรไม่ปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในด้านความพอประมาณข้อ 1 “การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น” และข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” และด้านความมีเหตุผลข้อ 3 “คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง”

2. วัตถุประสงค์หลักสูตรปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ทุกด้านและทุกข้อ

3. รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในด้านความพอประมาณข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวข้อ 2 “คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น” และด้านความรู้ข้อ 3 “การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา”

4. รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะซึ่งถือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในด้านความมีเหตุผลข้อ 1 “ให้การพยาบาลด้วยความมีสติไม่ประมาท” และด้านความรู้ข้อ 1 “การรู้จักตนเอง”

5. รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี เมื่อทำการวิเคราะห์แต่ละรายวิชาไม่ปรากฏรายวิชาใดที่มีข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring)

6. รายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในหมวดวิชาเฉพาะปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านที่แตกต่างกัน นอกจากนี้รายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางรายวิชาปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้านเมื่อเรียนคู่กัน คือวิชาการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยกับวิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย และวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 กับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1

7. รายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรีซึ่งเป็นรายวิชาที่ต้องเลือกเรียนจำนวน 3 รายวิชา (6 หน่วยกิต) จาก 12 รายวิชา มีรายวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ลักษณะวิชาด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) เพียง 7 รายวิชา

ข้อค้นพบจากการวิจัยในส่วนของการทดลองใช้รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนการเรียนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลจากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่วนที่ 2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .86 และ .91 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าก่อนเรียนนักศึกษาพยาบาลยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องโดยมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยและน้อยมาก ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงห้ามไม่ให้ยืมเงินคนอื่น

1.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องคิดและพิจารณาเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น

1.3 การดูแลสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องปฏิบัติตามบุคคลส่วนใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมและการมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล จากกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) พบว่านักศึกษาพยาบาลยังขาดความรู้ที่ชัดเจนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังขาดพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างครอบคลุม ดังนี้

2.1 คะแนนความรู้จากกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินความสามารถที่แท้จริง พบว่ามีค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรม ($\bar{X}$ = 18.57) และด้านความพอประมาณ ($\bar{X}$ = 22.36) น้อยกว่าด้านอื่น

2.2 คะแนนพฤติกรรมจากกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินความสามารถที่แท้จริง พบว่ามีค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรม ($\bar{X}$ = 7.54) และด้านความพอประมาณ ($\bar{X}$= 9.77) น้อยกว่าด้านอื่น

3. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล จากกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาล คะแนนความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมที่ให้นักศึกษาเขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” ได้คะแนนด้านคุณธรรมเท่ากับ 0 คะแนน

4. การประเมินผลหลังการเรียนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลจากแบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษามีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 และจากแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในส่วนที่ 1

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และส่วนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาลในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1

5. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนหลังการเรียนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลจากแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 โดยข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.96) คือกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน และกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43) คือแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ และนักศึกษาพยาบาลได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลดังนี้

5.1 มีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

5.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการพยาบาลได้

5.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นหนี้ได้หากมีความสามารถในการใช้คืน

5.4 นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการใช้จ่าย

5.5 นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการให้การพยาบาลได้ดีขึ้น

5.6 สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบในส่วนของการวิเคราะห์หลักสูตร ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าปรัชญาหลักสูตรไม่ปรากฏตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในด้านความพอประมาณข้อ 1 “การตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น” และข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” และด้านความมีเหตุผลข้อ 3 “คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลของตนเอง” แต่วัตถุประสงค์หลักสูตรปรากฏตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ทุกด้านและทุกข้อ ซึ่งก็ถือได้ว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 มีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแฝงอยู่ แต่อาจจะไม่ได้กล่าวเน้นไว้อย่างชัดเจนและอย่างตรงไปตรงมา โดยในปรัชญาหลักสูตรอาจเขียนไว้กว้างๆ และเขียนชัดเจนขึ้นในวัตถุประสงค์หลักสูตร ส่วนรายวิชาใน

โครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีไม่ปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะวิชา จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในด้านความพอประมาณข้อ 2 “การรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวข้อ 2 “คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น” และด้านความรู้ข้อ 3 “การเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา” ซึ่งอาจเป็นเพราะปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์หลักสูตรยังไม่ครอบคลุมรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร หรือเพราะมีอยู่แต่เขียนไว้ไม่ชัดเจน ทำให้อาจเป็นปัญหาในการที่จะให้ผู้สอนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการสอนได้อย่างชัดเจน เพราะการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนหรือประสบการณ์การเรียนรู้ รวมถึงวิธีการประเมินผลให้กับผู้เรียนต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (Taba, 1962)

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตรให้มีความชัดเจนขึ้น และสร้างรายวิชาใหม่เพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น 1 วิชา ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะ หลักการพัฒนาทำได้โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์หลักสูตรมาเป็นแนวทางในการเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่ไม่ปรากฏในลักษณะวิชาจากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปร่วมกับการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพราะในการเรียนรู้และการนำเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใดๆ ก็ตามนั้นต้องเข้าใจและนำไปใช้อย่างครบถ้วนทุกด้านทั้งคุณลักษณะด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวภายใต้เงื่อนไขของความรู้ และคุณธรรมพร้อมๆ กัน โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะและเงื่อนไขในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) ได้ทำการแยกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ และความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขทั้ง 2 ประการ พบว่าคุณลักษณะทั้ง 3 ประการมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือความมีเหตุผลเป็นพื้นฐานของความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยความมีเหตุผลเป็นกระบวนการเสริมสร้างให้ความพอใจเป็นไปอย่างพอประมาณ ระดับของความพอประมาณก็จำเป็นต้องมากพอที่จะสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวก็จะช่วยเสริมสร้างให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างมีเหตุผลในระยะยาว และในส่วนของเงื่อนไขความรู้และ

คุณธรรม จำเป็นที่จะต้องอยู่คู่กันอย่างสมดุลภายใต้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแล้วสามารถทำให้กระบวนการตัดสินใจผิดพลาด และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

ความเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะ 3 ประการ และเงื่อนไข 2 ประการนั้นกล่าวได้ว่าเป็นการนำปัจจัยในเรื่องความรู้และความดีมาประมวลรวมกับความมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตสำนึกของความพอเพียง ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร ควรเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปให้ชัดเจนทั้งในส่วนของปรัชญา วัตถุประสงค์ และโครงสร้างหลักสูตร

2. ในประเด็นที่พบว่าไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งถือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ในเรื่องการรู้จักตนเอง เรื่องการให้การพยาบาลด้วยความมีสติไม่ประมาท เรื่องการรู้ศักยภาพของตนเองและตัดสินใจกระทำการพยาบาลใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เรื่องการคำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น และเรื่องการเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและความรู้จากหลายสาขาวิชา ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแล้วควรจะปรากฏเรื่องเหล่านี้ในการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพราะถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาล มีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยส่วนรวม (สภาการพยาบาล, 2546) ดังนั้นการรู้จักตนเอง การมีสติ การคำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น และการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดข้อผิดพลาดอันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น แต่จากการวิเคราะห์ลักษณะวิชากลับพบว่าไม่ปรากฏข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นเรื่องเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้ไปวิเคราะห์ดูในส่วนของสาระการเรียนรู้แต่ละรายวิชาว่าปรากฏเรื่องเหล่านี้หรือไม่ พบสาระการเรียนรู้เรื่องตนเองและการตระหนักรู้ตนเองซึ่งเป็นหัวข้อย่อยในหัวข้อหลักเรื่องอัตมโนทัศน์และบุคลิกภาพในวิชาจิตวิทยา (หมวดวิชาศึกษาทั่วไป) ซึ่งน่าจะมีการสอนเรื่องการรู้จักตนเอง ส่วนเรื่องอื่นไม่ปรากฏชัดในสาระการเรียนรู้รายวิชาใด จากกรณีนี้ทำให้ได้ข้อคิดที่พึงระวังว่าการที่ลักษณะวิชาเขียนไว้ไม่ชัดเจน อาจนำไปสู่การเขียนสาระการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจน ซึ่งหากผู้สอนขาดความระมัดระวังจะทำให้สาระเหล่านี้ขาดหายไปได้

3. รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรีแต่ละรายวิชาไม่ปรากฏรายวิชาที่มีข้อความในลักษณะวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงครบทุกด้าน จากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) และรายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านที่แตกต่างกัน นอกจากนี้รายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางรายวิชาปรากฏข้อความที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้านเมื่อเรียนคู่กันคือ วิชาการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยกับวิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย และวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 กับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ทำให้ได้ข้อคิดว่าอาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปรับรายวิชาทุกรายวิชาให้มีการเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้านในรายวิชาเดียวก็ได้ แต่การเรียนการสอนควรเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านที่ปรากฏอยู่ในรายวิชานั้นให้ชัดเจน และใช้วิธีการบูรณาการรายวิชาตั้งแต่ 2 รายวิชาขึ้นไปให้สามารถเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน เพื่อนำไปสู่การปลูกฝังให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตสำนึกและคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจากการวิเคราะห์ที่พบว่ารายวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีการเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านที่แตกต่างกัน และในรายวิชาเดียวกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางรายวิชาเมื่อเรียนคู่กันจะเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน ดังนั้นการเรียนการสอนรายวิชาเดียวกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ต้องพึงระวังไว้ว่าต้องเรียนควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลายด้านมากขึ้นหรือครบทุกด้าน

4. รายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรีซึ่งเป็นรายวิชาที่ต้องเลือกเรียนจำนวน 3 รายวิชาจาก 12 รายวิชา แต่ในรายวิชาหมวดนี้มีรายวิชาที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 7 รายวิชา และรายวิชาที่ไม่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 5 รายวิชาจากการวิเคราะห์ด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ดังนั้นควรเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อยด้านใดด้านหนึ่งเข้าไปในทุกรายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรี เพื่อที่ให้ทุกรายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรีมีการเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ว่าจะเลือกเรียนวิชาใดก็สามารถส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อยด้านใดด้านหนึ่งเสมอ

5. ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรในรูปแบบของ Rubric scoring นี้ถือเป็นเครื่องมือที่มีการวิเคราะห์ตามสภาพจริง สามารถวิเคราะห์ได้หลายมิติ หลายแง่ หลายมุม การวิเคราะห์จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในรายละเอียดที่จะส่งผลให้คุณภาพโดยรวมดีขึ้น (โกวิท ประวาลพฤกษ์, 2549) และการวิเคราะห์แบบนี้จะกำหนดรายการที่จะใช้พิจารณาชิ้นงานหนึ่งๆ และกำหนดคำอธิบายคุณภาพของรายการในแต่ละระดับคุณภาพ (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช, 2545) การวิเคราะห์โดยใช้ Rubric นั้นมี 2 วิธี คือ แบบ Holistic scales โดยการนำรายการที่ต้องการวิเคราะห์มาอยู่รวมกันในแต่ละระดับคุณภาพ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้รวดเร็ว และแบบ Analytical

scales ที่การวิเคราะห์จะแยกประเด็นรายการที่ต้องการวิเคราะห์และเขียนคำบรรยายคุณภาพในแต่ละระดับ แต่วิธีนี้ค่อนข้างต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์ แต่ก็สามารถทำให้เห็นข้อมูลที่บกพร่องที่จะนำไปแก้ไขได้ชัดเจนกว่า (วันเพ็ญ ต้นจ้อย, 2552) ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้แบบ Analytical scales ในการวิเคราะห์หลักสูตร ทำให้เห็นรายละเอียดในจุดที่บกพร่องที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรได้ชัดเจน แต่ในการสร้างเครื่องมือแบบนี้ต้องทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานให้ครบถ้วนและชัดเจน อีกทั้งต้องมีความรอบคอบและระมัดระวังในการใช้เครื่องมือ จึงจะทำให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

6. รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาหลักสูตรนั้น เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในชีวิตประจำวัน และในสาขาวิชาชีพการพยาบาล เพราะการจัดการศึกษาเพื่อให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางสำหรับการตัดสินใจจนกลายเป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิต ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างอัตโนมัติ และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2550) และการเรียนรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างที่เรียกว่า “เอาจริง” ต้องเริ่มด้วย 1) การศึกษาให้เข้าใจจนเกิดศรัทธา 2) นำไปประยุกต์ออกแบบการปฏิบัติทั้งในระดับบุคคล-ครอบครัว-องค์การ-ชุมชน และประเทศ และ 3) พัฒนาไปจนกลายเป็นวัฒนธรรมของคนในทุกหมู่เหล่า (เกษม วัฒนชัย, 2549) โดยความเข้าใจใน 3 คุณลักษณะ (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว) และ 2 เงื่อนไข (ความรู้ และคุณธรรม) ที่ประกอบเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ จะทำให้ผู้นำไปใช้มีความชัดเจนในการประยุกต์ สามารถปรับใช้ได้กับบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550)

อภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบในส่วนของการทดลองใช้รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล ได้ดังนี้

1. การประเมินนักศึกษาพยาบาลก่อนเรียนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจไม่ถูกต้องในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงห้ามไม่ให้ยืมเงินคนอื่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องพิจารณาเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น และการดูแลสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องปฏิบัติตามบุคคลส่วนใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมและการมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการกู้หนี้ยืมสินหรือยืมเงินคนอื่นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้หากมีการมองถึงการจัดการความเสี่ยง มีการวางแผนการใช้เงินคืนได้เหมาะสม โดยหลักของปรัชญาจะทำให้เรามีความพอเพียงในการก่อหนี้ได้ โดยใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาความจำเป็นเหมาะสมของการ

ก่อหนี้ การคาดการณ์รายได้ในอนาคตและขนาดของการกู้ที่เหมาะสม ซึ่งทำให้พอดีไม่มากไปน้อยไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและการมีภูมิคุ้มกันการกู้หนี้ตามกรอบปรัชญาจะสร้างความพอเพียง คือเป็นการกู้ที่เป็นประโยชน์และมีความสามารถในการใช้คืนได้ (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550) นั่นคือหากจะกู้ยืมก็สามารถกระทำได้ตามความเหมาะสม ไม่ใช่กู้มาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มั่นให้ยืนอยู่ได้ ต้องรู้จักใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2551) ส่วนในเรื่องการพึ่งตนเองนั้นมิใช่หมายความว่าไม่ต้องพึ่งพาใคร แต่หมายความว่าให้สร้างความพอเพียงในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชนก่อนเป็นภูมิคุ้มกันแล้วค่อยขยายตัวรวมกลุ่มสร้างกำลังความเข้มแข็งขยายไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชนและระดับความก้าวหน้าต่อไป (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550) การไม่พึ่งเงิน ไม่คบค้าสมาคมกับใครจึงไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2550) เพราะการตัดสินใจว่าจะทำเองหรือจะใช้ของจากภายนอก ควรจะเริ่มด้วยการประเมินศักยภาพภายในของเราทั้งในระยะสั้นและระยะยาวและใช้หลักของปรัชญาในการพิจารณาก็จะได้รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรทำ อะไรเป็นสิ่งที่ควรมีการติดต่อกับภายนอก โดยหากมีหลักของความมีเหตุผลทำให้มีความรอบรู้ และมีสติ มองระยะยาววิเคราะห์ศักยภาพอย่างถูกต้อง เมื่อมีเหตุผลก็จะทำให้พึ่งตนเองได้โดยที่ไม่ทำอะไรสุดโต่งด้วยการพึ่งพิงภายนอกจนไม่สามารถกำหนดวิถีความพอเพียงของเราได้ หรือทำอะไรเองหมดจนขาดประสิทธิภาพ ทำให้มีการพัฒนาได้ไม่เต็มศักยภาพจึงไม่มีความพอเพียงได้ นอกจากนี้การคำนึงถึงความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันทำให้เราตระหนักว่าการทำเองหรือการติดต่อภายนอกลักษณะใดที่ทำให้เรารับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่ากัน (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550) และในเรื่องการดูแลสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน เนื่องจากแต่ละคนมีภูมิสังคมแตกต่างกัน การดูแลสุขภาพก็ต้องแตกต่างกันตามภูมิสังคมของแต่ละคน ซึ่งภูมิหรือลักษณะภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์คือสภาพธรรมชาติแวดล้อมรอบๆ ตัวคน และสังคมหรือสังคมวิทยาที่คำนึงถึงการดำเนินชีวิตของคนซึ่งมีลักษณะทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และศาสนาของคนในสังคมนั้นทำให้แต่ละคนมีปัญหาและความต้องการแตกต่างกันไป (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2548) การดูแลสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นทุกคนจึงไม่สามารถปฏิบัติเหมือนกันได้ อีกทั้งยังเป็นการเสี่ยงที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพตามมา

2. การประเมินตามความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลยังขาดความรู้ที่ชัดเจนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังขาดพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะในด้านความพอประมาณ และด้านคุณธรรม อาจเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลยังมีความเข้าใจที่หลากหลายและไม่ชัดเจนถึงความหมายและหลักแนวคิดที่แท้จริงของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าต้องคิดและปฏิบัติอย่างครอบคลุมทุกด้าน และการนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลนั้นต้องเข้าใจกรอบแนวคิดและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2550)

กรณีที่นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณและด้านคุณธรรมน้อยกว่าด้านอื่นอาจเป็นเพราะรายวิชาที่สร้างขึ้นยังมีกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพครบทุกด้านไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความคิดและการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างที่เรียกว่า “จิตสำนึก” จนกลายเป็นหลักในการใช้ชีวิตของตนเองโดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างอัตโนมัติ ซึ่งต้องหาวิธีการออกแบบ และพัฒนาให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากหลักการของปรัชญาในแต่ละด้าน (จิรวัฒน์ วีรังกร, 2550) โดยในด้านความพอประมาณนั้นเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลยังอยู่ในวัยเรียนไม่ได้ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาได้มาจากพ่อแม่และผู้ปกครอง จึงยังไม่เห็นความสำคัญของการใช้จ่ายโดยคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ และอีกประเด็นที่สนับสนุนความคิดนี้คือ การไม่เห็นความสำคัญของการใช้ใช้ทรัพยากรในการให้การพยาบาลอย่างคุ้มค่า เพราะเห็นว่าเป็นของส่วนรวมไม่ใช่ของตนเอง ทำให้นักศึกษาพยาบาลใช้ทรัพยากรในการให้การพยาบาลโดยขาดความระมัดระวังและฟุ่มเฟือย เมื่อเห็นว่าสามารถเบิกได้หรือใช้เงินหลวง ทั้งๆ ที่การใช้เงินที่เป็นของส่วนรวมที่เรียกทั่วไปว่าเงินหลวงหรือค่าใช้จ่ายที่เบิกได้จากทุนกองกลางยิ่งต้องระมัดระวังมากขึ้น เพราะเงินที่มีจำกัดอาจจำเป็นหรือสามารถช่วยผู้อื่นได้ทำให้สังคมส่วนรวมดีขึ้น (ปรีดา แต้อารักษ์, 2549) ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุดคือการรักษาพยาบาลด้วยมาตรฐานและจริยธรรมที่ดีที่สุดภายใต้ทรัพยากรที่เหมาะสมที่สุด (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2549) จึงจะแสดงถึงการมีความรู้และพฤติกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง เพราะการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดได้หลายด้านและหลายรูปแบบไม่มีสูตรสำเร็จ แต่ละคนต้องพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและสภาวะที่ตนเผชิญอยู่ (ปรียานุช พิบูลสราวุธ, 2551)

ในรายวิชาที่สร้างขึ้นจึงอาจต้องสร้างโอกาสการเรียนรู้ด้านความพอประมาณและด้านคุณธรรมให้เพิ่มมากขึ้นโดยให้เห็นความสำคัญของการใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่ใช้คุณธรรมเป็นตัวกำกับคือไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและคำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง วิธีการเรียนการสอนที่จะทำให้นักศึกษาเกิดคุณธรรมคือการให้นักศึกษาได้ค้นพบคุณธรรมจากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การนำนักศึกษาไปศึกษาและปฏิบัตินอกสถานที่ การเชิญบุคคลต้นแบบทางคุณธรรมมาให้ข้อคิดแก่นักศึกษา การศึกษาจากบุคคลตัวอย่างในหลากหลายอาชีพ เป็นต้น และการให้นักศึกษาเรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาและสามารถสร้างจิตสำนึกหรือปลุกเร้าให้นักศึกษาได้ซึมซับคุณธรรม (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2550)

3. ในกรณีที่คะแนนความรู้จากกิจกรรมการประเมินผลตามความสามารถที่แท้จริง (Authentic assessment) ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการเรียนการสอน ในกิจกรรมที่ให้นักศึกษาพยาบาลเขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” เมื่อประเมินกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้คะแนนด้านคุณธรรมเท่ากับ 0 คะแนน อาจเป็นเพราะหัวข้อในการเขียนโครงการที่เน้นเฉพาะในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกัน ทำให้นักศึกษาพยาบาลอาจไม่ได้คำนึงถึงด้านคุณธรรม ดังนั้นอาจปรับหัวข้อในการเขียนโครงการในลักษณะที่ไม่เน้นเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใดด้านหนึ่งอย่างชัดเจนจนเกินไป แต่อย่างไรก็ตามอาจเป็นวิธีแก้ไขที่ไม่ตรงจุดนัก เพราะนักศึกษาพยาบาลควรมีสำนึกในด้านคุณธรรมในลักษณะที่อยู่ในจิตสำนึกไม่ว่าจะคิดหรือกระทำการใดๆ ก็ตามซึ่งผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการช่วยกันสร้างให้เกิดขึ้น

4. การประเมินนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องมากขึ้น อธิบายได้ว่าความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในรายละเอียดจะทำให้เราสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้ดีขึ้น พฤติกรรมอย่างเดียวกันถ้าทำแบบหนึ่งภายใต้เงื่อนไขหนึ่งอาจมีความพอเพียง แต่พฤติกรรมแบบเดียวกันแต่มีวิธีการต่างกันเงื่อนไขต่างกันก็อาจไม่พอเพียง การจะทำความเข้าใจจึงไม่สามารถประเมินเพียงแค่การมองพฤติกรรมปลายทาง แต่ควรมองกระบวนการตัดสินใจภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงด้วยว่าเป็นความพอเพียงที่ครบถ้วนเพียงใด มีความเสี่ยงเพียงใด จะนำไปสู่ความสมดุลและยั่งยืนหรือไม่ ซึ่งเมื่อเข้าใจในรายละเอียดจะช่วยลดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาได้ (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2551) ซึ่งการประยุกต์ใช้ปรัชญามีได้หลายระดับ หลายมิติ และหลายรูปแบบ ไม่มีสูตรสำเร็จ แม้ว่าจะเป็นกรอบแนวคิดเดียวกัน แต่ละคนจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละกรณีให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและสภาวะที่เผชิญอยู่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้เรา “ฉุกคิด” ว่ามีทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและสมดุลในระยะยาว (ปรียานุช พิลูลสราวุธ, 2551)

5. การประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาลนี้มีส่วนที่ดีที่สุดคือมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน และส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง แต่แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายที่ว่าการสอนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ผลดีที่สุดต้องแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างการประยุกต์ใช้จริง การเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2550) และในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะกล่าวถึงการทำงานหรือการปฏิบัติอะไรนั้น ควรจะคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้อง

ทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี (ธวัชชัย ศุภดิษฐ์, 2550) ส่วนในเรื่องแหล่งการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่นักศึกษาพยาบาลให้ความคิดเห็นว่ามีไม่เพียงพอนั้นอาจเป็นเพราะแหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องทางเกษตรกรรมไม่ค่อยมีเรื่องทางการพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลไม่พบแหล่งการเรียนรู้ที่แสดงถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจ คือมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการพยาบาลได้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นหนี้ได้หากมีความสามารถในการใช้คืน นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการใช้จ่าย นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการให้การพยาบาลได้ดีขึ้น และสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง โดยในเรื่องมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น และสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการใช้จ่าย และการให้การพยาบาลได้ดีขึ้นนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ที่ว่าหลังการเรียนรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องมากขึ้น ส่วนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นหนี้ได้หากมีความสามารถในการใช้คืนนั้นได้กล่าวไปแล้วว่าการกู้หนี้ยืมสินหรือการยืมเงินคนอื่นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ หากมีการมองถึงการจัดการความเสี่ยง มีการวางแผนการใช้เงินคืนได้อย่างเหมาะสม (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550) และไม่ใช่การกู้มาลงทุนจนเกินตัว จนไม่เหลือที่มั่นให้ยืนอยู่ได้ แต่ต้องรู้จักใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2551) แต่ประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายคือการที่นักศึกษาพยาบาลให้ความคิดเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการพยาบาลได้ และสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง อธิบายได้ว่าโดยส่วนมากคนมักเข้าใจผิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของภาคเกษตรเนื่องจากความสนใจในการประยุกต์ใช้ในระยะแรกเป็นภาคเกษตรซึ่งมีความขัดสนสูง คนจึงมักจะเข้าใจว่าไม่เกี่ยวกับสังคมเมืองหรือภาคการผลิตที่ทันสมัย แต่ในความจริงแล้วเราสามารถตัดสินใจตามปรัชญาทั้งด้านองค์ประกอบและเงื่อนไข ซึ่งเป็นการมีพฤติกรรมตามปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในทุกที่และการประกอบอาชีพในทุกสาขาเพื่อความสมดุลและยั่งยืน ทำให้การประยุกต์ไม่จำกัดเฉพาะการทำกิจกรรมทางด้านเกษตรหรือชนบท (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550) เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดหรือปรัชญาที่สามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติได้ ไม่ว่าอยู่ในกิจกรรมหรืออาชีพใด (จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร และมนัส โกมลฑา, 2552) ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงมิได้จำกัดเฉพาะเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคน ทุกอาชีพ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2551)

โดยสรุปพบว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขที่ใช้อยู่เดิมนั้นมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแฝงอยู่แล้วตั้งแต่ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และรายวิชาในโครงสร้างหลักสูตรแต่ไม่ชัดเจน ทำให้การใช้หลักสูตรที่จะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในชีวิตประจำวันและในการพยาบาลต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เช่น การที่ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะวิชาอาจทำให้ไม่ปรากฏในสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลด้วย และต้องมีการบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงในหลายวิชาเพื่อให้มีการเรียนการสอนที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน ซึ่งผู้สอนแต่ละรายวิชาต้องวางแผนร่วมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน และเป็นระบบ ส่วนในหลักสูตรที่เสนอใหม่ในการวิจัยนี้มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปให้ชัดเจนขึ้นตั้งแต่ในส่วนของปรัชญาหลักสูตร และวัตถุประสงค์หลักสูตร นอกจากนี้ในโครงสร้างหลักสูตรยังได้สร้างรายวิชาขึ้นใหม่ 1 วิชาในหมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพคือวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในชีวิตประจำวันและในการพยาบาลในวิชาเดียวอย่างเป็นขั้นตอนโดยเขียนเป็นประมวลรายวิชาที่มีการกำหนดหน่วยกิต ลักษณะวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และการประเมินผล พร้อมกับนำเสนอแผนการสอนในรายวิชาที่สร้างขึ้นนี้ไว้เพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตสำนึกและคุณลักษณะในเรื่องความพอเพียงได้อย่างเป็นระบบและชัดเจนมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขในส่วนของปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตรที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสมบูรณ์ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ที่สร้างขึ้น

2. ควรนำเอาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบรูบริคสคอริง (Rubric scoring) ไปวิเคราะห์ในสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอนของแต่ละรายวิชาด้วย นอกจากการวิเคราะห์ในลักษณะวิชาเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้ดีรายละเอียดที่ชัดเจนขึ้นที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สำรวจความเข้าใจของผู้สอนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำไปบูรณาการในเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

2. ทดลองใช้รายวิชาที่เสนอในงานวิจัยนี้เข้าไว้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข แล้วติดตามนักศึกษาและบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวัน

3. ควรมีการประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มเติม นอกเหนือจากการให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเองเพียงอย่างเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา บุญเรือง. **การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

เกษม วัฒนชัย. **เรียนรู้จากกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่, 2549.

โกวิท ประวาลพฤกษ์. **การใช้มิติคุณภาพ (Rubric) ในการประเมิน** [Online]. 2549. แหล่งที่มา: http://www.iadth.com

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป,** 29 พฤศจิกายน 2542.

คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554.** (ม.ป.ท.), 2550.

จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร และ มนัส โกมลฑา. วิเคราะห์นโยบายรัฐในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคมจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2540-2549) เล่ม 1. ใน อภิชัย พันธเสน (บรรณาธิการ), **ความสำคัญของการวิเคราะห์จากมุมของเศรษฐกิจพอเพียง,** หน้า 43-56. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2552.

จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. ภารกิจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา. **ในสารสัมพันธ์การอุดมศึกษา ปีมหาประชาปิติ.** หน้า 96-100. 14 กรกฎาคม 2549 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. **ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2550 เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยจากปรัชญาสู่การปฏิบัติ.** หน้า 38-44. 23-24 สิงหาคม 2550 ณ กระทรวงสาธารณสุข.

จิราวัฒน์ วีรังกร. การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนานิสิตนักศึกษา. **ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2550 เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยจากปรัชญาสู่การปฏิบัติ.** หน้า 38-44. 23-24 สิงหาคม 2550 ณ กระทรวงสาธารณสุข.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **ใต้ร่มพระบารมีพระบรมธรรมิกมหาราชา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: อลีนเพลส, 2539.

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. **คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับมัธยมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: จูนพับลิชชิ่ง, 2545.

ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์** 47 (2550): 25.

ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี. **เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการศึกษา** [Online]. 2551. แหล่งที่มา: http://gotoknow.org

เตชะพล ฐิตยารักษ์. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างสุขภาวะ. **ในรายงานการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง "การเป็นผู้นำทางการพยาบาลบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง".** หน้า 45-54. 23-25 พฤศจิกายน 2549 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.

ทีมข่าวเศรษฐกิจ. เศรษฐกิจพอเพียงฉบับประชาชน คนไทยเข้าใจความหมายของคำนี้ดีแล้วจริงหรือ. **ไทยรัฐ** (12 กุมภาพันธ์ 2550): 8-9.

ทีมข่าวเศรษฐกิจ. เศรษฐกิจพอเพียงฉบับประชาชน ความสำเร็จแค่เอื้อมกับการผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผล. **ไทยรัฐ** (19 กุมภาพันธ์ 2550): 8-9.

เทพวาณี วินิจกำธร. **การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงาน. **ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2550 เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย.** หน้า 81-100. 23-24 สิงหาคม 2550 ณ กระทรวงสาธารณสุข.

ธีรโชติ เกิดแก้ว. การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ใน คณะอนุกรรมการดำเนินกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม และการสอดแทรกจริยธรรมในการสอน ของเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (บรรณาธิการ), **เราช่วยกันทำ สร้างพลังสร้างสรรค์สังคมไทย,** หน้า 48-54. กรุงเทพมหานคร: คณะทำงานของโรงเรียนนายเรืออากาศ, 2550.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. **หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ประเวศ วะสี. **การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม ราชบัณฑิตยสถาน, 2547.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. การแพทย์ไม่พอเพียง (ตอนที่ 1). **ในรายงานการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง "การเป็นผู้นำทางการพยาบาลบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง".** หน้า 61-62. 23-25 พฤศจิกายน 2549 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.

ปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การมีสุขภาพดีถ้วนหน้าของประชาชนชาวไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). **ในรายงานการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง "การเป็นผู้นำทางการพยาบาลบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง".** หน้า 45-54. 23-25 พฤศจิกายน 2549 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.

ปรีดา แต้อารักษ์. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง..สู่..สุขภาพพอเพียง. **ในรายงานการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง "การเป็นผู้นำทางการพยาบาลบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง".** หน้า 59-60. 23-25 พฤศจิกายน 2549 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.

ปรียานุช พิบูลสราวุธ. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้** [Online]. 2551. แหล่งที่มา: http://www.novapdf.com

เปรม ติณสูลานนท์. สร้างอนาคตของประเทศด้วยการศึกษาจากรากฐานปรัชญาพอเพียง. **ในสารสัมพันธ์การอุดมศึกษา ปีมหาประชาปิติ.** หน้า 70-73. 14 กรกฎาคม 2549 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มูลนิธิพระดาบส. **คำพ่อสอน: ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพ, 2552.

วันเพ็ญ ต้นจ้อย. **เกณฑ์การประเมินแบบ Rubric** [Online]. 2552. แหล่งที่มา: http://wanpent.blogspot.com

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **เศรษฐกิจพอเพียง** [Online]. 2550. แหล่งที่มา: http://th.wikipedia.org

วิชัย วงษ์ใหญ่. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน.** กรุงเทพมหานคร: สุวีริยะสาส์น, 2537.

วัลลภ กันทรัพย์. นักวิเคราะห์เขาทำอะไรกัน. **วารสารการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: การศาสนา, 2536.

สงัด อุทรานันท์. **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม, 2532.

สภาการพยาบาล. **จรรยาบรรณวิชาชีพ** [Online]. 2546. แหล่งที่มา: http://www.tnc.or.th

สหัทยา พลปัถพี. **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สุเมธ ตันติเวชกุล. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท.** กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2543.

สุเมธ ตันติเวชกุล. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ใน พิศิษฐ์ โจทย์กิ่ง (บรรณาธิการ), **209 คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง**, หน้า 247-256. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับบริบทการพัฒนาประเทศ. **ในรายงานการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง "การเป็นผู้นำทางการพยาบาลบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง".** หน้า 25-30. 23-25 พฤศจิกายน 2549 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี่, 2548.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. **รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทยปี 2550: เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน.** กรุงเทพมหานคร: คีนพลับบลิชชิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด, 2550.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2543.** นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2543. (อัดสำเนา)

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. **ผลการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา.**กรุงเทพมหานคร: บียอนด์ พับลิสชิ่ง จำกัด, 2549.

สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันพระบรมราชชนก. **คู่มือการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545.** นนทบุรี: ส่วนพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก, 2546.

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง** [Online]. 2550. แหล่งที่มา: http://www.nesac.go.th

สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** (ม.ป.ท.), 2549.

เสรี พงศ์พิศ. **แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน.** กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2548.

ภาษาอังกฤษ

Posner, J. George. **Analyzing The Curriculum.** 2 nd ed New York: Mcgraw-Hill, 1995.

Pratt, David. **Curriculum Design and Development.** San Diago: Harcourt Brace Jovanovich, 1980.

Saylor, J. Galen; Alexander, William M.; and Lewis, Arthur J. **Curriculum Planning For Better Teaching and Learning.** New York: Holt, Rinehart and Winston, 1981.

Taba, Hilda. **Curriculum Development: Theory and Practice.** New York: Harcourt Brace and World, 1962.

Tylor, Ralph. W. **Basic Principles of Curriculum and Instruction.** Chicago: The University of Chicago press, 1949.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันวา จิตต์สงวน	อนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รองอธิการบดีฝ่ายโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
3. อาจารย์จิราภรณ์ จันทร์อารักษ์	กรรมการบริหารหลักสูตร หัวหน้าภาควิชาศึกษาทั่วไปและพื้นฐานการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
4. อาจารย์ชุลีพรวรรณ กษมานนท์	กรรมการบริหารหลักสูตร หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
5. นางสาวพิชญา ศรีเกลื่อนกิจ	หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง โรงพยาบาลชลบุรี
6. ดร.ศุกร์ใจ เจริญสุข	คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร พ.ศ.2545 สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- แบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

- แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

- แบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วันที่สัมภาษณ์..... เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ

1. ตามความคิดของท่าน ท่านเข้าใจว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไข ว่าอย่างไร

ความพอประมาณ.....

.....

.....

ความมีเหตุผล.....

.....

.....

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว.....

.....

.....

ความรู้.....

.....

.....

คุณธรรม.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ท่านคิดว่าการปฏิบัติโดยการใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในเรื่องภาวะสุขภาพของบุคคลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เกณฑ์ตามธรรมชาติและเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคม

1. ตามความคิดของท่าน ท่านคิดว่าพยาบาลในฐานะที่เป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพ ควรมีการใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้ และคุณธรรมในเรื่องใดบ้าง

ความพอประมาณ.....

.....

.....

ความมีเหตุผล.....

.....

.....

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว.....

.....

.....

ความรู้.....

.....

.....

คุณธรรม.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าพยาบาลควรนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้ และคุณธรรมไปใช้ในการพยาบาลอย่างไร

……

……

……

……

……

3. ท่านคิดว่าลักษณะพฤติกรรมของพยาบาลที่ต้องมีในการให้การพยาบาล ที่แสดงถึงการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 เป็นการแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

วิธีตอบแบบสอบถาม

ให้นักศึกษาอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าข้อความดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของนักศึกษาใช่หรือไม่ใช่ แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของนักศึกษาเพียงข้อละ 1 ช่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อความ	ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการดำเนินชีวิตในทุกระดับของสังคม		
2.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น		
3.การกระทำที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม		
4.การมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้		
5.การไม่ยืมเงินคนอื่น		
6.การสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม และบ้านเมืองตามควรแก่ฐานะ		
7.การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า		
8.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการเกษตรเท่านั้น		
9.การเข้าใจถึงสถานการณ์ของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็น จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีที่สุด		
10.การคิดวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ		
11.การพัฒนาอย่างบูรณาการในทุกๆ ด้านพร้อมกันไป		
12.การวินิจฉัยตัดสินโดยอาศัยการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาอย่างถี่ถ้วนให้ประจักษ์ความจริงทุกแง่ทุกมุม ตามหลักวิชา หลักเหตุผล และหลักจริยธรรม		
13.การไม่ใช้จ่ายซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย		
14.การปฏิบัติสิ่งใดก็ตามต้องมีการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มาใช้		
15.การมุ่งประโยชน์สุขส่วนตัวเป็นที่ตั้ง		
16.การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต		
17.การคำนึงถึงความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของความพอเพียง		
18.เศรษฐกิจพอเพียงเป็นความรับผิดชอบของภาครัฐเป็นหลัก ส่วนประชาชนเป็นผู้กระทำตามนโยบาย		
19.การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต		
20.การคิดพิจารณาและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น		
21.มุ่งศึกษาหาความรู้ที่ทันสมัยจากต่างประเทศเพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก		
22.การคิด พูด และทำด้วยความเมตตา มุ่งดีต่อกัน		
23.การอดทนเพียรพยายามเพื่อความดี และความสำเร็จในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม		

ส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

ข้อความ	ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1.เมื่อเจ็บป่วยควรเลือกรักษาในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อความปลอดภัย		
2.การดูแลรักษาสุขภาพให้ได้ผลต้องใช้เงินในการลงทุน		
3.ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน		
4.การบริโภคอาหารอย่างเพียงพอและตามความจำเป็นของร่างกาย		
5.การให้บริการสุขภาพด้วยการดูแลผู้ป่วยโดยพิจารณาทั้งด้านร่างกาย สภาพแวดล้อม และจิตใจ		
6.การใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมเกี่ยวกับปัจจัย และผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้านและรอบคอบ		
7.การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้มีผลกระทบต่อสุขภาพ		
8.ควรออมเงินไว้เพื่อรักษาสุขภาพมากกว่าการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ		
9.การดูแลสุขภาพของตนเองโดยสม่ำเสมอ		
10.การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงนอกจากจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเป็นส่วนสำคัญในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม		
11.การให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเป็นธรรม		
12.การใช้ชีวิตและการดูแลตนเองให้พ้นจากโรคด้วยการรู้จักป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพ		
13.การดูแลสุขภาพต้องปฏิบัติตามบุคคลส่วนใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมและการมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ		
14.การเรียนรู้ร่วมกันถึงผลกระทบทางสุขภาพ และร่วมกันแสวงหาทางออกเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น		
15.การดูแลรักษาสุขภาพตนเองโดยไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม		
16.การอาศัยความรู้ในด้านต่างๆ อย่างระมัดระวังในการดูแลสุขภาพ		
17.การออกกำลังกายควรทำเมื่อจำเป็นเท่านั้น		
18.โรงพยาบาลทุกโรงพยาบาลควรมีเครื่องมือที่ทันสมัยรักษาได้ทุกโรค		

แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาล

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

แบบประเมินประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ 2 เป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล

วิธีตอบแบบประเมิน

ให้นักศึกษาอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าข้อความดังกล่าวเป็นลักษณะพฤติกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 ช่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อความ	พฤติกรรม	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.ทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ยกเลิกกลางคัน		
2.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองหรือครอบครัว		
3.ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน		
4.ใช้คอมพิวเตอร์ของสถาบันเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา		
5.ซื้อเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ตามเพื่อน		
6.เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม		
7.เมื่อทำงานในส่วนของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่ควรไปช่วยงานผู้อื่นเพราะอาจทำให้งานเขาเสียหายได้		
8.ดัดแปลงใช้ข้าวของที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะซื้อของใหม่		
9.ปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าและน้ำหลังเลิกใช้งานทุกครั้ง		
10.เลือกที่จะทำงานคนเดียวเพราะไม่ชอบความวุ่นวาย		
11.พูดแต่ความเป็นจริง		
12. มีการเก็บออมเงิน		
13.ใช้ของประเภทที่ใช้แล้วทิ้งเพื่อความสะดวก		
14.มีการวางแผนการทำงานโดยจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง		
15.พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนที่จะพึ่งพาผู้อื่น		
16.มีการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาในแต่ละวัน		
17.มีการวางแผนการใช้จ่ายในแต่ละเดือน		
18.มุ่งสร้างผลงานใหม่โดยไม่ยึดติดกับของเก่าเพื่อความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้า		
19.เมื่อมีสิ่งที่ไม่เข้าใจจะค้นคว้าหาข้อมูลจนกว่าจะเข้าใจ		
20.มีหลักประกันสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล

ข้อความ	พฤติกรรม	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงกับผู้ป่วย		
2.ไม่เตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางการพยาบาลมากเกินความจำเป็นกับอาการของผู้ป่วย		
3.อธิบายเหตุผลในการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยทราบก่อนทุกครั้ง		
4.ให้คำแนะนำกับผู้ป่วยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยการใช้ชีวิตของผู้ป่วยไม่เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา		
5.ไม่บอกข้อผิดพลาดจากการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยทราบเพราะจะทำให้ผู้ป่วยไม่สบายใจ		
6.บอกเหตุผลของกิจกรรมการพยาบาลที่ทำได้		
7.ตัดสินใจแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วยตามที่เห็นว่าเป็นปัญหา		
8.ปฏิบัติการพยาบาลครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาลอย่างมีหลักวิชา		
9.ค้นหาสาเหตุของปัญหาและช่วยเหลือแก้ไขความเจ็บป่วยของผู้ป่วยอย่างเต็มกำลังความสามารถโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค		
10.ให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเสมอภาคกันโดยคำนึงถึงความรุนแรงของปัญหา		
11.เป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้ป่วย		
12.ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพตามสภาพความเป็นอยู่ของผู้ป่วย		
13.ส่งเสริมให้ผู้ป่วยใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักในการดูแลสุขภาพ		
14.เก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของผู้ป่วย		
15.ค้นคว้าหาความรู้ในการให้การพยาบาลผู้ป่วยเท่าที่จะสามารถทำได้ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาบุคคลอื่น		
16.เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการให้การพยาบาลเผื่อไว้มากๆ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจในการพยาบาล		
17.มีการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล		
18.เขียนบันทึกทางการพยาบาลตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นหลังให้การพยาบาล		
19.มีแผนรองรับหากผลการพยาบาลไม่เป็นไปตามที่คาดไว้		

แบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ชื่อ-สกุล.....

วิชา.....

คำชี้แจง โปรดอ่านและใส่เครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ดีมาก, 4 หมายถึง ดี, 3 หมายถึง ค่อนข้างดี, 2 หมายถึง พอใช้, 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

ลำดับ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	วัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจน					
2	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิด					
3	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน					
4	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
5	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน					
6	การจัดการเรียนการสอนมีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ					
7	การจัดการเรียนการสอนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม					
8	งานที่ให้ปฏิบัติเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
9	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย (มากกว่า 1 วิธี) เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน ความประพฤติ					
10	แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ					
11	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
12	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษารักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้					
13	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา					

ข้อคิดเห็น.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล

- แผนการสอน

- เอกสารประกอบการเรียนการสอน PBL

- ตัวอย่างใบประเมินที่ใช้ตามแผนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล

ภาคทฤษฎี (ครั้งละ 2 ชั่วโมง)

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
1	1. อธิบายโครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. วิเคราะห์ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3. วิเคราะห์โครงการตามพระราชดำริที่แสดงถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 1 แนวคิดและหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.1 ความเป็นมาโครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.2 พระราชดำรัส เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.3 โครงการตามพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. แจกเอกสารแนะนำรายวิชาให้ผู้เรียนทุกคนและแนะนำรายวิชา 2. ให้ผู้เรียนจำนวน 3 คน บอกถึงความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ให้ผู้เรียนดู VCD เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” 4. แจกใบอนุทินการเรียนรู้ “สรุปโครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้ผู้เรียน	1. ฟังการแนะนำรายวิชา 2. บอกถึงความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ดู VCD เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” 4. เขียนอนุทินการเรียนรู้ “โครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- เอกสารแนะนำรายวิชา - VCD เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” -ใบอนุทินการเรียนรู้ “โครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการเขียนใบอนุทินการเรียนรู้ “โครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			5. อธิบายสรุปโครงสร้าง และเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความเข้าใจของตนเองจากการเขียนอนุทินการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในจุดที่สงสัยเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีความเข้าใจตรงกัน	5. ฟังการอธิบายสรุปโครงสร้าง และเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และซักถามในจุดที่สงสัย	- Power point แสดงแผนภูมิโครงสร้างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเนื้อหา	
			6.ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แจกพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กลุ่มละ 1 พระราชดำรัส	6. แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน		
			7.ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์อภิปราย และเขียนบันทึกสั้นๆ เชิงวิเคราะห์ถึง “ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	7. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันและเขียนบันทึกสั้นๆ เชิงวิเคราะห์ถึง “ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	-แบบบันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ “ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ถึงข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			8. ให้ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอบันทึกสั้นๆ เชิงวิเคราะห์	8. ตัวแทนกลุ่มมานำเสนอการบันทึกสั้นๆเชิงวิเคราะห์ “ข้อคิดที่ได้รับจากพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”		
			9.ให้ผู้เรียนดู VCD เรื่อง “พระบิดาแห่งนวัตกรรม” ที่แสดงถึงโครงการตามพระราชดำริตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	9. ดู VCD เรื่อง “พระบิดาแห่งนวัตกรรม”	- VCD เรื่อง “พระบิดาแห่งนวัตกรรม”	
			10. ให้ผู้เรียนตามกลุ่มที่แบ่งไว้เดิม เขียนสารบัญว่างจาก VCD เรื่อง “พระบิดาแห่งนวัตกรรม”	10. แต่ละกลุ่มเขียนสารบัญว่างจาก VCD เรื่อง “พระบิดาแห่งนวัตกรรม”	- สารบัญว่าง “โครงการตามพระราชดำริตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการเขียนสารบัญว่างโครงการตามพระราชดำริตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			11. แจกสมุดบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย ให้ผู้เรียนคนละ 1 เล่ม และอธิบายวิธีการบันทึกรายรับ-รายจ่ายลงในสมุดบัญชี และการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย 12. ชี้แจงการเตรียมตัวเพื่อไปศึกษาดูงานกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ดังนี้ 1) เวลาเดินทาง 2) สถานที่ศึกษาดูงาน 3) การแต่งกาย 4) การแบ่งกลุ่ม 5) การเตรียมคำถาม 6) งานที่ต้องทำส่ง	11. ฟังการอธิบายวิธีการบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย 12. แบ่งกลุ่ม และประชุมกลุ่มเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการศึกษาดูงานกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ	- สมุดบันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
2	1. วิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร /พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้	สาระที่ 1 แนวคิดและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1.4 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยการศึกษาดูงานที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ	1. เตรียมสถานที่ศึกษาดูงานโดยประสานงานกับกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้เตรียมความพร้อม ดังนี้ 1) ให้ความร่วมมือในการศึกษาดูงานของผู้เรียน 2) เตรียมข้อมูลและสถานที่จะให้ผู้เรียนศึกษาดูงาน 3) เตรียมวิทยากรในการให้ข้อมูลและพาชมสถานที่ 2. พาผู้เรียนไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และให้คำปรึกษาระหว่างการศึกษาดูงาน	1. เตรียมความพร้อมในเรื่อง 1) หัวข้อในการศึกษาดูงาน 2) คำถามในการศึกษาดูงาน 3) งานที่ต้องทำ 2. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ	- สถานที่ศึกษาดูงาน	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			3. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 4. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ 5. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสั้นๆ เชิงวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ	3. แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 4. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ 5. แต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสั้นๆ เชิงวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ	- แบบบันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ “ผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ”	- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์และผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
3	1. บอกแนวทางการดำเนินชีวิตที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ 2. เขียน Mind Maps แสดงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตได้ 3. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 4. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 2.1 มิติ 4 ด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต 1) มิติด้านเศรษฐกิจ 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติด้านสังคม 4) มิติด้านวัฒนธรรม	1. ให้ผู้เรียนจำนวน 3 คน บอกถึงการดำเนินชีวิตของผู้เรียนที่แสดงถึงการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ 2. ให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์เรื่อง “หนึ่งใจเดียวกัน” 3. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 4. แจก Flip Chart ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียน Mind Maps แสดงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต จากการชมภาพยนตร์ 5. ให้ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอ Mind Maps	1. บอกการดำเนินชีวิตที่แสดงถึงการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ 2. ชมภาพยนตร์เรื่อง “หนึ่งใจเดียวกัน” 3. แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 4. แต่ละกลุ่มเขียน Mind Maps แสดงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตใน Flip Chart 5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ Mind Maps ที่แสดงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต	- VCD เรื่อง “หนึ่งใจเดียวกัน” - Flip Chart	- ประเมินผลจากการเขียน Mind Maps แสดงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			6. สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจาก Mind Maps ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยสรุปให้ครอบคลุมมิติ 4 ด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต 1) มิติด้านเศรษฐกิจ 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติด้านสังคม 4) มิติด้านวัฒนธรรม	6. ฟังการสรุป “มิติ 4 ด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต”	- Power Point เรื่อง “มิติ 4 ด้านของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	
			7. ให้ผู้เรียนจำนวน 4 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย	7. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้		- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
4	1. บอกลักษณะบุคลิกภาพของตนเองได้ 2. บอกประโยชน์ของการฝึกสมาธิได้ 3. ประยุกต์การฝึกสมาธิกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 4. ระบุลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 5. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 6. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 2.2 การรู้จักตนเอง 1) การประเมินตนเอง 2) การฝึกสมาธิ 3) บุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. แจกแบบประเมินตนเอง ของกรมสุขภาพจิตให้ผู้เรียนคนละ 1 ชุด และให้ผู้เรียนทำแบบประเมินตนเอง โดยแบบประเมินตนเองนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้ถึงบุคลิกภาพและศักยภาพของตนเอง 2. ให้ผู้เรียนสลับแบบประเมินกันตรวจให้คะแนน โดยผู้สอนชี้แจงวิธีการตรวจและแปลผลคะแนนแบบประเมินตนเอง 3. ให้ผู้เรียนคืนแบบประเมินตนเองให้เจ้าของ แล้วแบ่งกลุ่มตามบุคลิกภาพจากการแปลผลแบบประเมินตนเอง 4. แจกเอกสารลักษณะของบุคลิกภาพแต่ละแบบให้แต่ละกลุ่ม โดยให้ตัวแทนกลุ่มเป็นผู้อ่านทีละกลุ่ม	1. ทำแบบประเมินตนเอง ของกรมสุขภาพจิต 2. สลับแบบประเมินกับผู้เรียนที่นั่งข้างๆ แล้วทำการตรวจและแปลผลคะแนนแบบประเมินตามที่ผู้สอนชี้แจง 3. แบ่งกลุ่มตามบุคลิกภาพจากการแปลผลแบบประเมินตนเอง 4. ตัวแทนกลุ่มบุคลิกภาพแต่ละกลุ่มอ่านเอกสารลักษณะบุคลิกภาพที่ผู้สอนแจกให้	- แบบประเมินตนเองของกรมสุขภาพจิต - เอกสารลักษณะของบุคลิกภาพ	

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			5. ให้ผู้เรียนจับกลุ่มกันกลุ่มละ 2-3 คน Brainstorming และระบุจุดสำคัญถึงลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยต้องไม่ซ้ำกันในแต่ละกลุ่ม 6. สรุปร่วมกับผู้เรียนถึงลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7. ให้ผู้เรียนจำนวน 3 คน บอกถึงประโยชน์ของการฝึกสมาธิ 8. อธิบายเรื่องความหมายของสมาธิและเพิ่มเติมเรื่องประโยชน์ของการฝึกสมาธิในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่ได้กล่าวถึง	5. จับกลุ่ม กลุ่มละ 2-3 คน และ Brainstorming เพื่อระบุจุดสำคัญของลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. สรุปร่วมกับผู้สอนถึงลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7. บอกถึงประโยชน์ของการฝึกสมาธิ 8. ฟังการอธิบายเรื่อง “ความหมายของสมาธิและประโยชน์ของการฝึกสมาธิ”	- ใบงานการระบุจุดสำคัญ “ลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” - Power Point เรื่อง “ความหมายของสมาธิ และประโยชน์ของการฝึกสมาธิ”	- ประเมินผลจากการระบุจุดสำคัญของลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			9. ให้ผู้เรียนทำการฝึกสมาธิ โดยผู้สอนอธิบายไปพร้อมกับให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยเริ่มด้วยการฝึกเดินสมาธิหรือเดินจงกรมและต่อด้วยการนั่งสมาธิ	9. ฝึกเดินสมาธิหรือเดินจงกรมและนั่งสมาธิ		
			10. ให้ผู้เรียนเขียนบัตรการนำไปใช้ที่แสดงถึงสมาธิกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10. เขียนบัตรการนำไปใช้ที่แสดงถึงสมาธิกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- บัตรการนำไปใช้ “การนำสมาธิไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการเขียนบัตรการนำไปใช้ที่แสดงถึงสมาธิกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
			11. ให้ผู้เรียนจำนวน 4 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย	11. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้		- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม
			12. ชี้แจงการเตรียมตัวของผู้เรียนในการเรียนครั้งต่อไป ในเรื่องการแบ่งกลุ่มเพื่อแสดงบทบาทสมมุติ	12. ฟังการชี้แจงเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป		

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
5	1. แสดงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 3. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 2.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต	1. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 2. ให้ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดงบทบาทสมมุติก่อนหลัง 2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง “นักศึกษาพยาบาลกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จากบทสนทนาที่สร้างขึ้นตามลำดับที่จับสลากไว้ 3. อภิปรายร่วมกับผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทสมมุติที่แสดง 4. ให้ผู้เรียนจำนวน 4 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย	1. แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 2. ตัวแทนกลุ่มจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดงบทบาทสมมุติ 2. แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง “นักศึกษาพยาบาลกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 3. อภิปรายร่วมกับผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทสมมุติที่แสดง 4. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้	- สลากสำหรับจัดลำดับการแสดงบทบาทสมมุติ - ใบงานการสร้างบทสนทนา “นักศึกษาพยาบาลกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการสร้างบทสนทนาและแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง “นักศึกษาพยาบาลกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” - ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
6	1. บอกความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพได้ 2. อธิบายปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาลและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 4. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล 3.1 จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 4) ความรู้ 5) คุณธรรม	1. ให้ผู้เรียนเขียนตัวอย่างความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ คนละ 1 ตัวอย่าง 2. สุ่มผู้เรียนจำนวน 5 คน อธิบายถึงตัวอย่างความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ 3. ให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้ และคุณธรรม	1. เขียนตัวอย่างความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ 2. อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ 3. ร่วมกันสรุปความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้ และคุณธรรม	- ใบงาน “ความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ”	- ประเมินผลจากการเขียนตัวอย่างความเกี่ยวข้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะสุขภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			4. อธิบายสรุปเพิ่มเติมหลังการสรุปของผู้เรียนในเรื่อง “จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง” 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 4) ความรู้ 5) คุณธรรม 5. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แล้วอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาล และแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4. ฟังสรุปเพิ่มเติมเรื่อง “จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง” 5. แบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาลและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- Power Point เรื่อง “จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง”	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			6. หลังการอภิปรายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสั้นๆ ถึงสิ่งที่ได้จากการอภิปราย	6. แต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสั้นๆ ถึงสิ่งที่ได้จากการอภิปราย	- แบบบันทึกสั้น “ปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาลและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการเขียนแบบบันทึกสั้นถึงปัญหาที่พบจากการให้การพยาบาลและแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
			7. ให้ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอผลการอภิปราย 8. ให้ผู้เรียนจำนวน 4 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย	7. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปราย 8. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้		- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
7	1. เขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” ได้ 2. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 3. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล 3.2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาสุขภาพ	1. ให้ผู้เรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” พร้อมทั้งแจกเอกสารชี้แจงหัวข้อในการเขียนโครงการให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม 2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอโครงการ 3. ให้ผู้เรียนจำนวน 4 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย	1. แบ่งกลุ่ม เขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” ตามหัวข้อในเอกสาร 2. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอโครงการ 3. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้	- เอกสารชี้แจงหัวข้อในการเขียนโครงการ	- ประเมินผลจากการเขียนโครงการ “การสร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาพให้กับผู้ป่วย” - ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
8	1. เก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ 3. บอกแนวทางการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	สาระที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพยาบาล 3.3 การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกระบวนการพยาบาล 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การวินิจฉัยปัญหา 3) การวางแผนการพยาบาล 4) การปฏิบัติการพยาบาล 5) การประเมินผลการพยาบาล	1. สอบถามความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่อง “กระบวนการพยาบาล” โดยสุ่มถามผู้เรียนจำนวน 3 คน 2. อธิบายสรุปเพิ่มเติมเรื่อง “กระบวนการพยาบาลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 3. ให้ผู้เรียนจับคู่กันและเก็บรวบรวมข้อมูลคู่ของตนเองให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ 4. สุ่มผู้เรียนจำนวน 5 คนมานำเสนอการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่บันทึกไว้จากคู่ของตนเอง 5. สรุปความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. อธิบายเรื่อง “กระบวนการพยาบาล” 2. ฟังการอธิบายสรุปเพิ่มเติมเรื่อง “กระบวนการพยาบาลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 3. จับคู่กันเก็บรวบรวมข้อมูลของคู่ตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ 4. นำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากคู่ของตนเอง 5. ฟังการสรุปความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- ใบงาน “การเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	- ประเมินผลจากการบันทึกการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน		
			6. ให้ผู้เรียนจำนวน 3 คน มาสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเองจากการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย 7. แจกเอกสารชี้แจงการฝึกภาคทดลอง นัดหมายเวลา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย	6. นำเสนอการสรุปค่าใช้จ่ายของตนเองจากบัญชีรายรับ-รายจ่าย พร้อมทั้งบอกแนวทางในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายที่บันทึกไว้ 7. อ่านเอกสารชี้แจงการฝึกภาคทดลอง และซักถามข้อสงสัย		- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายและแนวทางการปรับพฤติกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคทดลอง

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
9	1. ระบุปัญหาของผู้ป่วยจาก Scenario ได้ 2. ตั้งคำถามจาก Scenario ได้ 3. กำหนดสมมุติฐานจาก Scenario ได้ 4. สรุป Learning Concept จาก Scenario ได้	ฝึกการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1) ฝึกการเขียน Issue/Problem, Analysis Question, Hypothesis และ Learning Concept จาก Scenario	<u>Problem Based Learning จาก Scenario ครั้งที่ 1</u> 1. แจก Scenario เกี่ยวกับผู้ป่วยรายหนึ่งให้ผู้เรียนทุกคนอ่านพร้อมทั้งแจกใบงานสำหรับเขียน Issue/Problem, Analysis Question, Hypothesis, Learning Concept และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้ผู้เรียนแต่ละคน 2. ให้ผู้เรียนร่วมกันนำเสนอ Issue/Problem ที่พบจาก Scenario และเขียนลงในใบงาน 3. ให้ผู้เรียนร่วมกันตั้ง Analysis Question จาก Issue/Problem ที่พบและเขียนลงในใบงาน	<u>Problem Based Learning จาก Scenario ครั้งที่ 1</u> 1. อ่าน Scenario 2. นำเสนอและเขียน Issue/Problem ที่พบจาก Scenario 3. นำเสนอและเขียน Analysis Question จาก Issue/Problem ที่พบ	- Scenario และใบงานสำหรับเขียน Issue/Problem, Analysis Question, Hypothesis และ Learning Concept	4	- ประเมินผลจากการเขียน Issue/Problem, Analysis Question, Hypothesis และ Learning Concept

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			4. ให้ผู้เรียนร่วมกันตั้ง Hypothesis จาก Analysis Question และเขียนลงในใบงาน 5. ให้ผู้เรียนบอก Learning Concept ที่ต้องค้นคว้าเพื่อตอบ Hypothesis ที่ตั้งไว้ และเขียนลงในใบงาน 6. แจก Data Chart ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ป่วยใน Scenario ให้ผู้เรียนทุกคนอ่าน 7. ให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อหาคำตอบให้กับ Hypothesis และ Learning Concept จากข้อมูลใน Data Chart	4. นำเสนอและเขียน Hypothesis จาก Analysis Question 5. นำเสนอและเขียน Learning Concept ที่ต้องค้นคว้า 6. อ่าน Data Chart 7. ร่วมกันอภิปรายหาคำตอบให้กับ Hypothesis และ Learning Concept ที่ตั้งไว้	- Data Chart		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			8. ให้ผู้เรียนสรุป Learning Concept ที่เหลือที่ต้องไปศึกษาค้นคว้า ซึ่งหาคำตอบจาก Data Chart ไม่ได้ 9. ให้ผู้เรียนแต่ละคนไปศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบให้กับ Learning Concept และเขียนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในใบงานเพื่อนำมาร่วมอภิปรายในครั้งต่อไป	8. สรุป Learning Concept ที่ต้องไปศึกษาค้นคว้า 9. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและเขียนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตาม Learning Concept			
10	1. สรุปการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตาม Learning Concept จาก Scenario ได้	ฝึกการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ฝึกการเขียนการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจาก Scenario	<u>Problem Based Learning จาก Scenario ครั้งที่ 2</u> 1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอสิ่งที่ไปค้นคว้ามาตาม Learning Concept 2. ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปในแต่ละ Learning Concept	<u>Problem Based Learning จาก Scenario ครั้งที่ 2</u> 1. ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอสิ่งที่ไปศึกษาค้นคว้ามาตาม Learning Concept 2. อภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในแต่ละ Learning Concept		4	

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			3. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนสรุปการให้การพยาบาลผู้ป่วยใน Scenario ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในใบงานที่แจกให้ 4. อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดและไม่ชัดเจนหลังการอภิปรายและหาข้อสรุปการให้การพยาบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน	3. เขียนสรุปการให้การพยาบาลผู้ป่วยใน Scenario ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. ฟังการอธิบายเพิ่มเติมเรื่องการให้การพยาบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- ใบงาน “สรุปการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”		- ประเมินผลจากการเขียนสรุปการให้การพยาบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
11	1. เก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	ฝึกการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1) ฝึกการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย	<u>Case Study ครั้งที่ 1</u> 1. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายบนหอผู้ป่วยที่ติดต่อประสานงานไว้ โดยผู้สอนเป็นที่ปรึกษา	<u>Case Study ครั้งที่ 1</u> 1. แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน 2. แต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายบนหอผู้ป่วย	- หอผู้ป่วย - ใบงาน “การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย”	8	- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			3. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอข้อมูลผู้ป่วยที่เก็บรวบรวมมาได้ 4. ให้ผู้เรียนกลุ่มที่เหลือให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและต้องไปซักถามผู้ป่วยเพิ่มเติม 5. Comment การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยของแต่ละกลุ่มตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3. ตัวแทนกลุ่มมานำเสนอข้อมูลผู้ป่วยที่เก็บรวบรวมมาได้ 4. ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและต้องไปซักถามผู้ป่วยเพิ่มเติม 5. ฟังการ Comment จากผู้สอน			
12	1. สรุปข้อวินิจฉัยปัญหาจาก Case Study ผู้ป่วยได้ 2. เขียนแผนการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจาก Case Study ได้	ฝึกการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การวินิจฉัยปัญหา 3) การวางแผนการพยาบาล	<u>Case Study ครั้งที่ 2</u> 1. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มไปเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยเพิ่มเติมบนหอผู้ป่วยอีกครั้งหนึ่งเพื่อรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน	<u>Case Study ครั้งที่ 2</u> 1. แต่ละกลุ่มไปเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยที่ยังไม่ชัดเจนเพิ่มเติม	- หอผู้ป่วย	8	

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนข้อวินิจฉัยปัญหา และการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ และบอกด้วยว่าการพยาบาลที่ให้นั้นใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด และอย่างไร 3. ให้ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอข้อวินิจฉัยและแผนการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วย 4. ให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นร่วมอภิปรายเพิ่มเติม 5. Comment การวินิจฉัยและการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยของแต่ละกลุ่ม	2. แต่ละกลุ่มเขียนข้อวินิจฉัยปัญหา และการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อวินิจฉัยปัญหาและแผนการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วย 4. ผู้เรียนกลุ่มอื่นร่วมอภิปรายเพิ่มเติม 5. ฟังการ Comment การวินิจฉัยปัญหาและการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วย	- ใบงาน “การเขียนข้อวินิจฉัยและแผนการพยาบาล”		- ประเมินผลจากการเขียนข้อวินิจฉัยและแผนการพยาบาลผู้ป่วยโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
13	1. ปฏิบัติกิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	ปฏิบัติการให้การพยาบาลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การวินิจฉัยปัญหา 3) การวางแผนการพยาบาล 4) การปฏิบัติการพยาบาล 5) การประเมินผลการพยาบาล	<u>ฝึกให้การพยาบาลบนหอผู้ป่วย</u> 1. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 11-12 คน 2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มขึ้นฝึกปฏิบัติการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนหอผู้ป่วย โดยสลับกันขึ้นฝึกทีละกลุ่ม และมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษาระหว่างการฝึก 3. มอบหมายให้ผู้เรียนรับผิดชอบผู้ป่วยคนละ 1 ราย ให้การพยาบาลผู้ป่วยตามกระบวนการพยาบาลโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<u>ฝึกให้การพยาบาลบนหอผู้ป่วย</u> 1. แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 11-12 คน 2. แต่ละกลุ่มขึ้นฝึกปฏิบัติการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนหอผู้ป่วย 3. ให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายตามกระบวนการพยาบาลโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- หอผู้ป่วย	8	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน		สื่อการสอน	เวลา (ชั่วโมง)	การประเมินผล
			ผู้สอน	ผู้เรียน			
			4. แจกใบงานให้ผู้เรียนเขียนบันทึกกิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วย และวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านใด และอย่างไร 5. ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอใบงานที่เขียนบันทึกกิจกรรมการพยาบาลและวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. Comment บันทึกกิจกรรมการพยาบาลและการวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนแต่ละคน	4. เขียนบันทึกกิจรรมการพยาบาล และวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. นำเสนอบันทึกกิจรรมการพยาบาล รวมถึงการวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. ฟังการ Comment บันทึกกิจกรรมการพยาบาล และการวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- ใบงาน “บันทึกและวิเคราะห์กิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”		- ประเมินผลจากการเขียนบันทึกและวิเคราะห์กิจกรรมการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารประกอบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

Scenario

พลอยสีเป็นผู้ป่วยในหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง พลอยสีได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมที่ขาขวา (Right Hip Prosthesis) หลังทำการผ่าตัด 7 วัน พลอยสีมีอาการดีขึ้นตามลำดับ แพทย์จึงอนุญาตให้กลับบ้านได้

Main Concept : การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Learning Concept : บทบาทของพยาบาลในการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านความมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
4. ด้านความรู้
5. ด้านคุณธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางวิเคราะห์ปัญหา

Issue/Problem	Analysis Question	Hypothesis	Learning Concept
พลอยสีได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม	หลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมต้องให้การพยาบาลอย่างไร	การผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมให้การพยาบาลแตกต่างกับผู้ป่วยหลังผ่าตัดทั่วๆ ไป	การให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
แพทย์อนุญาตให้พลอยสีกลับบ้านได้	ต้องให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านกับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมอย่างไร	การให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมให้คำแนะนำเช่นเดียวกับผู้ป่วยที่ได้รับอนุญาตให้กลับบ้านทั่วๆ ไป ได้แก่ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การมาตรวจตามนัด	การให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านกับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Data Chart

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ นางพลอยสี พิมพ์ดี **เพศ** หญิง **อายุ** 65 ปี
สถานภาพการสมรส หม้าย **เชื้อชาติ** ไทย **สัญชาติ** ไทย **ศาสนา** พุทธ
ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 **อาชีพ** รับจ้าง
รายได้ 8,000 บาท/เดือน

อาการสำคัญ

ปวดบริเวณต้นขาขวา ไม่สามารถเดินได้ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล

ประวัติการเจ็บป่วยในปัจจุบัน

1 วันก่อนมาโรงพยาบาล ผู้ป่วยหกล้มในห้องน้ำก้นกระแทกพื้น ปวดบริเวณต้นขาขวาและต้นขาขวามีอาการบวม ไม่สามารถขยับขาขวาได้ และไม่สามารถลุกเดินไปไหนมาไหนได้

ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต

30 ปีที่แล้วผู้ป่วยเคยได้รับการผ่าตัดคลอดลูกทางหน้าท้อง

7 ปีที่แล้วผู้ป่วยตรวจพบโรคเบาหวาน และยังคงได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

ประวัติการเจ็บป่วยในครอบครัว

บุคคลอื่นในครอบครัวสุขภาพแข็งแรงดี

ประวัติส่วนตัวและลักษณะพฤติกรรม

ผู้ป่วยเป็นหม้าย มีบุตรชาย 1 คน แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ผู้ป่วยอยู่บ้านคนเดียว ลูกชายและลูกสะใภ้ทำงานอยู่ต่างจังหวัด จะกลับมาบ้านในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ผู้ป่วยมีอาชีพรับจ้างทำดอกไม้ประดิษฐ์ไปส่งขาย ผู้ป่วยอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีเพื่อนบ้านที่อยู่ในบริเวณเดียวกันไปมาหาสู่และสนิทสนมกันพอสมควร บ้านที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่เป็นบ้านของผู้ป่วยเองไม่ได้เช่า ลักษณะเป็นบ้านไม้ 2 ชั้น มี 2 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ ชั้นบนมี 2 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ ห้องน้ำชั้นบนมีลักษณะเป็นชักโครก ชั้นล่างเป็นห้องโถงกว้างๆ ใช้เป็นที่สำหรับทำงาน รับประทานอาหาร และเป็นห้องนั่งเล่น มีห้องน้ำซึ่งมีลักษณะเป็นส้วมซึม ผู้ป่วยนอนชั้นบนโดยนอนบนฟูกไม่ได้นอนเตียง ผู้ป่วยไม่ชอบรับประทานที่เป็นเนื้อสัตว์ ชอบรับประทานผักและผลไม้เป็นประจำ ไม่ค่อยออกกำลังกาย ชอบไปทำบุญที่วัดและนั่งวิปัสสนาเป็นประจำ ผู้ป่วยมักจะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชนเท่าที่จะทำได้ ไม่มีประวัติดื่มเหล้า และสูบบุหรี่

ตัวอย่างใบประเมินที่ใช้ตามแผนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อนุทินการเรียนรู้
เรื่อง “โครงสร้างและเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ชื่อ-สกุล.....

ความรู้ที่ได้รับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกสั้นเชิงวิเคราะห์

ชื่อ-สกุล.....

ผลลัพธ์ของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

……..

……..

……..

ผลกระทบของกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

……..

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ-สกุล.....

แบบบันทึกและวิเคราะห์กิจกรรมทางการพยาบาล

กิจกรรมการพยาบาล	การวิเคราะห์โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ภาคผนวก ง

ลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตร

- หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

- หมวดวิชาเฉพาะ

- หมวดวิชาเลือกเสรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะวิชาในโครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1. วิชาสังคมไทย

แนวคิดพื้นฐานทางวัฒนธรรม และสังคมไทย อิทธิพลของศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย วิถีการดำเนินชีวิต การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ปัญหาสังคมและการพัฒนาสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคมโลก

2. วิชาจิตวิทยา

แนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยา โครงสร้างและการทำงานของจิต วุฒิภาวะ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด การจำ เชาวน์ปัญญา อารมณ์ แรงจูงใจ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ภาวะเครียด บุคลิกภาพ พฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปรับตัว การพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจ สังคม อารมณ์ สังคม และจริยธรรมของบุคคลแต่ละวัย

3. วิชาพลศึกษา

ความสำคัญ คุณค่าของการออกกำลังกาย หลักวิทยาศาสตร์ การออกกำลังกายเบื้องต้น การพัฒนาสมรรถนะทางกาย การออกกำลังกายเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะและรูปแบบของการออกกำลังกายและนันทนาการ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม

4. วิชาปรัชญาและศาสนา

แนวคิดและวิธีคิดทางปรัชญาตะวันตกและตะวันออก ลักษณะแนวคิดของปรัชญาในศาสนาต่างๆ การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตวิญญาณตามแนวคิดของศาสนา รวมทั้งการนำหลักคำสอนของศาสนาไปประยุกต์ในการดำเนินชีวิต

5. วิชามนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดพื้นฐานของมนุษย์ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมต่อสุขภาพมนุษย์ พฤติกรรมสุขภาพ การแพทย์ทางเลือกกับสุขภาพ ความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม

6. วิชาเคมี

แนวคิดและหลักการทางเคมี เกี่ยวกับน้ำ กรด เบส เกลือ และบัฟเฟอร์ คุณสมบัติทางกายภาพและเคมี ของสารอินทรีย์และชีวโมเลกุล ความสัมพันธ์ของเคมีกับศาสตร์สาขาอื่น การประยุกต์ความรู้ทางเคมีให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

7. วิชาฟิสิกส์

แนวคิดพื้นฐาน หลักและกฎเกณฑ์ทางฟิสิกส์เกี่ยวกับการวัด แรง การเคลื่อนที่พลังงาน ความดัน ความร้อน แสง สี เสียง ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ นิวเคลียร์ ฟิสิกส์ ความก้าวหน้าทางฟิสิกส์ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ในการรักษาพยาบาล และการดำเนินชีวิตประจำวัน

หมวดวิชาเฉพาะ

1. วิชาจุลชีวและปรสิตวิทยา

ชนิด รูปร่าง ลักษณะ คุณสมบัติและสรีรวิทยาของจุลินทรีย์และปรสิตที่มีผลต่อสุขภาพ การติดเชื้อ การเกิดโรค การแพร่กระจาย กลไกการต้านทานโรค การทำลายและการยับยั้งการเจริญเติบโตของ จุลินทรีย์ ปรสิต ตลอดจนการควบคุม ป้องกันการติดเชื้อ

2. วิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1

โครงสร้าง หน้าที่และกลไกการทำงานของเซลล์ เนื้อเยื่อ และอวัยวะ ตลอดจนความสัมพันธ์ของระบบต่างๆ ในร่างกายมนุษย์เกี่ยวกับผิวหนัง กระดูกและข้อต่อ กล้ามเนื้อ ประสาท การไหลเวียน การหายใจ ความสัมพันธ์ของระบบต่างๆ เพื่อให้มีการทำงานประสานกันอย่างสมดุล รวมทั้ง การควบคุมการทำงานของระบบต่างๆ ให้อยู่ในภาวะปกติ

3. วิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 2

ส่วนประกอบโครงสร้าง ตำแหน่ง หน้าที่การทำงานของเซลล์ เนื้อเยื่อ อวัยวะตลอดจนความสัมพันธ์ของระบบต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ เกี่ยวกับการย่อยอาหาร การขับถ่าย ต่อมไร้ท่อ และการทำงานของฮอร์โมน การสืบพันธุ์ การปฏิสนธิ การเจริญเติบโตและการควบคุมภาวะปกติของร่างกาย

4. วิชาชีวเคมี

แนวคิดและหลักการทางชีวเคมี โครงสร้าง และคุณสมบัติของชีวโมเลกุลการทำงานของเอมไซน์ การเมตาโบลิซึมของสารอาหาร และสังเคราะห์โปรตีน คาร์บอไฮเดรต ไขมัน ฮอร์โมน กรดนิวคลิอิก ของเหลวในร่างกาย การควบคุมกระบวนการเมตาโบลิซึมในภาวะปกติ และในการเจ็บป่วย กระบวนการสร้าง และการสลายของสารอาหาร กระบวนการเมตาโบลิซึม การควบคุมปฏิกิริยาต่างๆ ในเซลล์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พันธุวิศวกรรม การประยุกต์ความรู้ทางชีวเคมีให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการพยาบาล

5. วิชาโภชนศาสตร์

แนวคิดด้านโภชนาการ ความสำคัญของโภชนาการต่อภาวะสุขภาพ ชนิดและคุณค่าสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายของบุคคลแต่ละวัย การคำนวณปริมาณและพลังงานจากสารอาหารต่างๆ การรักษาคุณค่าสารอาหาร การประกอบ และการจัดอาหารที่เหมาะสมต่อบุคคลในภาวะสุขภาพปกติ และเจ็บป่วย รวมทั้งการให้โภชนศึกษา

6. วิชาเศรษฐศาสตร์กับระบบสุขภาพ

แนวคิด และหลักการพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์ กลไกเศรษฐกิจพื้นฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อุปสงค์ อุปทานของระบบสุขภาพ ระบบสุขภาพ การปฏิรูประบบสุขภาพไทย ต้นทุนของบริการสุขภาพ การบริการสุขภาพเชิงธุรกิจ

7. วิชาเภสัชวิทยา

ความรู้พื้นฐานทางเภสัชวิทยา จลนศาสตร์ และกลศาสตร์ของยา ปฏิกิริยาต่อกันของยา กลุ่มยาประเภทต่างๆ สมุนไพรที่ใช้ในการบำบัดรักษา บัญชียาตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข บทบาท และความรับผิดชอบของพยาบาลในการบริหารยา

8. วิชาพยาธิสรีรวิทยา

พยาธิสภาพ กลไกการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ และอวัยวะในระบบต่างๆ กลไกการปรับตัว ปฏิกิริยาตอบโต้ การปรับตัวของร่างกาย เมื่อเกิดพยาธิสภาพ

9. วิชาการสื่อสารทางการพยาบาล

แนวคิด ทฤษฎี หลักการสื่อสาร วิธีการสื่อสาร การสื่อสารในองค์การ การประชาสัมพันธ์ และการนำเสนอ การประยุกต์ความรู้ทางการสื่อสารในการพยาบาลกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและสิทธิของประชาชน

10. วิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล

แนวคิดและทฤษฎีจริยศาสตร์ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายวิชาชีพ นิติเวช นิติจิตเวช และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาล และการแก้ไขแนวทางการนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและการดำเนินชีวิต

11. วิชามโนมติ ทฤษฎี และกระบวนการพยาบาล

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพกับการเจ็บป่วย การพยาบาล การดูแล แบบองค์รวม ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล ทฤษฎีทางการพยาบาล และการนำไปประยุกต์ใช้กระบวนการพยาบาลและการนำไปใช้ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม

12. วิชาการประเมินภาวะสุขภาพ

แนวคิด หลักการและวิธีการประเมินภาวะสุขภาพแบบองค์รวมตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต โดยการซักประวัติ ตรวจร่างกาย ประเมินสภาพจิต สังคม และจิตวิญญาณ การแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อนำไปวางแผนการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม

13. วิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาล

แนวคิด หลักการ และเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมในการดูแลพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรต่อบุคคลที่มีภาวะสุขภาพปกติ และเบี่ยงเบนโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม

14. วิชาฝึกปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล

ฝึกปฏิบัติการพยาบาล และการดูแลแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลด้วยความเอื้ออาทรต่อบุคคล ที่มีภาวะปกติและเบี่ยงเบนในสถานการณ์จริง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม

15. วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ

แนวคิด หลักการ ทฤษฎี กระบวนการ เทคนิค และการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน การสร้างสัมพันธภาพ และการให้คำปรึกษา ทางสุขภาพประยุกต์ใช้กับการให้บริการสุขภาพ

16. วิชาการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย

แนวคิด ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันการเจ็บป่วยแบบองค์รวมแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิต ครอบครัว และชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยด้วยการใช้กระบวนการพยาบาล บนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

17. วิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย

ฝึกประเมินภาวะสุขภาพและแบบแผนการดำเนินชีวิต ของบุคคลทุกช่วงวัยของชีวิต ของบุคคลทุกช่วงวัยของชีวิต ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน โดยใช้การเรียนรู้วิถีชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพของบุคคลในวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยผู้สูงอายุในภาวะสุขภาพปกติ ใช้กระบวนการพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎี การดูแลด้วยความเอื้ออาทร คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากรเทคโนโลยี ในชุมชนที่เหมาะสมผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

18. วิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการพยาบาลครอบครัวและชุมชนแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลด้วยความเอื้ออาทร การสร้างและการวางแผนครอบครัว ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพครอบครัวและชุมชน การประเมินภาวะสุขภาพครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันปัญหาสุขภาพครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน โดยวิธีการทางระบาดวิทยาร่วมกับทีมสุขภาพและองค์กรชุมชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนในการดูแลตนเอง โดยเลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งให้ครอบครัวและชุมชนพึ่งตนเองได้ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม

19. วิชาการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพครอบครัวและชุมชนแบบองค์รวมบนพื้นฐานของทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทร การวางแผนครอบครัว ดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันปัญหาสุขภาพในโรงเรียน สถานประกอบการ และชุมชน โดยใช้วิธีการทางระบาดวิทยา ร่วมกับทีมสุขภาพและองค์กรชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนโดยเลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้

20. วิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2

แนวคิดและหลักการการพยาบาลครอบครัวและชุมชนที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาสุขภาพครอบครัวที่พบบ่อย การแก้ไขปัญหาสุขภาพครอบครัว ปัญหาสุขภาพชุมชนระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ การวินิจฉัยและการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน โดยใช้กระบวนการพยาบาลมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเอง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม

21. วิชาการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2

ฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้กระบวนการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรในการแก้ไขปัญหา ครอบครัวและชุมชนที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย การให้การดูแลสุขภาพที่บ้าน การแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชนโดยใช้วิธีการทางระบาดวิทยาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานงานกับองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม

22. วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1

แนวคิด และหลักการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของการรับประทานอาหารและน้ำ การขับถ่ายปัสสาวะ การขับถ่ายอุจจาระ ผิวหนัง กระดูก ข้อและกล้ามเนื้อ ภาวะเฉียบพลัน วิกฤติและเรื้อรัง ใช้กระบวนการพยาบาลในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เลือกใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่เหมาะสม มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

23. วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของการรับประทานอาหารและน้ำ การขับถ่ายปัสสาวะ การขับถ่ายอุจจาระผิวหนัง กระดูก ข้อและกล้ามเนื้อในภาวะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

24. วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2

แนวคิด และหลักการการพยาบาลแบบองค์รวม บนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะรับสัมผัสภูมิคุ้มกัน เซลล์เจริญเติบโตผิดปกติ ฮอร์โมน ในภาวะเดียวกับความผิดปกติของอวัยวะรับสัมผัสภูมิคุ้มกัน เซลล์เจริญเติบโตผิดปกติ ฮอร์โมน ในภาวะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง การแก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยใช้กระบวนการพยาบาลคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

25. วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคล ทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะสัมผัสภูมิคุ้มกัน เซลล์เจริญเติบโตผิดปกติ ฮอร์โมน และปัญหาสุขภาพในระยะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง โดยคำนึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรมเลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

26. วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3

แนวคิด และหลักการการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะสืบพันธุ์และเพศสัมพันธ์ การหายใจ เลือดและส่วนประกอบของเลือด การไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง สมองและไขสันหลัง ในภาวะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง ใช้กระบวนการพยาบาล ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพไทย คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

27. วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะสืบพันธุ์ และเพศสัมพันธ์ การหายใจ เลือดและส่วนประกอบของเลือด การไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง สมองและไขสันหลัง ทั้งในระยะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง

28. วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

แนวคิดและหลักการการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีภาวะเสี่ยง และมีปัญหาทางจิต อารมณ์ พฤติกรรมทั้งในระยะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด การแก้ไขปัญหาด้วยการใช้กระบวนการพยาบาล โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน

29. วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาทางจิต อารมณ์ พฤติกรรมในระยะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม ฝึกทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยและญาติ จัดกิจกรรมเพื่อการบำบัดและฟื้นฟูสภาพ สอนและให้คำปรึกษาทางจิตแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน เลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการดูแลตนเอง และการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน

30. วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1

แนวคิด และหลักการการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทร สำหรับมารดาและทารกในครรภ์ และพัฒนาการของทารกในครรภ์ กลไกและกระบวนการคลอด ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ การประเมินภาวะสุขภาพของมารดา ทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด โดยใช้กระบวนการพยาบาล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัวเลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ครอบครัวในการดูแลตนเอง

31. วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรสำหรับมารดา ทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ฝึกวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ ประเมินและดูแลภาวะสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดา ทารก และครอบครัว ให้การพยาบาลมารดาทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอดโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ครอบครัวในการดูแลตนเอง

32. วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

แนวคิดและหลักการ การพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรของมารดาและทารกที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด การประเมินและการคัดกรองภาวะเสี่ยงและส่งต่อ การช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาทารกและครอบครัว การเตรียมและช่วยเหลือในการตรวจด้วยเครื่องมือพิเศษและการทำสูติศาสตร์หัตถการ การแก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยใช้กระบวนการพยาบาล คำนึงถึงสิทธิของมนุษยชนและหลักจริยธรรมและกฎหมายวิชาชีพ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ครอบครัวในการดูแลตนเอง

33. วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทรแก่มารดา และทารกที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด ประเมิน คัดกรองภาวะเสี่ยงและส่งต่อ ดูแลให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพ ช่วยเหลือส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดา ทารก และครอบครัว เตรียมและช่วยเหลือในการตรวจด้วยเครื่องมือพิเศษและการทำสูติศาสตร์หัตถการ คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน หลักจริยธรรมและกฎหมายวิชาชีพ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว เลือกใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ครอบครัวในการดูแลตนเอง

34. วิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

แนวคิด หลักการการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การประเมินสุขภาพเพื่อการวินิจฉัยแยกโรค การวินิจฉัยและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้านอายุรกรรม ศัลยกรรม ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข การปฐมพยาบาล การช่วยเหลือผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน อุบัติเหตุหมู่ และสาธารณภัย การบำบัดทางด้านหัตถการ การบันทึกข้อมูล การคัดกรองการให้คำแนะนำและการส่งต่อ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน หลักจริยธรรม และกฎหมายวิชาชีพ

35. วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

ฝึกปฏิบัติการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัยโรค การคัดกรองและการส่งต่อผู้ป่วย การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การทำหัตถการ การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน และการบันทึกข้อมูลของการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ภายใต้ขอบเขตของระเบียบกระทรวงสาธารณสุขโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน หลักจริยธรรม และกฎหมายวิชาชีพ

หมวดวิชาเลือกเสรี

1. วิชาพลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม

ลักษณะของกลุ่ม พลวัตกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการทำงานเป็นทีม การบริหารทีมหรือเป็นสมาชิกทีม ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ฝึกวิเคราะห์พลวัตกลุ่ม การใช้พลวัตกลุ่มเพื่อส่งเสริมการทำงาน

2. วิชาสารสนเทศทางการพยาบาลและการสืบค้น

แนวคิดของสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศในเครือข่ายโลก หลักการและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้น การวิเคราะห์และเลือกใช้สารสนเทศทางการพยาบาล ข้อมูลข่าวสารในสถานบริการสุขภาพได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. วิชาการคิดและการใช้เหตุผล

หลักการและองค์ประกอบในการคิดอย่างมีเหตุผล กระบวนการคิด การใช้เหตุผลแบบนิรนัย อุปนัย และแบบอื่นๆ การถ่ายทอดความคิดอย่างมีเหตุผล การนำเสนอความคิด อุปสรรคการคิด และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

4. วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์

การประยุกต์ทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อวิเคราะห์ตนเอง โดยเน้นวิธีการและแนวทางปฏิบัติในการนำมาใช้พัฒนาตนเองด้านความคิด ด้านอารมณ์ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออกในความสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. วิชาภูมิปัญญาไทยกับการดูแลสุขภาพ

ความหมาย และความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาไทยกับวิถีชีวิต โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันทั้งองค์รวม ภูมิปัญญาไทยในการดูแลสุขภาพ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทยในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ประโยชน์ของการใช้ภูมิปัญญาต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน อันนำไปสู่การดูแลสุขภาพตนเอง

6. วิชาการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกายอย่างถูกต้องตามหลักของสรีรวิทยา การออกกำลังกาย นันทนาการ กิจกรรมเข้าจังหวะ ลีลาศ การคิดสร้างรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและกลุ่ม เป็นผู้นำการออกกำลังกายเพื่อการรักษาสุขภาพ เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความสามัคคีในสังคม ทักษะเบื้องต้นของศิลปะการต่อสู้และการป้องกันตัวแขนงต่างๆ

7. วิชาพืชสมุนไพร

พืชสมุนไพร ชื่อ วงษ์ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ส่วนที่ใช้ ส่วนประกอบที่สำคัญ ประโยชน์ การนำพืชสมุนไพรมาใช้ในงานสาธารณสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวทุติยรัตน์ รื่นเริง เกิดวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2514 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี และระดับปริญญาโทพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย